

برخورد با توقیف شدگان منازعه در افغانستان: جلوگیری از شکنجه و بدرفتاری در قانون منع شکنجه

هیئت معاونت سازمان ملل متحد در افغانستان
دفتر کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد

اپریل ۲۰۱۹
کابل، افغانستان

فهرست عناوین

iii.....	خلاصه گزارش
1.....	1. پیشینه
3.....	2. روش تهیه گزارش (میتودولوژی)
8.....	3. تطبیق برنامه ملی محو شکنجه
9.....	4. چارچوب حقوقی که شکنجه و بدرفتاری را در افغانستان منع قرار می دهد
13.....	5. یافته ها در مورد شکنجه و بدرفتاری
24.....	6. ضمانت های اجرائی حقوقی و مقرراتی برای ممانعت از شکنجه و بدرفتاری
28.....	7. نظارت، تحقیق و پاسخگوئی
35.....	8. جبران خساره برای قربانیان شکنجه و بدرفتاری
36.....	9. پیشنهادات
v.....	ضمیمه ۱: فهرست اصطلاحات و مخففیات
vi.....	ضمیمه ۲: منع شکنجه و سایر اشکال رفتار یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی ویا اهانت آمیز
ix.....	ضمیمه ۳: مراکز سلب آزادی نظارت شده توسط هیئت معاونت ملل متحد در افغانستان
x.....	ضمیمه ۴: گزارشات مؤثق و معتبر در مورد شکنجه و بدرفتاری توسط ریاست عمومی امنیت ملی: تفکیک بر اساس ولایت
xi.....	ضمیمه ۵: گزارشات مؤثق و معتبر در مورد شکنجه و بدرفتاری توسط پولیس ملی افغان: تفکیک بر اساس ولایت
xii.....	ضمیمه ۶: پاسخ حکومت جمهوری اسلامی افغانستان در مورد گزارش یوناما/دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد

عکس موجود در روی گزارش: © عکس گیتی

خلاصه گزارش

این گزارش توسط هیئت معاونت سازمان ملل متحد در افغانستان (یوناما) و دفتر کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد (اواچ سی اچ ار) تهیه شده است. این پنجمین گزارش دوره ای در مورد این موضوع است که از سال ۲۰۱۰ بدینسو نشر می شود و معلومات معتبر و موثق در مورد واقعات شکنجه و سایر رفتارها و مجازات ظالمانه، غیر انسانی و اهانت آمیز (از این به بعد در این گزارش به آن "بدرفتاری" گفته خواهد شد) علیه توقیف شدگان منازعات در افغانستان ارائه می دارد.

یافته های مندرج این گزارش اساساً از مصاحبه های کارمندان حقوق بشر یوناما با ۶۱۸ توقیف شده ی منازعه (به شمول چهار زن) که در ۷۷ توقیف خانه در ۲۸ ولایت افغانستان نگهداری می شوند، بدست آمده است. این گزارش از ۱ جنوری ۲۰۱۷ الی ۳۱ دسمبر ۲۰۱۸ دوره زمانی را تحت پوشش قرار داده است.

در این گزارش، از پیشرفت های ملموس حکومت طی این دوره گزارشدهی در زمینه تطبیق برنامه ملی محو شکنجه افغانستان برای قدردانی شده است. یوناما/ دفتر کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد مشخصاً از اقدامات ذیل استقبال می کند:

- انفاذ کود جزای جدید در فیروزی ۲۰۱۸ که حاوی تعریف عمل شکنجه می باشد که با کنوانسیون ملل متحد در مورد منع شکنجه، و سایر رفتار و مجازات های ظالمانه، غیر انسانی و اهانت آمیز (از این به بعد در این گزارش، "کنوانسیون منع شکنجه" گفته خواهد شد) مطابقت زیادی دارد؛
- الحاق افغانستان به پروتکل اختیاری کنوانسیون منع شکنجه در اپریل ۲۰۱۸؛
- تصویب قانون منع شکنجه در اواخر ماه اکتوبر ۲۰۱۸.

تحلیل هایی که در این گزارش ارائه شده است، نشان می دهد که اقدامات قانونی و اجرایی که از سوی حکومت اتخاذ شده است منتج به پیشرفت های ملموسی نسبت به دوره گزارشدهی قبلی (۱ جنوری ۲۰۱۵ الی ۳۱ دسمبر ۲۰۱۶) شده است، از جمله موارد ذیل را می توان نام برد:

- کاهش کلی در فیصدی توقیف شدگان منازعات در توقیف خانه های نیروهای ملی دفاعی و امنیتی افغانستان که در مورد شکنجه و بدرفتاری معلومات معتبر دادند از ۳۹ درصد به ۳۱٫۹ درصد، حتی با کاهش برجسته تر در سال ۲۰۱۸؛
- کاهش قابل ملاحظه (از ۲۹ درصد به ۱۹٫۴ درصد) در واقعات شکنجه و بدرفتاری در میان کسانی که با آنان در توقیف خانه های ریاست امنیت ملی در سال ۲۰۱۸ مصاحبه شده، با بهبود مخصوصاً قابل توجه در ولایت کندهار (از ۶۰ درصد به ۷٫۴ درصد) و هرات (از ۴۸ درصد به ۸٫۴ درصد).
- کاهش قابل ملاحظه در میزان بلند واقعات شکنجه و بدرفتاری از سوی پولیس ملی افغان از ۴۵ درصد به ۳۱٫۲ درصد.

در حالیکه اقداماتی که از سوی حکومت اتخاذ شده است، تشویق کننده است، اما، آمار کلی شکنجه و بدرفتاری توقیف شدگان منازعات هنوز هم در حد نگران کننده ای بالا است، و تقریباً از هر سه نفر توقیف شده، یک نفر معلومات معتبر و موثق در مورد اینکه مورد شکنجه و بدرفتاری قرار گرفته است، ارائه می دارد. آمار و ارقام نشان می دهد که:

- اشخاص جوان تر در معرض خطر بیشتر شکنجه و بدرفتاری در توقیف خانه های نیروهای ملی دفاعی و امنیتی افغانستان قرار دارند؛
- رفتار با توقیف شدگان منازعات در برخی توقیف خانه های ریاست عمومی امنیت ملی، به خصوص در توقیف خانه های ولایات کابل، خوست و سمنگان و نیز در ریاست ۲۴۱ امنیت ملی (ریاست مبارزه علیه تروریسم) هنوز قابل نگرانی است. در این گزارش، رویداد های شکنجه و بدرفتاری، و همچنان توقیف های خودسرانه و غیر قانونی، از جمله بعد از گرفتاری های دسته جمعی، توسط واحد های مختلف قطعات خاص ریاست امنیت ملی، به خصوص قطعه ۰۳ امنیت ملی در کندهار و نیروهای حمایتی خوست، برجسته ساخته شده است.
- نگرانی های جدی در مورد رفتار پولیس ملی افغان در ولایت کندهار کماکان وجود دارد؛ ۷۷ درصد توقیف شدگان، که رقم قابل توجهی است، اظهارات معتبر و موثق را در مورد اینکه ظالمانه ترین اشکال شکنجه و بدرفتاری را تجربه کرده اند، ارائه نمودند. ادعاها در مورد ناپدید شدن اجباری افراد در ولایت کندهار در طول دوره گزارشدهی به قوت خود باقی مانده است.
- وضعیت نامناسب که در داخل توقیف خانه اردوی ملی افغان در پروان مشاهده شد، از جمله نور ناکافی، ازدحام بیش از حد، استفاده از حبس انفرادی به عنوان یگانه اقدام تأدیبی و محدودیت در ملاقات های فامیلی و دسترسی وکلای مدافع با مؤکلین شان در این توقیف خانه، موضوع قابل نگرانی است.

کاهش استفاده از شکنجه یا بدرفتاری هنوز در حدی کافی نیست که نشان دهد تدابیر پیشگیرانه ای که اتخاذ شده، بسنده است. به خصوص، در این گزارش روی تخلفات و چالش ها در عرصه های ذیل تاکید شده است:

- محدودیت های قانونی در حق دسترسی توقیف شدگان به نظارت قضائی، در تضاد با حقوق بین الملل.
- محدودیت در تطبیق ضمانت های مهم اجرایی و قانونی جهت جلوگیری از شکنجه و بدرفتاری، از قبیل دسترسی به وکلای مدافع و تماس با خانواده در جریان تحقیق؛ معاینات صحی؛ معلوماتی که برای توقیف شدگان در مورد حقوق شان ارائه می شود؛ و اتکاء به اعتراف اجباری.
- تداوم عدم پاسخگویی مرتکبین؛ و اینکه تحقیق اتهامات شکنجه و بدرفتاری بصورت داخلی و مبهم باقی مانده و تعداد بسیار اندک آن مورد تعقیب عدلی قرار می گیرد.
- نبود احتمال و امکان عملی جهت دریافت جبران از طریق مراجع قضائی ویا اداری برای موارد شکنجه که توقیف شدگان ادعا می کنند که متحمل آن شدند.

یوناما حکومت افغانستان را اکیدا ترغیب می کنند که به تلاش های خود جهت محو شکنجه ادامه دهد. بخصوص، حکومت باید موارد ذیل را انجام دهد:

- اطمینان حاصل نماید که تمام توقیف شدگان، به شمول مظنونین، متهمین و محکومین جرایم مرتبط به منازعات، از تمام حقوق و ضمانت های قانونی خود، مطابق به قوانین بین المللی حقوق بشر، برخوردار می باشند.
- اطمینان حاصل شود که تمام نهاد های ذیربط که مسئولیت تنفیذ قانون و سلب آزادی را دارند، در حدود احکام قانون اجراءات می کنند.
- اطمینان حاصل نماید که ضمانت های اجرائی حقوقی و مقرراتی از سوی تمام مراجع داخلی از لحظه سلب آزادی فرد به بعد، بطور مؤثر رعایت می شود.
- اطمینان حاصل نماید که تمام اتهامات و ادعاهای شکنجه ویا بدرفتاری بطور سریع، بی طرفانه، مستقل، شفاف، همه جانبه و سیستماتیک مورد تحقیق قرار می گیرد تا هر مقامی که در ارتباط به ارتکاب، صدور دستور، ویا ابراز رضایت با این اعمال مسئول شناخته می شود، پاسخگو قرار داده شود.
- اطمینان حاصل نماید که قربانیان شکنجه دسترسی مؤثر به عدالت داشته و از بابت آسیبی که دیده اند، جبران خساره کافی، مؤثر و سریع بدست می آورند، همان طوریکه در قانون منع شکنجه پیش بینی شده است.
- به کمک و همکاری جامعه بین المللی، به تلاش های خود جهت ارتقای ظرفیت مسلکی و آگاهی هر شخصی که در توقیف، استنطاق ویا در تعامل با افراد سلب آزادی شده دخیل است، ادامه دهد.

1. پیشینه

این گزارش به تأسی از قطعنامه های گذشته و حاضر شورای امنیت سازمان ملل متحد تهیه شده است که یوناما را موظف می سازد تا احترام به حقوق بشر را در سکتور عدلی و قضائی و محابس کشور ارتقاء بخشد. قطعنامه شماره ۲۴۰۵ (۲۰۱۸) شورای امنیت یوناما را موظف ساخته است که "از توقیف خانه ها نظارت کند، پاسخگوئی را ترویج نماید، و در تطبیق کامل آزادی های بنیادی و حقوق بشر مندرج در قانون اساسی افغانستان و معاهدات بین المللی که افغانستان عضو آن است، کمک نماید".^۱

در ماه اکتوبر سال ۲۰۱۰، یوناما، با همکاری ریاست عمومی امنیت ملی و وزارت امور داخله، برنامه نظارتی خود از برخورد با توقیف شدگان منازعات در توقیف خانه های افغانستان را آغاز کرد.^۲ از آن زمان تاکنون، یوناما/دفتر کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد معلومات مؤثق و معتبری در مورد موجودیت شکنجه و سایر اشکال رفتارها و مجازات های ظالمانه، غیر انسانی و اهانت آمیز با توقیف شدگان منازعات (از این به بعد در این گزارش به آن "بدرفتاری" گفته خواهد شد) در سراسر افغانستان، ارائه نموده است. هدف این است که با حکومت در تلاش های جاری اش در اجرای تعهدات اش در زمینه منع و جلوگیری از شکنجه و بد رفتاری، انجام تحقیقات بی طرفانه، مستقل و معتبر در مورد اتهامات بدرفتاری و ایجاد روش های مناسب جهت جبران خساره قربانیان^۳ شکنجه و بدرفتاری، کمک و همکاری شود.

این گزارش که دوره ای زمانی از ۱ جنوری ۲۰۱۷ الی ۳۱ دسمبر ۲۰۱۸ را تحت پوش قرار می دهد، پنجمین گزارش دوره ای است که یوناما و کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد در مورد رفتار با توقیف شدگان منازعات نشر می کنند.^۴

در گزارش قبلی یوناما که در اپریل ۲۰۱۷ نشر شد (و دوره زمانی ۱ جنوری ۲۰۱۵ - ۳۱ دسمبر ۲۰۱۶ را تحت پوشش قرار داد)، یوناما معلوم نمود که ۳۹ درصد توقیف شدگانی که با آنان مصاحبه صورت گرفت (۱۸۱ نفر از مجموع ۴۶۹ نفر) معلومات مؤثق و معتبری دادند که نشان می داد آنها هنگامی که در توقیف نیرو های ملی دفاعی و امنیتی افغانستان قرار داشتند، مورد شکنجه و سایر اشکال رفتار ظالمانه و غیر انسانی قرار گرفتند. یوناما این را نیز معلوم کرد که اکثراً هیچ پاسخگوئی در قبال اعمال شکنجه و بدرفتاری از سوی مسئولین ریاست امنیت ملی و پولیس ملی افغان وجود نداشت و تحقیق در مورد اتهامات شکنجه در داخل نهاد حفظ گردیده و به ندرت منتج به تعقیب عدلی افراد می گردید. نظارت مستقل، قضائی ویا بیرونی بسیاری محدودی بالای ریاست امنیت ملی و پولیس ملی افغان وجود داشت. این یافته ها با یافته های گزارشات قبلی یوناما مطابقت داشت.

^۱ این قطعنامه "بر اهمیت تسریع روند ایجاد یک نظام عدلی و قضای شفاف و عادلانه که معافیت از مجازات را از میان بردارد و حاکمیت قانون را در سراسر کشور تقویت کند، (...) بر بهبود حاکمیت قانون و حقوق بشر، اهمیت تامین دسترسی نهاد های ذیربط به تمام محابس و توقیف خانه در افغانستان تاکید می کند و از پلان ملی منع شکنجه و همچنان از کود جزاء جدید و از تلاش های دولت افغانستان در برداشتن گام های برای تامین هماهنگی با مکلفیت ها و تعهدات بین المللی افغانستان استقبال می کند، و بر ضرورت تطبیق کامل این اقدامات تاکید می کند، (...)"

^۲ توقیف شدگان منظون به جرایم مرتبط به منازعات مسلحانه عموماً متهم به ارتکاب جرایم تروریستی، جرایم نسل کشی، جنایت علیه بشریت، جرایم جنگی، جرایم علیه دولت، جرایم مشخصی علیه امنیت داخلی و خارجی طوریکه در کود جزاء معین شده است (مراجعه شود به ماده ۱ ضمیمه ۱ قانون اجراء جزایی) می باشند. در این گزارش، اصطلاح "توقیف شده" به کسانی اطلاق می شود که به ارتکاب این جرایم، مظنون، متهم ویا محکوم شناخته شده اند. برای جزئیات بیشتر، مراجعه شود به بخش میتودولوژی.

^۳ یوناما از اصطلاح "قربانیان" بدون آسیب زدن به سایر اصطلاحات از قبیل "نجات یافتگان" که شاید در زمینه های مشخصی ترجیح داده شود، استفاده می کند. همچنان مراجعه شود به کمیته منع شکنجه ملل متحد، تبصره عمومی شماره ۳ (تطبیق ماده ۱۴ از سوی کشور های عضو)، CAT/C/GC/3 ۱۹ نومبر ۲۰۱۲، فقره ۳.

^۴ یوناما/دفتر کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد اولین گزارش علنی خود در مورد این موضوع را در ماه اکتوبر سال ۲۰۱۱ نشر کرد و از آن زمان تاکنون گزارشات بیشتری هر دو سال بعد، نشر کرده است. مراجعه شود به: یوناما/کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد، رفتار با توقیف شدگان منازعات در مراکز سلب آزادی افغانستان، اکتوبر ۲۰۱۱؛ یوناما/کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد، رفتار با توقیف شدگان منازعات در مراکز سلب آزادی افغانستان: بعد از گذشت یک سال، جنوری ۲۰۱۳؛ یوناما/کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد، معلومات تازه در مورد رفتار با توقیف شدگان منازعات در مراکز سلب آزادی افغانستان: حسابدهی و تطبیق فرمان ۱۲۹ رئیس جمهور، فبروری ۲۰۱۵؛ یوناما/کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد، رفتار با توقیف شدگان منازعات در مراکز سلب آزادی افغانستان: تطبیق برنامه ملی محو شکنجه افغانستان، اپریل ۲۰۱۷. تمام این گزارشات در این آدرس انترنی قابل دسترس است: <https://unama.unmissions.org/treatment-conflict-related-detainees-afghan-custody> (تاریخ آخرین مراجعه به سایت: ۲ اپریل ۲۰۱۹).

پاسخ حکومت به گزارشات قبلی یوناما

از سال ۲۰۱۰ بدینسو، حکومت افغانستان، ضمن اینکه عدم موافقت خود را با بعضی از یافته های گزارشات یوناما/کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد در مورد شکنجه و بدرفتاری با توقیف شدگان منازعات بیان داشته است، همکاری سازنده ای با یوناما داشته و زمینه نظارت دوامدار یوناما از توقیف خانه ها را فراهم کرده و نیز به منظور تطبیق برخی از پیشنهادات مهمی که در آن گزارشات مطرح شده بود، اقداماتی اتخاذ نموده است.

پیشتر از گزارش یوناما/کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد که در سال ۲۰۱۵ نشر شد، حکومت "برنامه ملی محو شکنجه" را تصویب نمود و در آن متعهد گردید که یک سلسله اقدامات تقنینی، ظرفیت سازی و پیشگیرانه را به منظور محو شکنجه و تطبیق مؤثر تعهدات افغانستان تحت کنوانسیون ملل متحد علیه شکنجه، و سایر رفتار و مجازات های ظالمانه، غیر انسانی و اهانت آمیز، روی دست خواهد گرفت. گزارش سال ۲۰۱۷ یوناما/کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد در مورد **برخورد با توقیف شدگان منازعات: تطبیق برنامه ملی محو شکنجه در افغانستان** حاوی ارزیابی مفصلی از اقدامات حکومت در راستای تطبیق برنامه ملی محو شکنجه بود. گزارش حاضر پیشرفت های بیشتری که از سوی حکومت در آن راستا صورت گرفته است، از قبیل تصویب قانون منع شکنجه در اکتوبر ۲۰۱۸ را بیان نموده و از آن استقبال می کند.^۵

---

^۵ برای معلومات بیشتر، مراجعه شود به بخش "تطبیق برنامه ملی محو شکنجه" در محل آن.

2. روش تهیه گزارش (میتودولوژی)

یوناما از یک رویکرد نظارتی پیشگیرانه پیروی می کند. بازدید های پیشگیرانه ای که از توقیف خانه ها صورت می گیرد به هدف شناسایی عوامل خطر شکنجه و بدرفتاری و کاستی های سیستماتیک که می تواند منجر به نقض حقوق بشر گردد انجام می شود نسبت به اینکه قضایای انفرادی مورد تحقیق گیرد و یا به آن واکنش نشان داده شود. یوناما به این باور است که معلوماتی که بطور منظم و پیوسته از طریق مصاحبه ها جمع آوری می شود، الگو های رفتاری و یا گرایش ها را آشکار می سازد. جزئیات بیشتر در مورد روش تهیه (میتودولوژی) این گزارش در ذیل بیان شده است.

الف- مصاحبه ها و بازدید های نظارتی از توقیف خانه ها

در طول دوره زمانی ۱ جنوری ۲۰۱۷ الی ۳۱ دسمبر ۲۰۱۸، یوناما با ۶۱۸ تن توقیف شده منازعات^۶ که در ۷۷ توقیف خانه در ۲۸ ولایت افغانستان نگهداری می شدند، مصاحبه های ساختار بندی شده و محرم انجام داد.^۷ از مجموع ۶۱۸ توقیفی مصاحبه شده، به تعداد ۵۳۶ تن آنان افراد بالغ (به شمول یک زن)^۸ و ۸۲ تن دیگر آنان نوجوان (به شمول سه دختر) بودند.^۹ بسیاری از این توقیف شدگان، پیش از اینکه یوناما با آنها مصاحبه انجام دهد، در چندین محل مختلف نگهداری و استنطاق گردیده بودند؛ به همین دلیل، یوناما توانست با استفاده از این مصاحبه ها، بیشتر از ۱۴۴۴ رویداد توقیف طی مدت نظارت را ثبت نماید. اصطلاح "توقیف شده" در این گزارش به اشخاصی اطلاق می شود که در ارتباط به جرایم، مظنون، متهم و یا محکوم گردیده اند.

مطابق به روش قبلی، فعالیت های نظارتی یوناما از توقیف خانه ها اساساً بر توقیف شدگان منازعات که در توقیف خانه های ریاست عمومی امنیت ملی و پولیس ملی افغانستان نگهداری می شدند، تمرکز داشت. در واقع، یوناما، نظر به یافته های قبلی اش، به این نظر بود که توقیف شدگان مخصوصاً در این توقیف خانه ها بیشتر معروض به خطر شکنجه و و یا سایر اشکال بدرفتاری می باشند. یوناما رفتار با توقیف شدگانی که به ظن ارتکاب جرایم غیر مرتبط به منازعات تحت توقیف بودند را نظارت نکرد.

مصاحبه ها در قومندانی های امنیه پولیس ملی افغانستان مرکز ولایات و و لسوالی ها، ریاست های امنیت ملی در سطح ولایات، محابس و توقیف خانه های ریاست عمومی محابس، مراکز اصلاح و تربیت اطفال و نیز توقیف خانه های ملی از قبیل توقیف خانه ملی پروان که از سوی اردوی ملی افغانستان می شود و ریاست ۲۴۱ امنیت ملی و ریاست ۵۰۱ امنیت ملی (ریاست های مبارزه با تروریسم و ریاست تحقیق) انجام شد.

در هر یک از این مراکز سلب آزادی، یوناما با مسئولین آن مرکز و سایر مقامات ذیربط حکومتی ملاقات نمود، از بخش های هر کدام از این مراکز سلب آزادی دیدن نمود و کتاب راجستر توقیف شدگان را بررسی کرد. یوناما، در جریان مصاحبه هایش با توقیف شدگان، در مورد برخورد با آنها در زمان گرفتاری شان و در هر کدام از توقیف خانه های تحت اداره نیرو های ملی دفاعی

^۶ توقیف شدگان منظون به جرایم مرتبط به منازعات مسلحانه عموماً متهم به ارتکاب جرایم تروریستی، جرایم نسل کشی، جنایت علیه بشریت، جرایم جنگی، جرایم علیه دولت، جرایم مشخصی علیه امنیت داخلی و خارجی طوریکه در کود جزاء معین شده است (مراجعه شود به ماده ۱ ضمیمه ۱ قانون اجراء جزایی) می باشند. یوناما تعداد زیادی از توقیف شدگان را مصاحبه کرد که آنها از جرم مشخصی که متهم به ارتکاب آن شده بودند، آگاهی نداشتند و اکثراً می گفتند که به سبب مشارکت و یا همکاری با گروه های مسلح مخالف دولت افغانستان، و یا عضویت مخالفین مسلح دولت از قبیل طالبان گرفتار شده اند. در انتخاب توقیف شدگان برای مصاحبه، یوناما از این فرضیه استفاده نمود که تمام کسانی که در توقیف خانه های ریاست عمومی امنیت ملی نگهداری می شدند، در ارتباط به جرایم مرتبط به منازعات مورد تحقیق قرار داشتند. اما، ریاست امنیت ملی مسئولیت تحقیق برخی جرایم مشخص عام را نیز دارد که شاید مستقیماً مرتبط به منازعه نشود، از جمله جرایم اختطاف و قاچاق. توقیف شدگانی که به ظن ارتکاب این گونه جرایم در توقیف ریاست امنیت ملی در جریان تحقیق قرار داشتند نیز شامل نمونه نظارتی یوناما شدند.

^۷ مراجعه شود به ضمیمه ۳ که در آن مراکز سلب آزادی که یوناما از آن بازدید نمود، فهرست شده است. یوناما در ماه های جنوری و فبروری ۲۰۱۹ نیز مصاحبه های انجام داد، اما این گزارش تنها اشخاصی را شامل می شود که در جریان سال های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ دستگیر و یا توقیف شده بودند.

^۸ این گزارش منحصرأ به مسائل مرتبط به رفتار با توقیف شدگان منازعات می پردازد. بطور عموم، زنان و دختران در ارتباط به جرایم مرتبط به منازعات دستگیر و یا توقیف نمی شوند. اکثریت زنان در محابس افغانستان به سبب نقض قوانین عرفی و یا شریعت اسلامی "جرایم اخلاقی" در توقیف به سر می برند و یا محکوم به حبس شده اند.

^۹ نوجوان به شخصی گفته می شود که سن دوازده سالگی را تکمیل نموده باشد ولی به سن هجده سالگی نرسیده باشد، مراجعه شود به ماده ۴ قانون اطفال و مواد ۹۵ و ۹۶ کود جزاء.

و امنیت افغانستان، معلومات جمع آوری نمود. یوناما این موضوع را نیز ثبت و بررسی نمود که ضمانت های اجرایی مطابق قوانین افغانستان و قوانین بین المللی تا چه اندازه ای برای توقیف شدگان فراهم گردیده است.

ب- سایر روش های جمع آوری معلومات

علاوه بر بازدید از توقیف خانه، یوناما با مسئولین قضائی، خارنوالان، وکلای مدافع، مقامات محابس و توقیف خانه ها و مکانیزم های داخلی تفتیش نیز بطور منظم ملاقات نمود و نیز از قوانین و اسناد و گزارشات رسمی معلومات جمع آوری نموده و آنرا تجزیه و تحلیل کرد.

یوناما با ریاست امنیت ملی، وزارت داخله، وزارت دفاع، لوی خارنوالی و کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان (به عنوان رئیس و سکرتریت کمیسیون منع شکنجه) در مورد تحقیق اتهامات شکنجه و سایر اشکال بدرفتاری و پاسخگویی مرتکبین این اعمال، به تبادل مکاتیب پرداخت.

ج- تدابیر حفاظتی و روش های مصاحبه: توثیق و و درستی معلومات

اولویت اساسی یوناما هنگام اجرای مصاحبه با توقیف شدگان این است که به آنان "آسیبی وارد نکند". به همین دلیل، و مطابق با روش های معیاری، یوناما هویت توقیف شدگان انفرادی را محرم حفظ کرد، و در مورد قضایای انفرادی با مقامات داخل بحث و گفتگو نشد تا از احتمال روبرو شدن آن توقیف شدگان با اعمال انتقام جویانه در صورت که آنان مورد شک واقع شوند که علیه منسوبین توقیف خانه اتهام بدرفتاری وارد کرده است، جلوگیری نموده باشد.

در هر کدام از توقیف خانه ها، افسران بخش حقوق بشر یوناما توقیف شدگان را از میان کسانی که به اتهام ارتکاب جرایم مرتبط به منازعه در توقیف بسر می بردند، بطور تصادفی انتخاب نموده و با آنان بطور خصوصی، بدون حضور منسوبین توقیف خانه، سایر مقامات حکومتی و یا سایر توقیف شدگان، مصاحبه می نمودند. افسران بخش حقوق بشر یوناما، قبل از شروع مصاحبه، کارت هویت ملل متحد خود را به شخص تحت توقیف نشان داده و خود را به وی به عنوان افسر بخش حقوق بشر یوناما معرفی می کردند. مصاحبه ها از سوی افسران بخش حقوق بشر یوناما به زمان مادری (دری ویا پشتو) شخص تحت توقیف انجام می شد و از کارمندان داخلی بخش حقوق بشر یوناما به حیث مترجم استفاده می شد. پیش از شروع هر مصاحبه، افسران بخش حقوق بشر یوناما وظایف و مسئولیت های خود را به توقیف شدگان تشریح می کردند و مصاحبه صرف زمانی انجام می شد که شخص توقیف شده آزادانه و با آگاهی موافقت خود را برای انجام مصاحبه ابراز می نمود.

تمام مصاحبه کنندگان یوناما در مورد چگونگی انجام مصاحبه، ارزیابی اعتبار معلومات جمع آوری شده، حفظ محرمانیت و بررسی صحت و سقم معلومات در مورد مسائل توقیف، شکنجه و بدرفتاری رهنمائی و آموزش های معیاری دریافت نموده و در طول پروسه از سوی متخصصین و سوپروایزان در بخش حقوق بشر یوناما و کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد نظارت و رهنمائی می شدند. مصاحبه کنندگان از پرسیدن سوالاتی که توقیف شده را به موضوع خاصی هدایت می کرد، اجتناب می نمودند و از توقیف شده تقاضا می کردند که داستان خود را به شکل تمام و کمال حکایت کند.¹⁰ برای هر مصاحبه، افسران حقوق بشر

¹⁰ در بدست آوردن و تایید نمودن اظهارات توقیف شدگان در مورد رفتار با آنان در توقیف، متخصصین امور به این نتیجه رسیده اند که معتبر ترین راه برای آشکار کردن اتهامات دروغین این است که "نسخه واقعی" اظهارات شخص تحت توقیف را بدست آورده و آنرا مورد تجزیه و تحلیل مفصل قرار داد. نسخه واقعی بیان رویداد به زبان خود شخص توقیفی، بدون سکتگی، می باشد نه روایتی که در پاسخ به یک سلسله سوالات بیان شده است. نسخه یا روایت واقعی امکان تجزیه و تحلیل این مطلب را می دهد که آیا روایت از حافظه واقعی شخص بیان می شود و یا خیر. توقیف شده، در اظهارات دروغین، دستکاری شده و تمرین شده، جزئیات را از بر خواهد کرد و آن را در پاسخ به سوالات بیاد آورده و اظهار خواهد کرد. اما، داستان واقعی با استفاده از حواس بیان خواهد شد و سایر مشخصه های مرتبط به حافظه واقعی را نشان خواهد داد. تحلیل های مقایسوی اظهارات توقیف شدگان نشان داده است که حافظه های واقعی بیشتر جزئیات حسی (از قبیل رنگ ها، اندازه ها، اشکال، و صداها) را انعکاس می دهند، از مشخصات جغرافیایی بیشتر یاد می کنند و از پروسه های شناختی و داخلی (مثل افکار، احساسات، عکس العمل ها) نام می برند و کمتر از مشخصه های لفظی استفاده می نمایند. برای این گزارش، مصاحبه کنندگان یوناما سوالاتی پرسیدند که به توقیف شدگان امکان می داد تا داستان خود را با کلمات خود و با سرعت مطلوب خود بیان کنند. سوالات اولی سوالات باز بودند و بهترین روش ممکن برای ارزیابی صحت و درستی اظهارات را فراهم می کردند. زمانیکه توقیف شدگان در پاسخ به این سوالات باز معلومات اساسی را فراهم می کردند، مصاحبه کنندگان سوالات مشخص تری می پرسیدند تا جزئیات و یا توضیحات بیشتری در مورد

یوناما توضیحات مشرح مصاحبه را ثبت می نمودند که بعداً جهت تثبیت اعتبار معلومات بررسی و چک می شد. بنابر دلایل امنیتی و حفظ محرمانه، از توقیف شدگان نام برده نمی شود.

د. معیار "در حد کافی مؤثق و معتبر": معیار اثبات

اگرچه تمام اتهامات شکنجه باید تحقیق شود، اما یوناما تصمیم گرفته است که در معلوم کردن اینکه آیا اظهارات یک توقیف شده باید به عنوان بخشی از این گزارش مد نظر گرفته شود یا خیر، از معیار "در حد کافی مؤثق و معتبر" استفاده نماید.¹¹

از این روش تعداد زیادی از مأموریت های حقوق بشر و مأموریت های بشر دوستانه حقیقت یابی برای سال های زیادی در سراسر جهان استفاده نموده اند و این واقعیت را بازتاب می دهد که معیار بلند اثبات که در محاکمات جزایی استفاده می شود ("فراتر از شک معقول") در تثبیت مسئولیت افراد برای کسانی که از مسائل حقوق بشر نظارت می کنند، مناسب نمی باشد. افسران حقوق بشر یوناما در چارچوب یک مأموریت محدود عمل می کنند؛ آنها افسران تنفیذ قانون نیستند، و هیچ نوع صلاحیتی ندارند که اقدام به جلب شهود کنند، و در موقفی نیستند که عین معیار هایی را در تثبیت صحت و سقم یافته ها بکار ببرند که انتظار می رود در پروسه های قضائی رسمی بکار برده شود.¹²

یوناما معلومات دست داشته اش (به شمول ارزیابی های همه جانبه از اظهارات افراد و اسناد و مدارک تایید کننده آن) را بررسی می کند تا معلوم نماید که آیا معلومات بدست آمده در مورد هر یک از اتهامات شکنجه و یا بدرفتاری در حد کافی مؤثق و معتبر است که مطابق آن، نتیجه گیری کرده و در مورد توقیف خانه های مشخصی ابراز نگرانی نموده و تحقیقات جنائی و سایر تدابیر برای آن پیشنهاد کند. معیار های ارزیابی شامل اندازه جزئیات در اظهارات شخص، پیوستگی معلومات، موجودیت الگوها و سایر معلومات و مدارک تایید کننده می شود.

در حالتیکه یوناما در مورد اعتبار و صحت اظهارات یک توقیف شده متیقن نشد، آن اظهارات را در جمع نمونه رویداد های به حد کافی مؤثق و معتبر شکنجه و بدرفتاری شامل نکرده است. نمونه توقیف شدگانی که از سوی یوناما مصاحبه شدند، شامل تعداد زیادی کسانی می شود که اتهام شکنجه و بدرفتاری وارد نکردند و یا ادعاهای آنها را یوناما مؤثق و معتبر ارزیابی نکرد.

در برخی موارد، مصاحبه کنندگان یوناما جراحات، آثار و خراشیدگی در بدن تعداد زیادی از توقیف شدگان و یا بنداژ و سایر مدارک معالجه صحی برای این گونه جراحات را مشاهده کردند که با اتهامات شکنجه و بدرفتاری مطابقت و سازگاری داشت. تعداد کثیری از توقیف شدگانی که با آنان مصاحبه شد، اظهار داشتند که آنها به سبب جراحاتی که در جریان توقیف و استنطاق برداشتند، به معالجه صحی ضرورت پیدا کردند.

در چند قضیه محدود، یوناما عکس و سایر مدارک جراحاتی که بیانگر شکنجه و بدرفتاری توقیف شدگان بود و نیز مدارک صحی از منابع و اشخاص مختلفی بدست آورد. اما، در بسیاری از مراکز سلب آزادی، مصاحبه کنندگان یوناما از سوی مسئولین اجازه نیافتند که تلیفون همراه، کامره، کامره های فلمبرداری، دستگاه های ضبط صوت و یا کمپیوتر را برای مصاحبه با توقیف شدگان با خود ببرند.

ه. یافته ها در مورد شکنجه و بدرفتاری: معیار ارزیابی

معیار معلومات "در حد کافی مؤثق و معتبر" که در بالا تشریح گردید به عنوان اساسی برای معلوم کردن اینکه آیا الگوهای منظمی از شکنجه و بدرفتاری طوریکه در قانون بین المللی تعریف شده است، در داخل سیستم محابس و توقیف خانه اتفاق

بخش هایی از اظهارات توقیف شده بدست بیاورند. برای معلومات، مراجعه شود به رهنمای آموزشی کمیشنری عالی حقوق بشر در مورد نظارت از حقوق بشر که در این آدرس انترنی قابل دسترس است: www.ohchr.org/documents/publications/training7introen.pdf

¹¹ بنابر این، یوناما "توازن احتمالات" را به عنوان نقطه آغاز بکار می برد یعنی مدارک بیشتر نتیجه گیری را تقویت می کند نه نقض.

¹² همچنان مراجعه شود به ستیفن ویلکینسن، معیار های اثبات در مأموریت های حقیقت یابی حقوق بشر و بشر دوستانه بین المللی (۲۰۱۲)، اکادمی حقوق بشر و قانون بشر دوستانه بین المللی ژنو.

افتاده است و یا خیر.¹³ تنها توقیف خانه ها و یا ولایاتی مد نظر گرفته شد که در آن یوناما، با تعداد کافی زیادی از توقیف شدگان مصاحبه انجام داد.¹⁴

گزارش حاضر نتیجه گیری کلی در مورد برخورد با توقیف شدگان در لحظه گرفتاری و یا دستگیری نمی کند، بلکه بر برخورد با توقیف شدگان بعد از آنکه آنان به محیط تحت کنترل بیشتر توقیف خانه های پولیس ملی، ریاست امنیت ملی و یا اردوی ملی آورده می شوند و در آنجا تحت کنترل فیزیکی مؤثر و کامل مسئولین توقیف خانه قرار می گیرد، تمرکز دارد.

در توقیف خانه هایی که در این گزارش از آن به عنوان توقیف خانه هایی که از شکنجه و بدرفتاری بطور منظم و گسترده استفاده می کنند، نام برده شده است، یک سوم (۳۳ درصد) و یا بیشتر توقیف شدگانی که با آنان مصاحبه انجام شد، معلوماتی به حد کافی مؤثق و معتبر ارائه نمودند که نشان می داد آنها در آنجا مورد شکنجه و یا سایر اشکال بدرفتاری قرار گرفته اند.

در توقیف خانه هایی که در این گزارش از آن به عنوان توقیف خانه هایی که از شکنجه و بدرفتاری بطور سیستماتیک استفاده می کنند، نام برده شده است، نیمی (۵۰ درصد) و یا بیشتر توقیف شدگانی که با آنان مصاحبه انجام شد، معلوماتی به حد کافی مؤثق و معتبر ارائه نمودند که نشان می داد آنها در آنجا مورد شکنجه و یا سایر اشکال بدرفتاری قرار گرفته اند.

یوناما بدین نظر است، زمانیکه یک سوم و یا بیشتر توقیف شدگان در یک توقیف خانه مشخص از شکنجه و بدرفتاری خبر می دهند، این احتمال بلند را نشان می دهد که شکنجه/بدرفتاری در چند قضیه انفرادی توسط چند فرد محدود ارتکاب نیافته است، بلکه بازتاب دهنده پالیسی و یا روش پیوسته ی آن توقیف خانه مشخص می باشد و رؤسا و مستنطقین آن توقیف خانه حتماً از استفاده از شکنجه و سایر اشکال ممنوعه بدرفتاری در آن توقیف خانه آگاهی داشتند، به آن دستور داده اند و یا ابراز موافقت کرده اند.

اما، یوناما استدلال نمی کند که استفاده از شکنجه و یا بدرفتاری بخشی از پالیسی سیستماتیک ملی و یا نهادی حکومت می باشد.¹⁵ طبق تحلیل های یوناما، شکنجه می تواند در واقع بطور منظم و گسترده و یا سیستماتیک بدون اینکه از اراده مستقیم حکومت منشاء گرفته باشد، وجود داشته باشد. این می تواند پیامد عواملی باشد که دولت در کنترل نمودن آن مشکلی دارد و وجود آن می تواند نشان دهنده تناقض بین پالیسی که از سوی حکومت مرکزی تعیین می شود و تطبیق آن در سطح محلی باشد.

و.تعریف حقوق

تعریف شکنجه و سایر اشکال رفتار یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی یا اهانت آمیز در قوانین داخلی و بین المللی اعمالی را احتوا می کند که از اثر آن، رنج جسمی و یا روحی بر شخصی وارد گردد و این اعمال به نیابت از دولت و یا با توافق آن ارتکاب گردد.

این گزارش هیچ تمایزی بین اعمال شکنجه و سایر رفتار یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی یا اهانت آمیز طوریکه در حقوق بین الملل تعریف شده است، قابل نمی شود.¹⁶ هر دو کتگوری از این اعمال در کنوانسیون بین المللی منع شکنجه و نیز در سایر قوانین بین المللی حقوق بشر و معاهدات قانون بشر دوستانه بین المللی که افغانستان عضو آن است، منع قرار داده شده است. علاوه بر آن، "در عمل، معیار تعریف بین بدرفتاری و شکنجه اکثراً واضح است. تجارب نشان می دهد که شرایطی که منجر به

¹³ برای معلومات بیشتر در مورد حقوق بین الملل مرتبط به منع شکنجه و بد رفتاری، مراجعه شود به ضمیمه ۲.

¹⁴ در حالیکه دسترسی به مراکز سلب آزادی برای یوناما بطور عموم از سوی حکومت افغانستان تأمین می شود، اما این دسترسی می تواند توسط عوامل دیگر به خصوص نا امنی، و یا جنگ در ساحات و موقعیت های مشخصی با مانع مواجه شود.

¹⁵ این موقف از تعریفی نشأت می گیرد که کمیته منع شکنجه ملل متحد هنگام ارزیابی این که آیا شکنجه بطور سیستماتیک از سوی یک کشور عضو کنوانسیون منع شکنجه انجام می شود، از آن استفاده می کند؛ مراجعه شود به ماده ۲۰ که طبق آن، کمیته منع شکنجه صلاحیت دارد که تحقیقات محرمی در مورد "قرائین مؤثق مبنی بر اینکه شکنجه در یک کشور عضو بطور سیستماتیک انجام می شود" روی دست گیرد. در این زمینه، کمیته زمانی شکنجه را سیستماتیک تلقی می کند که معلوم باشد که قضایای شکنجه بطور تصادفی در یک مکان و یا زمان خاص اتفاق نیافتاده اند، بلکه به نظر می رسد که بطور گسترده، عمدی و همیشگی ارتکاب می گردد؛ مراجعه شود به A/48/44 Add.1 فقره ۳۹، و A/56/44 صفحه ۶۳.

¹⁶ همچنان مراجعه شود به ضمیمه ۲ برای معلومات بیشتر در مورد تعریف شکنجه و بدرفتاری.

بدرفتاری می شود معمولاً زمینه شکنجه را فراهم می سازد و بنابر این، تدابیری که برای جلوگیری از شکنجه لازمی است باید به منظور جلوگیری از بدرفتاری نیز اتخاذ شود.¹⁷

اگرچه یوناما با توقیف شدگان انفرادی مصاحبه نمود و در مورد اعتبار اتهامات شکنجه و سایر اعمال بدرفتاری نتیجه گیری هائی نمود، اما ادعا نمی کند که ظرفیت آن را دارد که نتیجه گیری های دقیق و الزام آور حقوقی در مورد اینکه شکنجه (آن طور که در قوانین داخلی و بین المللی تعریف شده است) در قضایای مورد بررسی ارتکاب یافته است، نماید و نه ادعای آن را دارد که می تواند بدیلی برای سیستم عدالت جزایی باشد. برنامه یوناما برای نظارت از توقیف خانه ها به منظور ارائه معلومات مؤثق و معتبر در مورد استفاده از شکنجه و سایر اشکال رفتار ظالمانه، غیر انسانی یا اهانت آمیز در داخل نظام حقوقی افغانستان طراحی شده است تا دولت را ترغیب نماید که تعهدات خود مبنی بر منع قراردادن و جلوگیری از عمل شکنجه را تطبیق کند، در ارتباط به ادعاها و اتهامات شکنجه تحقیقات بیطرفانه، مستقل و معتبر انجام دهد و تدابیر مناسبی به منظور جبران خساره متضررین شکنجه روی دست گیرد.

---

¹⁷ کمیته منع شکنجه، تبصره عمومی شماره ۲، فقره ۳.

3. تطبیق برنامه ملی محو شکنجه

یوناما از تلاش های متمرکز حکومت افغانستان استقبال نموده و از پیشرفت ها در تطبیق برنامه ملی محو شکنجه افغانستان بعد از نشر گزارش یوناما/کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد تحت عنوان "رفتار با توقیف شدگان منازعات: تطبیق برنامه ملی محو شکنجه افغانستان"، یاد آوری می کند.

مشخصاً، یوناما از اقدامات ذیل استقبال می کند:

- انفاذ کود جزاء جدید در ماه فیبروری ۲۰۱۸ که حاوی تعریف عمل شکنجه در مطابقت زیاد با کنوانسیون ملل متحد در مورد منع شکنجه، و سایر رفتار و مجازات های ظالمانه، غیر انسانی و اهانت آمیز بوده و، در میان سایر موارد، شمار جرایمی که مجازات اعدام در پی دارد را به طور قابل ملاحظه ای کاهش داده است؛
  - الحاق افغانستان به پروتوکل اختیاری کنوانسیون منع شکنجه در اپریل ۲۰۱۸؛
  - انصراف افغانستان از قیود و شروط خود در کنوانسیون منع شکنجه در اپریل ۲۰۱۸ که به این ترتیب، افغانستان صلاحیت کمیته منع شکنجه در زمینه اجرای تحقیقات محرم در مورد اتهامات شکنجه را، قسمیکه در ماده ۲۰ کنوانسیون پیش بینی شده است، به رسمیت شناخت.
  - وضع قانون منع شکنجه از طریق نشر آن در جریده رسمی در اواخر ماه اکتوبر ۲۰۱۸ که، در میان سایر موارد، دارای احکامی در مورد جلوگیری از شکنجه، محافظت از قربانیان، شهود و پرسونل مسئول تحقیق اتهامات شکنجه و نیز جبران خساره برای قربانیان بوده و کمیسیون منع شکنجه را جهت حمایت از تطبیق قانون ایجاد می کند؛ و
  - ارائه گزارش تعقیبی، در ماه جون ۲۰۱۸، به ملاحظات نهائی کمیته منع شکنجه در مورد بررسی دوره ای دوم افغانستان.
- تمام این اقدامات بیانگر تعهد روشن عالی ترین سطح رهبری حکومت نسبت به عملی کردن مکلفیت های بین المللی افغانستان برای منع قرارداد و جلوگیری از شکنجه و ایجاد مکانیزم های لازم جهت تسهیل روابط کاری سازنده با مکانیزم های ذریبط ملل متحد در مورد جلوگیری از شکنجه می باشد.

4. چارچوب حقوقی که شکنجه و بدرفتاری را در افغانستان منع قرار می دهد

چارچوب حقوقی در مورد منع شکنجه و بدرفتاری در افغانستان در حال حاضر نسبتاً جامع و فراگیر است؛ قانون منع شکنجه چارچوبی را برای جلوگیری و ریشه کن کردن این گونه اعمال فراهم کرده است. در این بخش گزارش، برخی جنبه های مهم ماهوی و شکلی منع شکنجه و بدرفتاری در قوانین افغانستان معرفی شده و بسیاری از احکام این قوانین که با حقوق بین المللی مطابقت و سازگاری دارند برجسته گردیده و به برخی چالش های باقی مانده نیز پرداخته خواهد شد.

ا. ممنوعیت صریح و قطعی شکنجه

قانون افغانستان عمل شکنجه را بطور صریح منع قرار داده است؛ در قانون اساسی افغانستان تصریح گردیده است که "هیچ شخص نمی تواند حتی به مقصد کشف حقایق از شخص دیگر، اگرچه تحت تعقیب، گرفتاری یا توقیف و یا محکوم به جزا باشد، به تعذیب او اقدام کند یا امر بدهد." ¹⁸ قانون منع شکنجه نیز ممنوعیت صریح شکنجه را حفظ کرده است. ¹⁹

ب. جرم دانستن عمل شکنجه

کود جزای جدید افغانستان احکام جزایی مربوط به اعمال شکنجه را در خود گنجانیده و عمل شکنجه را تحت قانون افغانستان جرم شناخته است. ماده ۴۵۰ کود جزاء عمل شکنجه را قرار ذیل تعریف می کند:

"[...] شکنجه عملی است که توسط موظف خدمات عامه یا هر مقام رسمی دیگر یا به امر، موافقه، رضایت یا به اثر سکوت وی ارتکاب یابد و باعث درد یا تعذیب جسمی یا روانی شدید مظنون، متهم، محکم یا شخص دیگری گردد، به مقصد اینکه مظنون یا متهم علیه خودش اعتراف نماید و یا در مورد شخص دیگری معلومات دهد؛ در مورد مظنون، متهم یا محکوم اطلاعات ارائه نماید؛ از بابت عملی که وی یا شخصی دیگر مرتکب آن گردیده، او را تعذیب نماید؛ شخص را به منظور اجراء یا امتناع از عمل، ارباب یا اکراه نماید؛ علیه شخص، مرتکب رفتاری گردد که مبتنی بر تبعیض باشد."

کود جزاء برای "شروع" به جرم شکنجه، "معاونت" و سایر اشکال مشارکت در جرم شکنجه نیز مسئولیت جزایی مقرر نموده و تصریح نموده است که مرتکب جرم شکنجه، علاوه بر مجازات جرم مرتکبه، از وظیفه نیز منفصل می گردد. ²⁰

یوناما/دفتری کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد از جرم شناخته شدن صریح عمل شکنجه در کود جزاء و اینکه تعریف عمل شکنجه در کود جزاء با عناصر مندرج کنوانسیون منع شکنجه ملل متحد مطابقت گسترده دارد، استقبال می کند.

باوجود این، یوناما/دفتری کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد قابل ذکر می داند که اگر عمل شکنجه منجر به پیامد های شدید قطع عضو، معلولیت دایمی جسمی یا روانی ²¹ و یا مرگ نگردد، جنبه محسوب می شود ²² و مجازات آن سه الی پنج سال

¹⁸ ماده ۲۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان.

¹⁹ مراجعه شود به مواد ۶ و ۷ قانون منع شکنجه.

²⁰ ماده ۴۵۱ کود جزا.

²¹ اگر عمل شکنجه منجر به قطع عضو و یا معلولیت دایمی جسمی یا روانی گردد، جزاء به حبس طویل افزایش می یابد. حبس طویل از بیش از ۵ سال تا ۱۶ سال حبس را شامل می شود؛ مراجعه شود به ماده ۱۴۷ کود جزا.

²² جرم زمانی جنبه محسوب می شوند که حد اکثر مجازات قابل تطبیق برای آن حبس متوسط باشد (ماده ۳۰ کود جزا)؛ حبس متوسط بیش از یک سال تا پنج سال است (ماده ۱۴۷ کود جزا).

حبس می باشد.²³ کمیته منع شکنجه سازمان ملل متحد این جزاها را خفیف می داند.²⁴ در مقابل، اگر قربانی در نتیجه عمل شکنجه کشته شود، مجازات قتل عمد بالای مرتکب تطبیق می شود که می تواند جزای اعدام را شامل شود.²⁵ طبق کنوانسیون منع شکنجه، کشور های عضو مکلفیت دارند تا اطمینان حاصل کنند که جزای عمل شکنجه متناسب با شدت جرم باشد. آنها این را نیز باید اطمینان دهند که تمام جزا ها برای جرایم در مطابقت با قوانین داخلی و بین المللی، به خصوص، با ضمانت های محاکمه عادلانه، تطبیق می گردد.

ج. جلوگیری از شکنجه و بدرفتاری

با نشر قانون جدید منع شکنجه در جریده رسمی به تاریخ ۳۱ اکتوبر ۲۰۱۸، دولت چارچوب ملی را به هدف جلوگیری از شکنجه و بدرفتاری وضع نموده است. بر اساس عین تعریف شکنجه که در کود جزاء آمده است (مراجعه شود به فوق)، قانون منع شکنجه، به گونه مثال، مقامات را مکلف می سازد که از شکایت کنندگان، شهود و تحقیق کنندگان محافظت نمایند و آنان را ملزم میدارد که تدابیر لازم را جهت جلوگیری از عمل شکنجه اتخاذ کنند، منجمله، از مراکز سلب آزادی نظارت نمایند و پاسخگوئی را تأمین کنند. این قانون کمیسیون عالی منع شکنجه را نیز تحت ریاست کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان و عضویت مراجع ذیربط دولتی و نمایندگان جامعه مدنی ایجاد کرده است.²⁶

د. جبران خساره برای قربانیان شکنجه و بدرفتاری

ماده ۵۱ قانون اساسی تصریح می کند که "هر شخص که از اداره بدون موجب متضرر شود مستحق جبران خساره می باشد و می تواند برای حصول آن در محکمه دعوا اقامه کند." قانون منع شکنجه دارای فصلی در مورد جبران خساره، مشخصاً برای قربانیان شکنجه می باشند و بیان می دارد که دعوای متضرر شکنجه برای حصول جبران خساره تابع نتیجه اجراءات جزائی نمی باشد.²⁷

یوناما/کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد از احکام جدید در مورد جبران خساره متضررین شکنجه استقبال می کند. اما، این ادارات ملاحظه می کنند که قانون منع شکنجه بار اثبات قوی ("فرا تر از شک معقول") را برای دریافت جبران خساره لازمی دانسته است. این شرط مربوط به حکم کوچکی در مورد معکوس شدن بار اثبات می شود که تنها زمانی قابل تطبیق است که آثار و علایم شکنجه در بدن شخصی که سلب آزادی شده است، به مشاهده برسد.²⁸ به منظور تضمین کامل حقوق قربانیان شکنجه و بدرفتاری، کشور ها مکلفیت دارند تا اطمینان حاصل کنند که حق حصول جبران خساره بطور مؤثر تطبیق می شود. بار اثبات و شرایط اجرایی که در تعیین حق جبران خساره لازمی پنداشته شده است، می تواند مانع تطبیق مؤثر جبران خساره شود.²⁹

²³ ماده ۴۵۱ کود جزا حبس متوسط بیشتر از سه سال را برای جرم شکنجه مقرر داشته است. هرگاه عمل شکنجه سبب صدمه جسمی مجنی علیه گردد و یا هرگاه منجی علیه شکنجه طفل، زن و یا معلول باشد، حد اکثر مجازات پنج سال حبس تطبیق می گردد.

²⁴ سی اف. کمیته منع شکنجه، ملاحظات نهائی در مورد گزارش دوره ای دوم افغانستان، CAT/C/AFG/CO/2 (جلسات ۱۵۳۷ ام و ۱۵۳۵ ام، بتاریخ ۹ و ۱۰ می ۲۰۱۷)، فقره ۲۳.

²⁵ ماده ۵۴۷ کود جزا.

²⁶ مراجعه شود به مواد ۸-۱۲ قانون منع شکنجه. برای معلومات بیشتر در مورد کمیسیون منع شکنجه، مراجعه شود به بخش مربوطه در بخش ششم در مورد نظارت، تحقیق و حسابدهی.

²⁷ ماده ۲۰ قانون منع شکنجه؛ کمیته منع شکنجه، تبصره عمومی شماره ۳، فقره ۲۶.

²⁸ مراجعه شود به مواد ۲۲ و ۲۳ قانون منع شکنجه.

²⁹ کمیته منع شکنجه، تبصره عمومی شماره ۳، فقره ۳۸.

ه. ضمانت های حقوقی اجرائی در برابر شکنجه و بدرفتاری

مطابق به حقوق بین الملل، چارچوب حقوقی داخلی حاوی ضمانت های حقوقی است که هدف آن جلوگیری از و رسیدگی به استعمال شکنجه و بدرفتاری می باشد. قانون اجراءات جزایی طیفی وسیعی از حقوق را برای مظنون و متهم مقرر داشته است؛ مثلاً حق تقاضای جلسه استماعیه مبنی بر اصدار قرار در مورد قانونیت توقیف وی از محکمه ذیصلاح و حق دادن اطلاع به فامیل یا اقارب وی حین گرفتاری.³⁰ مواد ۹(۴) و ۱۵۲ قانون اجراءات جزایی حضور وکیل مدافع در تمام مراحل اجراءات تعقیب عدلی را ضروری پنداشته است. علاوه بر آن، قانون اجراءات جزایی استفاده از دلایل و مدارک بدست آمده از طریق شکنجه ویا سایر اشکال اکراه را در جریان رسیدگی قضائی به قضیه منع قرارداده و خارنوالی و محکمه را مکلف ساخته است که اطمینان حاصل نمایند که دلایل و مدارکی که به اثر نقض احکام قانون بدست آمده است، مردود شمرده می شود.³¹

ضمانت های حقوقی و سایر حقوق توقیف شدگان، از قبیل حق دسترسی به مراقبت های صحی و معاینات صحی حین ورود به مرکز سلب آزادی نیز با تفصیل در قانون محابس و توقیف خانه ها و مقررہ تنظیم امور نظارت خانه ها بیان شده است.³²

و. احکام و طرز العمل های ویژه برای جرایم مرتبط به منازعه

در حالیکه قوانین حفاظتی و ضمانت های اجرائی در قوانین افغانستان بصورت خوب تسجیل گردیده است، اما ضمیمه ۱ قانون اجراءات جزایی استثنائات خاصی را برای جرایم مرتبط به منازعات در نظر گرفته است. در این زمینه، یوناما از الغاء، یا تعدیل چندین مواد مندرج ضمیمه ۱ قانون اجراءات جزایی که با معیار های بین المللی مطابقت نداشت، استقبال می کند. بطور خاص، یوناما از این موضوع استقبال می کند که استفاده از توقیف اداری لغو شد و قانون واضح می سازد که اطفالی که مرتبط به منازعه مسلحانه در توقیف بسر می برند، باید در مراکز اصلاح و تربیت اطفال نگهداری شوند.³³

اما، ضمیمه ۱ به منسویین امنیتی اجازه می دهد که اشخاص مظنون را الی مدت ده روز برای تکمیل اجراءات و جمع آوری دلایل و مدارک، در توقیف نگهدارند. این ضمیمه همچنان به خارنوال اجازه می دهد که، در صورت موجودیت دلایل و مدارک کافی، قرار می مبنی بر تمدید مدت توقیف شخص گرفتار شده الی ۶۰ روز صادر نماید تا تحقیقات رسمی، نظر به ماهیت جرم، صورت گرفته بتواند.³⁴ بنابر این، مظنون می تواند مدت ۷۰ روز را بدون نظارت قضائی در توقیف سپری کند.

این مکلفیت که باید شخص گرفتار شده فوراً در پیشگاه قاضی بیطرف حاضر ساخته شود یکی از ضمانت های محافظتی اصلی در برابر سلب آزادی خود سرانه بوده و به متهم این امکان را می دهد که قانونیت توقیف خود را به چالش بکشد. این کار به قاضی نیز مجال آنرا می دهد تا در مورد چگونگی رفتار با شخص توقیف شده در ایام توقیف جویای معلومات شود. اگرچه معنی واقعی کلمه "فوراً" نظر به حالات عینی می تواند متفاوت باشد، اما حقوق بین الملل مقرر داشته است که تأخیر نباید از چند روز معدود از زمان گرفتاری تجاوز کند.³⁵ مدعی العموم نیز نمی تواند جای نظارت قضائی را بگیرد.³⁶ مدت الی ۷۰ روز توقیف

³⁰ ماده ۷ (۱۳) و (۴) قانون اجراءات جزایی.

³¹ مواد ۲۱ و ۲۲ قانون اجراءات جزایی.

³² برای مثال، مراجعه شود به مواد ۲۷ و ۲۹ قانون محابس و توقیف خانه ها، مواد ۸ و ۱۶ مقررہ تنظیم امور نظارت خانه ها.

³³ مراجعه شود به جریده های رسمی شماره ۱۲۲۲ مورخ ۶ سپتمبر ۲۰۱۶، شماره ۱۲۶۸ مورخ ۱۶ مارچ ۲۰۱۸ و شماره ۱۳۱۸ مورخ ۲۱ اکتوبر ۲۰۱۸.

³⁴ مراجعه شود به مواد ۵ و ۶ ضمیمه ۱ قانون اجراءات جزایی. خارنوال می تواند مدت توقیف برای جنحه را الی ۳۰ روز و برای جنایت را الی ۶۰ روز تمدید نماید.

³⁵ ماده ۷ قانون اساسی بیان می دارد که دولت معاهدات بین المللی را رعایت می نماید و ماده ۳۱ تصریح می کند که "متهم حق درد به مجرد گرفتاری، .... در داخل میعاد که قانون تعیین می کند در محکمه حاضر گردد"

³⁶ ماده ۹(۳) کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی؛ کمیته حقوق بشر، تبصره عمومی شماره ۳۵ [ماده ۹ (آزادی و امنیت شخص)]، CPR/C/GC/35 مورخ ۱۶ دسمبر ۲۰۱۴، فقره های ۳۲ - ۳۴.

بدون نظارت قضائی که تحت ضمیمه ۱ قانون اجراءات جزایی به آن اجازه داده شده است، از میعاد که کمیته حقوق بشر ملل متحد به عنوان چارچوب زمانی معقول تحت حقوق بین الملل ارزیابی نموده است، بطور قابل توجهی تجاوز می نماید.³⁷

میعاد زمانی برای کشف و تحقیق جرایم مرتبط به منازعه تحت ضمیمه ۱ قانون اجراءات جزایی طوریکه در بالا گفته شد، نیز به محل توقیف بستگی دارد. قوانین افغانستان بین سه نوع محل سلب آزادی تفکیک قایل شده است: نظارت خانه ها، توقیف خانه ها و محابس. نظارت خانه ها برای نگهداری مؤقت مظنونین در مرحله کشف جرم بکار می رود و می تواند از سوی وزارت داخله (پولیس ملی افغانستان)، وزارت دفاع، ریاست عمومی امنیت ملی و وزارت عدلیه (مراکز اصلاح و تربیت اطفال) اداره شود.³⁸

قانون محابس و توقیف خانه ها امور توقیف خانه ها، یعنی جایی که در آن اشخاص در انتظار محاکمه در توقیف بسر می برند، و امور محابس، یعنی جایی که در آن اشخاص بعد از صدور حکم نهائی محکمه زندانی می شوند را تنظیم می کند.³⁹ در این قانون فقط از ریاست عمومی محابس و توقیف خانه های وزارت امور داخله یاد شده است، نه از نظارت خانه های تحت اداره ریاست امنیت ملی، پولیس ملی و یا اردوی ملی افغان. یوناما معتقد است که اشخاص مظنون، زمانیکه بر اساس قرار خارنوال توقیف می شوند و از بند نیروهای ملی دفاعی و امنیتی افغانستان به یکی از مراکز سلب آزادی تحت اداره ریاست عمومی محابس و توقیف خانه های و یا وزارت عدلیه (مراکز اصلاح و تربیت اطفال) انتقال داده می شوند، در معرض خطر کمتری شکنجه و بدرفتاری قرار می گیرند.

در جریان برنامه نظارتی اش، یوناما مکرراً توقیف شدگانی را مشاهده نمود که در نظارت خانه های ریاست عمومی امنیت ملی و پولیس ملی افغان برای مدتی به مراتب بیشتر از ۱۰ روز که ضمیمه ۱ قانون اجراءات جزایی اجازه آن را داده است، نگهداری می شدند. در برخی موارد، توقیف شدگان برای مدت بیشتر از ۷۰ روز در نظارت خانه ریاست عمومی امنیت ملی نگهداری شده بودند. یوناما سعی نکرد که معلوم کند که در هر مورد انفرادی، این توقیف شدگان بر اساس چه مبنای اجرائی برای مدت های مدیدی در بند پولیس ملی افغانو یا ریاست عمومی امنیت ملی نگهداشته شده بوند و اینکه آیا این توقیف از سوی خارنوال اجازه داده شده بود و یا خیر. اما، نظر به درک یوناما از قوانین نافذه داخلی، توقیف در پولیس ملی افغانو یا ریاست عمومی امنیت ملی برای مدت بیشتر از ۱۰ روز که ضمیمه ۱ قانون اجراءات جزایی به آن اجازه داده است، طبق احکام مربوطه قانون محابس و توقیف خانه ها عمل خلاف قانون است.

³⁷ برای مثال، در قضیه جیچون در مقابل ایکوادور، کمیته حقوق بشر معتقد بود که پنج روز (۱۲۰ ساعت) مدت بیش از حد زیادی بوده است.

³⁸ ماده ۳ مقرر تنظیم امور نظارت خانه ها.

³⁹ ماده ۷ قانون محابس و توقیف خانه ها.

5. یافته ها در مورد شکنجه و بدرفتاری

یافته های ارائه شده در این گزارش به اساس مصاحبه هایی که یوناما از اول ماه جنوری ۲۰۱۷ الی ۳۱ ماه دسامبر ۲۰۱۸ با تعداد ۶۱۸ نفر توقیف شدگان منازعات، بشمول چهار نفر توقیف شده زن که در ۷۷ مراکز سلب آزادی در ۲۸ ولایت افغانستان نگهداری میشدند انجام داد، بدست آمده است.⁴⁰ تعداد زیادی از این توقیف شدگان قبل از اینکه توسط یوناما با ایشان مصاحبه صورت گیرد، در چندین محل توقیف نگهداری و مورد بازجویی قرار گرفته بودند و بنابر این، یوناما با استفاده از این مصاحبه ها توانست بیشتر از ۱۴۴۴ مورد توقیف را طی دوره دوساله ای نظارت ثبت نماید.

ا. یافته های کلی

در جریان نظارت دو ساله که تحت پوشش این گزارش قرار گرفته است، یوناما دریافته است که از مجموع ۶۱۸ نفر توقیف شدگان منازعات که با ایشان مصاحبه صورت گرفته است، به تعداد ۱۹۷ نفر یعنی ۳۱٫۹ درصد آنان گزارشات مؤثق و معتبری ارائه نمودند که نشان می داد آنان هنگامی که تحت نظارت نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان بودند، مورد شکنجه و سایر اشکال رفتار غیرانسانی و تحقیرآمیز قرار گرفتند. چهل و هفت تن از این ۱۹۷ نفر توقیف شدگان گزارش دادند که آنها در بیشتر از یک مرکز سلب آزادی مورد شکنجه و یا سایر انواع بدرفتاری قرار گرفتند.

معلوماتی که یوناما با تفکیک سال در جریان مدت تحت پوشش این گزارش جمع آوری نموده است، یک تصویر متفاوت تر را نشان میدهد. از اول ماه جنوری الی ۳۱ ماه دسامبر ۲۰۱۷، از مجموع ۳۰۵ توقیف شده منازعات که توسط نیروهای ملی دفاعی و امنیتی افغانستان نگهداری میگردیدند و یوناما با ایشان مصاحبه انجام داد، ۱۱۲ نفر یعنی ۳۶٫۷ درصد آنان گزارشات مؤثق و معتبری را در مورد اینکه مورد شکنجه و یا سایر انواع بدرفتاری قرار گرفته اند، ارائه نمودند. این ارقام با گزارش سال ۲۰۱۷ یوناما/دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد قابل مقایسه است؛ در آن گزارش یوناما دریافته بود که ۳۹ درصد (یعنی از مجموع ۴۶۹ نفر ۱۸۱ توقیف شده) که یوناما با ایشان بین اول جنوری ۲۰۱۵ و ۳۱ دسامبر ۲۰۱۶ مصاحبه انجام داد، گزارشات مؤثق و معتبری را در مورد اینکه مورد شکنجه و سایر انواع بدرفتاری قرار گرفتند، ارائه نموده بودند. اما، از تاریخ اول ماه جنوری الی ۳۱ ماه دسامبر ۲۰۱۸، یوناما کاهشی در موجودیت شکنجه ثبت نمود؛ ۲۷٫۱ درصد (۸۵ نفر از مجموع ۳۱۳ نفر) توقیف شدگانی که یوناما با ایشان مصاحبه انجام داد، گزارشات مؤثق و معتبری را در مورد اینکه مورد شکنجه و سایر انواع بدرفتاری در محلات سلب آزادی تحت اداره نیروهای ملی دفاعی و امنیتی افغان، ارائه نمودند.

در حالیکه ارقام عمومی بطور ناراحت کننده ای بلند باقی مانده است، اما یوناما کاهش در میزان شکنجه در محلات سلب آزادی تحت اداره نیروهای ملی دفاعی و امنیتی افغانستان را که در جریان سال ۲۰۱۸ ثبت نموده است استقبال نموده و آنرا نشانه تأثیرات ملموسی اقداماتی می داند که از سوی حکومت برای منع قرار دادن و جلوگیری از شکنجه اتخاذ شده است. با وجود آن، یوناما قابل ذکر می داند که این اداره به مراحل نظارتی بیشتری نیاز دارد تا معلوم کند که این کاهش یک روال ثابت بوده و رویداد مؤقتی نمی باشد.

همانند یافته های گزارش های قبلی یوناما/دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد، اکثریت مطلق توقیف شدگانی که گزارشات مؤثق و معتبر را در مورد شکنجه و سایر بدرفتاری ها ارائه نمودند اظهار داشتند که همچو برخورد ها بخاطر وادار ساختن آنها به اعتراف صورت گرفته است. در اکثر موارد، مصاحبه شونده گان گزارش دادند که پس از اخذ اعترافات شان، شکنجه و سایر انواع بدرفتاری متوقف میگردید.

در بخش ذیل جزئیات بیشتر در مورد یافته های گزارش یوناما/دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد پیرامون نحوه برخورد با توقیف شدگان در محلات سلب آزادی تحت کنترل نیروهای دفاعی و امنیتی افغانستان، پولیس ملی افغانستان، اردوی ملی

⁴⁰ لطفاً به ضمیمه ۳ که لست توقیف خانه های بازدید شده از سوی یوناما را فراهم میسازد مراجعه نمایند. همچنان یوناما مصاحبه هایی را در ماه های جنوری و فبروری ۲۰۱۹ انجام داد. اما گزارش حاضر تنها قضایای اشخاصی را که در جریان سالهای ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ گرفتار و یا توقیف گردیدند، تحت پوشش قرار میدهد.

و پولیس محلی افغان ارائه می‌گردد. ارقامی که در مورد ادارات انفرادی ارائه گردیده حقیقی را منعکس می‌سازد که هر توقیف شده شاید (در بعضی موارد مورد شکنجه و بدرفتاری قرار گرفته باشد) در بیشتر از یک محل توسط نهاد های مختلف نگهداری می‌گردید.⁴¹

ب. ریاست عمومی امنیت ملی

آنها مرا شدیداً مورد شکنجه قرار دادند. مرا به زانو انداختند و یک دستگاه را میان پا هایم گذاشتند. یک تعداد آنها از شانه هایم محکم گرفتند، سپس با آن دستگاه مرا شوک برقی داد. پس از آن، پا هایم برای مدتی از کار افتاد. پا هایم را در سقف بسته و مرا با سر آویزان کردند. از زنجیر استفاده می‌کردند. پنجه های دستانم به سختی به زمین می‌رسید. این وضعیت برای حدود دو ساعت ادامه پیدا می‌کرد. زمانیکه بیهوش می‌شدم، آنها مرا پائین می‌کردند. برای چند دقیقه ای که حالم خوب میشد، دوباره مرا آویزان می‌کردند. بر علاوه، من هر روز مورد لت و کوب قرار می‌گرفتم. آنها به وسیله یک پایپ رابری که پر از چیری بود به شکم ام می‌کوبیدند.

توقیف شده، ریاست امنیت ملی، کابل

یوناما با ۵۱۰ توقیف شده که در نظارت خانه های ریاست امنیت ملی در ولسوالی ها و یا ولایت نگهداری می شدند بین اول جنوری ۲۰۱۷ و ۳۱ دسامبر ۲۰۱۸ مصاحبه انجام داد. از جمله ۵۱۰ توقیف شده ۱۲۸ تن (۲۵,۱ درصد) آنها گزارش های مؤثق و معتبری را در مورد اینکه مورد شکنجه و یا سایر انواع بدرفتاری قرار گرفتند، ارائه نمودند.

همانند ارقام عمومی، تفکیک سالانه معلوماتی که توسط یوناما در جریان مدت زمان تحت پوشش این گزارش جمع آوری شده است، یک تصویر متفاوت تر را نشان می‌دهد. از اول جنوری الی ۳۱ ماه دسامبر ۲۰۱۷، از ۳۱,۴ درصد توقیف شده که یوناما با ایشان مصاحبه انجام داد (۷۶ تن از جمله ۲۴۲) توقیف شده که آنها در نظارت خانه های ریاست امنیت ملی نگهداری می شدند، گزارشات مؤثق و معتبری را راجع به اینکه مورد شکنجه و سایر انواع بدرفتاری قرار گرفتند، ارائه نمودند که با ارقام بلندی که در گزارش سال ۲۰۱۷ یوناما/دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد ثبت شده بود، قابل مقایسه است.⁴²

از تاریخ اول جنوری الی ۳۱ ماه دسامبر ۲۰۱۸، یوناما کاهش قابل توجهی ۱۹,۴ درصد (۵۲ تن از جمله ۲۶۷) در میزان شکنجه ثبت نمود؛ که یوناما با ایشان در نظارت خانه های ریاست امنیت ملی مصاحبه انجام داد، آنها گزارشات معتبری را در مورد اینکه مورد شکنجه و سایر انواع بدرفتاری هنگام توقیف در ریاست امنیت ملی قرار گرفتند، ارائه نمودند.

یوناما از این کاهش در میزان شکنجه در برابر توقیف شدگانی که با ایشان در نظارت خانه های ریاست امنیت ملی در جریان سال ۲۰۱۸ مصاحبه انجام داد، استقبال نموده و ریاست امنیت ملی را تشویق مینماید تا به این تلاش ها، منجمله تمرکز روی تطبیق حقوق محافظتی جهت جلوگیری از شکنجه و بدرفتاری ادامه دهد.

⁴¹ برای ارقام عمومی، یوناما تعداد توقیف شدگانی را مدنظر گرفت که گزارش های مؤثق و معتبری را در مورد شکنجه و یا بدرفتاری در یک و یا بیشتر از یک توقیف خانه نیروهای ملی دفاعی و امنیتی افغانستان ارائه نمودند. ارقام نهاد های انفرادی (ریاست امنیت ملی، پولیس ملی، اردوی ملی و پولیس محلی افغان) نشان می‌دهد که یک شخص شاید توسط نهاد های مختلف نگهداری شده باشد. بطور مثال، در صورتی که یک توقیف شده توسط پولیس ملی قبل از تسلیم دادن وی به امنیت ملی نگهداری می‌گردید، ارقام در مورد هر دو نهاد یعنی پولیس ملی و امنیت ملی عین توقیف شده را شامل می شود. به عین شکل ارقام در مورد یک توقیف شده که در ولایت های مختلف توسط عین نهاد نگهداری می‌گردید صدق مینماید. بطور مثال، اگر یک توقیف شده از سوی ریاست امنیت ملی در ولایت ننگرهار نگهداری می‌گردید و سپس به ریاست امنیت ملی کابل انتقال گردیده بود، این توقیف تحت نام هر دو ولایت حساب گردیده است (چون اینها موارد جداگانه توقیف بودند) و ارقام عمومی ریاست امنیت ملی آنرا صرف یک توقیف حساب میکند.

⁴² گزارش سال ۲۰۱۷ دفتر یوناما و کمیشنر عالی حقوق بشر دریافت که ۲۹ درصد توقیف شدگانی که در توقیف خانه ریاست امنیت ملی نگهداری می‌گردیدند گزارشات مؤثق و معتبری را در مورد شکنجه و یا بدرفتاری در جریان تهیه گزارش از اول جنوری ۲۰۱۵ الی ۳۱ دسامبر ۲۰۱۷ ارائه نمودند.

این گزارش برخی یافته ها درخصوص نظارت خانه های ریاست امنیت ملی در ولایات مختلف افغانستان را با جزئیات بیشتر در ذیل بیان میدارد. اگرچه یافته های کلی شامل اتهامات درخصوص نظارت خانه های ریاست امنیت ملی در سطح ولسوالی ها نیز می شود، اما جزئیات ذیل بطور مشخص روی توقیف خانه های ولایتی ریاست امنیت ملی تمرکز مینماید.

کابل

در جریان این دوره گزارش دهی، یوناما با ۲۷ نفر توقیف شده که در توقیف خانه های مختلف ریاست امنیت ملی در کابل نگهداری می شدند، مصاحبه انجام داد. به استثنای ریاست های ۲۴۱ و ۵۰۱ ریاست امنیت ملی (ریاست های مبارزه علیه تروریسم و تحقیق) که در مورد آنها ارقام جداگانه ارائه خواهد گردید، تمامی سایر توقیف خانه های ریاست امنیت ملی در داخل کابل (توقیف خانه ولایتی امنیت ملی، توقیف خانه های امنیت ملی در ولسوالی ها و توقیف خانه های نیروهای خاص امنیت ملی در کابل) شامل می باشد.⁴³

از میان این ۲۷ توقیف شده که با ایشان مصاحبه صورت گرفت، یازده تن (۴۰٫۷ درصد) آنها گزارشات مؤثق و معتبری ارائه نمودند که نشان می داد آنها مورد شکنجه و یا بدرفتاری قرار گرفته اند که بیانگر استفاده معمول از شکنجه و یا بدرفتاری در این توقیف خانه ها می باشد. توقیف شدگان از لت و کوب، محرومیت از خواب و قرار داده شدن در وضعیت های دردناک به عنوان اشکال عمده شکنجه و یا بدرفتاری یاد آوری نمودند.

اداره ۲۴۱ امنیت ملی کابل (ریاست مبارزه علیه تروریسم)

یوناما با ۳۱ توقیف شده که در توقیف خانه ریاست ۲۴۱ امنیت ملی بین اول ماه جنوری ۲۰۱۷ و ۳۱ ماه دسامبر ۲۰۱۸ نگهداری شده بودند، مصاحبه انجام داد. از این میان، ۱۲ تن (۳۹ درصد) آنها گزارشات مؤثق و معتبری را راجع به اینکه مورد شکنجه و یا بدرفتاری قرار گرفته اند، ارائه نمودند.

روش های عمده ای که از آن نام برده شد عبارت بود از لت و کوب (بشمول به کارگیری از پایپ و لت و کوب در کف پای)، تهدید و قرار دادن در وضعیت های دردناک. اما، یوناما قابل ذکر می داند که ۹ مورد از این اتهامات به سال ۲۰۱۷ برمی گشت.⁴⁴ در سال ۲۰۱۸، از جمله ۱۶ توقیف شده که با ایشان مصاحبه انجام شد، ۳ تن (۱۸٫۷۵ درصد) آنها گزارشات مؤثق و معتبری را در مورد شکنجه و یا بدرفتاری که شامل لت و کوب و تهدید می گردید، ارائه نمودند.

سازگار با روال عمومی که از سوی یوناما مشاهده گردید، اگرچه ارقام کلی در مدت زمان تحت پوشش این گزارش میزان منظم و گسترده شکنجه و یا بدرفتاری را نشان میدهد، اما تفکیک یافته ها بر اساس سالها بهبودی را در توقیف خانه ریاست ۲۴۱ امنیت ملی در کابل در جریان سال ۲۰۱۸ نشان میدهد.

برعلاوه، یوناما یاد آوری می کند که توقیف شدگانی که در توقیف خانه ریاست ۲۴۱ امنیت ملی کابل نگهداری می شدند، بطور فزاینده ای گزارش دادند که برای آنها در مورد حق داشتن وکیل معلومات داده می شد. اما، مانند گذشته وکلای مدافع در جریان تحقیق توقیف شدگان در این توقیف خانه حضور نداشتند.⁴⁵

کندهار

در جریان این دوره گزارشی، یوناما با ۶۸ توقیف شده که در توقیف خانه ولایتی ریاست امنیت ملی در کندهار نگهداری می شدند، مصاحبه انجام داد. پنج تن (۷٫۴ درصد) آنها گزارشات مؤثق و معتبری راجع به اینکه مورد شکنجه و یا بدرفتاری قرار گرفتند، ارائه نمودند. از جمله این پنج نفر، چهار تن آنان در مورد رویداد هایی صحبت کردند که در سال ۲۰۱۷ اتفاق افتاده

⁴³ ارقام ولایت کابل همچنان شامل گزارشات توقیف شدگانی است که نمیدانستند و یا برایشان واضح نبود که در کدام یک از توقیف خانه های ریاست امنیت ملی قبلا در کابل نگهداری میگرددند.

⁴⁴ یوناما با ۱۵ توقیف شده که در ریاست ۲۴۱ امنیت ملی نگهداری میگرددند در سال ۲۰۱۷ مصاحبه انجام داد.

⁴⁵ برای معلومات عمومی در مورد دسترسی به وکلای مدافع، به بخش "ضمانت های حقوقی و اجرایی در برابر شکنجه و بدرفتاری" در ذیل مراجعه نمائید.

بود، و از تهدید و قرار گرفتن در وضعیت های دردناک به عنوان روش های اصلی شکنجه و یا بدرفتاری یاد کردند. با توجه به اینکه گزارشات قبلی یوناما/دفتر کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد استفاده سیستماتیک از شکنجه و یا بدرفتاری را در این توقیف خانه ثبت نموده بود، یوناما/دفتر کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد از این پیشرفت مثبت استقبال مینماید.

اما، یوناما/دفتر کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد نگران اند که تمامی هفت توقیف شده که با ایشان مصاحبه شد و اظهار نمودند که قبل از انتقال شان به توقیف خانه ولایتی ریاست امنیت ملی، در توقیف خانه ها در ولسوالی های دامان، شاه ولی کوت و سپین بولدت نگهداری می شدند، ادعا های مؤثق و معتبری راجع به اینکه مورد شکنجه و بدرفتاری قرار گرفته اند، ارائه نمودند. برعلاوه، ۱۶ توقیف شده دیگری که با آنها مصاحبه انجام شد، اظهار داشتند که موارد بدرفتاری را که در توقیف خانه های مختلف، به خصوص در توقیف خانه قطعه ۰۳ امنیت ملی و توقیف خانه های امنیت ملی در ولسوالی ها تجربه نموده بودند، به کارمندان توقیف خانه ولایتی ریاست امنیت ملی، خانونالان ریاست امنیت ملی، مسئولین حقوق بشر ریاست امنیت ملی و داکتران آن گزارش داده بودند، اما از هیچگونه اقدامی در این زمینه آگاهی نداشتند.

خوست

از اول جنوری ۲۰۱۷ الی ۳۱ دسامبر ۲۰۱۸، یوناما با ۳۸ توقیف شده که در توقیف خانه ولایتی ریاست امنیت ملی در ولایت خوست نگهداری می شدند، مصاحبه انجام داد. هفت تن (۱۸,۴ درصد) آنها گزارشات مؤثق و معتبری را در مورد بدرفتاری، منجمله لت و کوب، آویزان کردن از سقف و کارگیری از تهدید منحیت روش های عمده، ارائه نمودند.

یوناما توأم با نگرانی یاد آوری می کند که تمامی این هفت مورد اتهام شکنجه و یا بدرفتاری در سال ۲۰۱۸ بوقوع پیوست که این اتهامات در نیمه نخست سال بطور قابل توجهی افزایش داشته است.⁴⁶ برعلاوه، چهار توقیف شده گزارشات مؤثق و معتبری را در مورد شکنجه و یا بدرفتاری در توقیف خانه های ولسوالی ریاست امنیت ملی در خوست، به ویژه در ولسوالی های صبری و جاجی میدان قبل از انتقال آنها به توقیف خانه ولایتی ریاست امنیت ملی در سال ۲۰۱۸، ارائه نمودند.⁴⁷

سمنگان

در جریان مدت زمان تحت پوشش این گزارش، یوناما با ۲۷ توقیف شده در توقیف خانه ولایتی ریاست امنیت ملی در ولایت سمنگان مصاحبه انجام داد. ۹ تن (۳۳,۳ درصد) آنها گزارشات مؤثق و معتبری راجع به اینکه مورد شکنجه و یا بدرفتاری قرار گرفتند، ارائه نمودند که نشان دهنده استفاده منظم از شکنجه و بدرفتاری در این توقیف خانه می باشد. شیوه های شکنجه و بدرفتاری که گفته می شد در این توقیف خانه کار گرفته میشد شامل لت و کوب، بشمول استفاده از چوب، پایپ و میله های آهنی می شد. یوناما قابل ذکر می داند که اکثریت این اتهامات (هفت مورد) آن مربوط به سال ۲۰۱۷ می شود.⁴⁸

سایر توقیف خانه ها

یوناما هیچ گونه ادعای شکنجه و یا بدرفتاری را در توقیف خانه های ولایتی ریاست امنیت ملی در ولایت بدخشان، بامیان، غور، جوزجان و پکتیا بدست نیاورده است.⁴⁹ و قابل یاد آوری است، یافته های گزارش یوناما کاهش قابل توجهی در فیصدی توقیف شدگانی که در توقیف خانه ولایتی ریاست امنیت ملی در ولایت هرات نگهداری میشدند و گزارشات معتبری را در مورد شکنجه و یا بدرفتاری ارائه نمودند، نشان می دهد؛ فیصدی توقیف شدگانی که از شکنجه یا بدرفتاری شکایت داشتند از ۴۸

⁴⁶ یوناما با ۲۶ توقیف شده که در توقیف خانه ریاست امنیت ملی در ولایت خوست نگهداری می شدند، در سال ۲۰۱۸ مصاحبه انجام داد.

⁴⁷ دو تن از آنها گزارش دادند که در دو توقیف خانه جداگانه ریاست امنیت ملی مورد شکنجه و یا بدرفتاری قرار گرفتند.

⁴⁸ یوناما با ۱۹ توقیف شده که در توقیف خانه ریاست امنیت ملی ولایت سمنگان نگهداری می شدند، در سال ۲۰۱۷ مصاحبه انجام داد.

⁴⁹ یوناما به ارقام ذیل با توقیف شدگان در توقیف خانه های مربوط به ریاست امنیت ملی در جریان دوره گزارشدهی دوساله، مصاحبه انجام داد: بدخشان (۱۹)، بامیان (۵)، غور (۶)، جوزجان (۱۶) - یوناما تذکر میدهد که اکثر مصاحبه ها مربوط به توقیف شدگانی است که در توقیف خانه ریاست امنیت ملی جوزجان پس از تسلیم شدن یک گروه تقریباً ۲۵۰ نفری اعضای گروه داعش/دولت اسلامی ولایت خراسان نگهداری میگرددیند، و پکتیا (۲۰). با توجه به ارقام نسبتاً پائین در بامیان و غور، یافته های یوناما اجازه نداد تا در مورد چگونگی وضعیت در توقیف خانه های ریاست امنیت ملی در این ولایات به یک نتیجه گیری دقیق برسد.

درصد ثبت شده در گزارش یوناما/ دفتر کمیشنر عالی حقوق بشر ملل متحد در سال ۲۰۱۷ به ۸,۳ درصد - سه نفر از مجموع ۳۶ نفر -) در این دوره گزارشدهی کاهش یافته است.

در ارتباط به توقیف خانه های ولایتی ریاست امنیت ملی در ولایت های بغلان، بلخ، کندز، ننگرهار و پکتیکا و همچنان توقیف خانه ریاست ۵۰۱ (ریاست تحقیق) امنیت ملی در کابل، یوناما سه الی پنج مورد گزارشات مؤثق و معتبر در مورد شکنجه و یا بدرفتاری را در جریان این دوره گزارش دهی بدست آورده است.⁵⁰ اگرچه تحلیل ها روال ثابتی از شکنجه و یا بدرفتاری را در این توقیف خانه ها نشان نمیدهد، اما یوناما/دفتر کمیشنر عالی حقوق بشر ملل متحد به این باور اند که این یافته ها هنوز هم قابل نگرانی است. یوناما/دفتر کمیشنر عالی حقوق بشر ملل متحد مقامات ذیربط ریاست امنیت ملی را تشویق مینماید تا به تلاش های خود در راستای محو شکنجه و بدرفتاری از طریق تمرکز بالای تطبیق حقوق محافظتی جهت جلوگیری از اعمال شکنجه یا بدرفتاری در این توقیف خانه ها، ادامه دهند.

علاوه بر آن، یوناما در مورد فیصدی بلند توقیف شدگانی که از سوی ریاست امنیت ملی در ولایت های فراه، فاریاب، هلمند، پروان و سرپل نگهداری میشوند و نگرانی شانرا نسبت به نحوه برخورد با آنان ابراز نمودند، نگران میباشد.⁵¹ اما، یوناما تذکر میدهد که تعداد نمونوی توقیف شدگانی که با ایشان مصاحبه صورت گرفت بسیار کوچک بود و نمی شد بر اساس آن در مورد برخورد با توقیف شدگان، نتیجه گیری مفیدی انجام داد.

جدول تفکیک توقیف خانه های ولایتی ریاست امنیت ملی شامل ضمیمه ۱ میباشد.

ت. نیروهای ویژه ریاست امنیت ملی و نیروی حمایتی خوست

دو مرد به نزد آمدند و دست هایم را در عقب ام محکم بستند. آنها یک خریطه پلاستیکی را به سرم کشیدند و مرا به زمین انداختند. در آنجا چند کمپل زخمیم بود. مرا به داخل کمپل پیچانیده و به لت کوب و لگد مال کردنم شروع کردند. احساس درد و خفقان میکردم، به سختی نفس می کشیدم، نفس گرفته نمیتوانستم. سپس لت و کوب را متوقف کردند و از من پرسیدند، "آیا حالی چیزی به گفتن داری؟". برایشان گفتم که من هیچ چیزی را نمیدانم. آنها عین کار را دوباره تکرار نمودند. به یادم نیست که این وضعیت تا چی زمانی ادامه پیدا کرد، اما احساس کردم که برای یک مدت طولانی دوام کرد.

توقیف شده، قطعه ۰۳ امنیت ملی، کندهار

در جریان این دوره گزارش دهی، یوناما اتهامات مؤثق و معتبری را در مورد شکنجه، بدرفتاری و بازداشت های خودسرانه غیرقانونی، بشمول بازداشت ها بعد از گرفتاری های دسته جمعی توسط نیروهای مختلف ویژه ریاست امنیت ملی⁵² و نیروهای حمایتی خوست بدست آورد.

⁵⁰ در ولایت بغلان، از مجموع ۳۷ توقیف شده، چهار نفر آنها گزارشات مؤثق و معتبری را در مورد شکنجه و یا بدرفتاری ارائه نمودند. در ولایت بلخ، از مجموع ۳۶ توقیف شده، چهار نفر آنها در مورد شکنجه و یا بدرفتاری گزارش دادند که (همه اتهامات مربوط به سال ۲۰۱۷) بود. در ریاست ۵۰۱ امنیت ملی، از مجموع ۶۱ توقیف شده، پنج نفر آنها در مورد شکنجه و یا بدرفتاری گزارش دادند که (چهار اتهام آن مربوط به سال ۲۰۱۷) بود. در ولایت کنز، از مجموع چهارده توقیف شده، سه نفر آن، در ولایت کندز، از مجموع ۲۹ توقیف شده، سه نفر آن، در ولایت ننگرهار از مجموع ۲۳ توقیف شده، پنج نفر آنها و در ولایت پکتیکا از مجموع پانزده توقیف شده، سه نفر آنها گزارشات مؤثق و معتبری را در مورد شکنجه و یا بدرفتاری ارائه نمودند.⁵¹ در ولایت فراه، از مجموع هشت توقیف شده، چهار نفر آنها گزارشات مؤثق و معتبری را در مورد شکنجه و یا بدرفتاری ارائه نمودند. (اما این ارقام مربوط به سال ۲۰۱۷ میباشد. در سال ۲۰۱۸ دسترسی به ولایت فراه به دلایل امنیتی محدود بود). در ولایت فاریاب، از مجموع هفت نفر، سه نفر آنها، در ولایت هلمند هر پنج توقیف شده مصاحبه شده، در ولایت پروان، از شش نفر توقیف شده، پنج نفر و در ولایت سرپل از هشت نفر توقیف شده، پنج نفر آنها در مورد شکنجه و یا بدرفتاری گزارش ارائه نمودند.

⁵² ریاست ۰۱ امنیت ملی مرکز کابل را تحت پوشش دارد. به بخش "کابل" مراجعه نمایید.

نیروهای ویژه ریاست امنیت ملی و نیروهای حمایتی خوست هر دو توسط نیروهای نظامی بین المللی حمایت میشوند. یوناما نیروهای حمایتی خوست را یک گروه مسلح طرفدار حکومت تلقی مینماید.⁵³ به اساس گزارش بدست آمده از ریاست امنیت ملی، هیچ یک از نیروهای عملیاتی و قطعات خاص ریاست امنیت ملی از خود مراکز توقیف ندارند. بعد از گرفتاری، قطعات خاص ریاست امنیت ملی افراد مظنون را غرض تحقیقات ابتدایی به توقیف خانه های ریاست امنیت ملی در مرکز و ولایات میفرستند.⁵⁴

قطعه ۰۳ امنیت ملی⁵⁵

در جریان این دوره گزارش دهی، یوناما با ۴۵ توقیف شده که در توقیف خانه قطعه ۰۳ امنیت ملی نگهداری میگردد بدست مصاحبه انجام داد. از آن جمله، ۱۷ تن (۳۷,۷ درصد) آنها گزارشات مؤثق و معتبری راجع به اینکه مورد شکنجه و بدرفتاری قرار گرفتند، ارائه نمودند که نشان دهنده ای کارگیری از شکنجه و بدرفتاری در این مرکز بطور منظم می باشد. علاوه بر لت و کوب، منجمله با استفاده از کیبل، اکثریت توقیف شدگان بطور جداگانه و پیوسته اظهار داشتند که آنها با روش خاصی مورد شکنجه قرار می گرفتند: آنها را به داخل کمپل پیچانیده و به پشت به زمین می انداختند و سپس با استفاده از خریطه پلاستیکی آنها را خفک می کردند.

نیروهای حمایتی خوست

در جریان این دوره گزارش دهی، یوناما با ۲۳ توقیف شده که در توقیف خانه نیروهای حمایتی خوست نگهداری می شدند، مصاحبه انجام داد. چهار توقیف شده (۱۷,۳ درصد) آنها گزارشات مؤثق و معتبری راجع به اینکه مورد شکنجه و بدرفتاری قرار می گرفتند، ارائه نمودند و اظهار داشتند که لت و کوب از جمله روش های عمده شکنجه بود. برعلاوه، دو توقیف شده اظهار نمودند که در توقیف خانه ولسوالی صبری و تیرزی از سوی نیروهای حمایتی خوست مورد شکنجه و یا بدرفتاری قرار گرفتند.⁵⁶ مثل مورد ریاست امنیت ملی در خوست، یوناما در مورد اینکه تمامی اتهامات به سال ۲۰۱۸ برگردیده و هیچ یک از این اتهامات مربوط به سال سال ۲۰۱۷ نمی شود، نگران است.⁵⁷

ث. پولیس ملی افغان⁵⁸

قوماندان بازجویی را آغاز کرد. او مرا متهم کرد که طالب هستم. من برایش گفتم که من طالب نیستم. او نام یک تعداد افراد را نیز گرفت و از من پرسید که آیا آنها را میشناسم. من برای او گفتم که آنها را نمیشناسم. او سپس به من دستور داد که به روی زمین بخوابم. آنها تکه را که توسط آن چشمانم را بسته بودند دور کردند. یک نفر پاهایم را بسته و بالای آن نشست و فرد دومی بالای شکم ام نشست. آنها کمی گلویم را فشار دادند و سپس آب را در داخل دهنم ریختند. این کار ده الی پانزده دقیقه دوام کرد. قوماندان برایم گفت که اگر اقرار نکنی، این کار را تکرار خواهیم کرد. آنها این کار را هفت مرتبه تکرار کردند.

توقیف شده، توقیف خانه پولیس ملی افغانستان، کندهار

⁵³ گروه های مسلح طرفدار حکومت گروه های مسلح غیرحکومتی سازمان یافته ای اند که در برابر گروه های مخالف حکومت میجنگند. این گروه ها مجزا از نیروهای حکومتی بوده و در قوانین افغانستان مبنای قانونی ندارند. جهت معلومات مزید، به گزارش سالانه ۲۰۱۸ یوناما و دفتر کمیشنر عالی حقوق بشر، محافظت افراد ملکی در منازعه های مسلحانه مراجعه نمایید. این گزارش در سایت <https://unama.unmissions.org/protection-of-civilians-reports> قابل دسترس است.

⁵⁴ مکتوب شماره ۱۲۸۵۵، مؤرخ ۰۶/۰۹/۱۳۷۹. در دوسیه یوناما موجود است.

⁵⁵ ریاست ۰۳ مناطق جنوب را تحت پوشش قرار میدهد.

⁵⁶ یکی از آنها گزارش داد که در دو توقیف خانه جداگانه نیروهای حمایتی خوست مورد شکنجه و بدرفتاری قرار گرفت.

⁵⁷ از جمع ۱۴ توقیف شده که در سال ۲۰۱۸ با آنها مصاحبه انجام شد، چهار نفر آنها یا (۲۸,۶ درصد) آنها در مورد شکنجه و یا بدرفتاری گزارش ارائه نمودند.

⁵⁸ گزارشات قبلی نیروهای پولیس سرحدی را تحت همین بخش نیز احتوا میکرد. در سال ۲۰۱۸، پس از اصلاحات در سکتور امنیتی در چهارچوب نقشه راه سال ۲۰۱۷ نیروهای ملی دفاعی و امنیتی افغانستان، پولیس سرحدی و پولیس ملی نظم عامه افغانستان از وزارت امور داخله به وزارت دفاع ملی انتقال یافتند. یوناما دو مورد از توقیف شدگان را ثبت نمود که از سوی نیروهای پولیس سرحدی بازداشت و یکی از آنها گزارشات معتبری را در مورد شکنجه و یا بدرفتاری در سال ۲۰۱۷ ارائه نمود.

در مدت زمان تحت پوشش این گزارش، یوناما با ۱۷۹ توقیف شده که در حداقل یک توقیف خانه پولیس ملی افغان (بشمول توقیف خانه های ولسوالی و ولایتی) نگهداری می شدند، مصاحبه انجام داد. ۵۴ تن (۳۱,۲ درصد) آنها گزارشات مؤثق و معتبری راجع به اینکه هنگام توقیف در نظارت خانه های پولیس ملی مورد شکنجه و یا سایر بدرفتاری قرار گرفتند، ارائه نمودند. پانزده تن آنها گزارش دادند که آنها در بیشتر از یک توقیف خانه پولیس ملی افغانمورد شکنجه و سایر انواع بدرفتاری قرار گرفته اند.

برخلاف ارقام عمومی که در فوق ارائه گردید، تفکیک سالانه معلوماتی که توسط یوناما جمع آوری گردیده است، هیچ کاهش در فیصدی گزارشات مبنی بر شکنجه و یا سایر انواع بدرفتاری که در سال ۲۰۱۸ ثبت شده (از مجموع ۷۴ نفر ۲۳ نفر یا ۳۱ درصد) در مقایسه با سال ۲۰۱۷ (از مجموع ۱۰۵ نفر ۳۱ نفر یا ۲۹,۵ درصد)، نشان نمیدهد.

درحالیکه میزان شکنجه و یا سایر انواع بدرفتاری بطور نگران کننده ای بلند باقی مانده است، اما، این آمار کاهش قابل توجهی نسبت به سطح بلند شکنجه و بدرفتاری از سوی پولیس ملی افغان (۴۵ درصد آنهاپی که با ایشان مصاحبه صورت گرفته بود) که در گزارش سال ۲۰۱۷ دفتر یوناما و کمیشنر عالی حقوق بشر ثبت گردیده بود را نشان می دهد.

باوجود کاهش کلی در رقم گزارشات معتبر شکنجه و یا بدرفتاری در این گزارش، یوناما در مورد میزان بلند گزارشات شکنجه و بدرفتاری توسط پولیس ملی افغانستان، به ویژه در ولایت کندهار نگران است.

بعضی یافته ها درخصوص توقیف خانه های ولسوالی و ولایتی پولیس ملی افغاندر ولایت های مختلف در ذیل با تفصیل توضیح داده شده است:

ولایت کندهار

در گزارشات قبلی، یوناما کارگیری سیستماتیک از شکنجه و یا بدرفتاری در برابر توقیف شدگان منازعات توسط پولیس ملی افغاندر ولایت کندهار را شناسایی کرده بود. ارزیابی نشان میدهد که هیچگونه تغییری در وضعیت بمیان نیامده است.

در جریان این دوره گزارش دهی، یوناما با ۲۲ توقیف شده که در توقیف خانه های ولسوالی و ولایتی پولیس ملی افغاندر ولایت کندهار نگهداری می شدند، مصاحبه نمود. هفده تن یا (۷۷ درصد) آنها گزارش های مؤثق و معتبری را در مورد اینکه از سوی پولیس ملی مورد شکنجه یا بدرفتاری قرار گرفتند، ارائه نمودند و همچنان ۹ تن توقیف شدگان گزارش دادند که در دو و یا بیشتر از توقیف خانه ولسوالی و ولایتی پولیس ملی مورد شکنجه و یا بدرفتاری قرار گرفته اند.

علاوه بر لت و کوب سیستماتیک و مکرر، منجمله لت و کوب ذریعۀ کیبل و پایپ های پلاستیکی به پا ها و سایر قسمت های بدن، انواع شکنجه و بدرفتاری های معمول که توقیف شدگان در توقیف خانه پولیس ملی در ولایت کندهار در مورد آن گزارش دادند، شامل موارد ذیل می شود: خفک کردن (با آب و یا خریطه های پلاستیکی)؛ شوک برقی؛ آویزان کرد از سقف؛ قرار دادن در وضعیت های دردناک برای مدت های طولانی و کش کردن آلات تناسلی. توقیف شدگان همچنان از تهدید به مرگ و خشونت جنسی نیز خبر دادند.

اگرچه اکثر اتهامات شکنجه و بدرفتاری به پوسته های تلاشی و یا نظارت خانه های پولیس در ولسوالی ها، به ویژه در ولسوالی های دند، ژیری و میوند ولایت کندهار ارتباط می گیرد، اما یوناما در مورد گزارشات مبنی بر تهدید توقیف شدگان به شکنجه در صورت عدم امضای اعتراف در اظهارات در قوماندانی امنیۀ ولایت بیشتر نگران است. توقیف شدگان همچنان اظهار داشتند که در مورد نحوه برخورد در برابر آنان به مسئولین تحقیق، خارنوالان و داکتران قوماندانی امنیۀ پولیس در ولایت گزارش دادند، اما در مورد رسیده گی به شکایات شان هیچگونه اطلاعی نداشتند.

همانند دوره های قبلی گزارش دهی، یوناما اتهامات مبنی بر ناپدید شدن اجباری⁵⁹ و کشتار های فراقانونی که در جریان این دوره گزارش دهی در ولایت کندهار بوقوع پیوسته است را نیز بدست آورد. بطور مشخص، ۳۴ منبع گزارشات مؤثق و معتبری در مورد ناپدید شدن اجباری اقارب شان ارائه نمودند.⁶⁰ یوناما در مورد اینکه کدام اقدام مشخصی از سوی مقامات برای رسیدگی به این اتهامات گسترده و عامه مبنی بر اینکه پولیس در این ناپدید شدن های اجباری دست دارد، اتخاذ شده است و یا خیر، هیچگونه اطلاعی در دست ندارد.

ولایت ننگرهار

یوناما از اول جنوری ۲۰۱۷ الی ۳۱ دسمبر ۲۰۱۸، با ۱۸ فرد توقیف شده در نظارت خانه های پولیس ملی ننگرهار، در سطح ولسوالی و ولایت، مصاحبه کرد. از این جمع، شش تن (۳۳،۳ درصد) گزارشات مؤثق و معتبری در مورد شکنجه و بدرفتاری ارائه نمودند که در آن از لت و کوب (بشمول استفاده از پیپ) و تهدید ها به حیث روش های اصلی شکنجه تذکر رفته بود. نظارت خانه عمده در سطح ولسوالی که از آن نامبرده شده در ولسوالی ده بالا موقعیت دارد.

اگرچه گزارش سال ۲۰۱۷ یوناما/دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد حاکی از استفاده سیستماتیک شکنجه و بدرفتاری توسط پولیس ملی ننگرهار بود، اما یافته های کلی این گزارش، عمدتاً بیانگر استفاده منظم و معمول این گونه رفتار می باشد. با وجود آن، یوناما یادآور می شود که از جمله شش اتهام، پنج مورد آن مربوط به سال ۲۰۱۷ می شود⁶¹ که نشاندهنده بهبود نسبی در سال ۲۰۱۸ می باشد.

سایر ولایات

یوناما هیچگونه ادعای مؤثق و معتبری در مورد شکنجه و یا بدرفتاری در نظارت خانه های مرکز ولایت و یا ولسوالی های ولایات بامیان، غور و پروان دریافت نکرده است. با آن هم، با توجه به نمونه نسبتاً کوچک سروی، یافته ها به یوناما این امکان را نمی دهد تا نتیجه گیری دقیقی را در مورد روال یا گرایش ثابت رفتار با توقیف شدگان در این ولایات انجام دهد.⁶²

در رابطه به نظارت خانه های پولیس ملی در ولایات بغلان و کندز⁶³، یوناما بالترتیب سه و چهار گزارش مؤثق و معتبر شکنجه و بدفتاری را در طول مدت دوره گزارشدهی دریافت کرد. در حالیکه این تحلیل و تجزیه روال ثابتی از شکنجه و بدرفتاری در این ولایات را نشان نمی دهد، اما، یوناما معتقد است که این یافته ها هنوز هم مایه ی نگرانی است. یوناما/دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد مسوولین پولیس ملی مربوطه را ترغیب می نماید تا به تلاش های شان برای ریشه کن ساختن شکنجه و بدرفتاری، بشمول تمرکز بر تطبیق عملی ضمانت های محافظتی اجرایی جهت جلوگیری از همچو رفتار در این مراکز، ادامه دهند.

⁵⁹ قانون بین المللی حقوق بشر "ناپدید شدن اجباری" را "گرفتاری، توقیف کردن و یا هرگونه سلب آزادی از سوی منسوبین حکومت می داند که... بعداً آن منسوبین سلب آزادی شخص را انکار می کنند و یا آنرا تایید نمی کنند و یا در محل نگهداری او را پنهان نگه می دارند که این وضعیت همچو یک شخصی را خارج از حیطه قانون قرار میدهد" تعریف مینماید. (کنوانسیون بین المللی محافظت همه افراد در برابر ناپدید شدن اجباری). گروه کاری ناپدید شدن اجباری ملل متحد تأیید نموده است که ناپدید شدن اجباری در ذات خود شکنجه و یا سایر انواع بدرفتاری های ممنوعه است و بیان میدارد که "نفس توقیف شدن شخص ناپدید شده و اینکه به تنهایی به دور از خانواده اش نگهداری می شود، نقض حق داشتن شرایط انسانی در توقیف میباشد و گروه کاری آنرا شکنجه تلقی نموده است". (E/CN.4/1983/14, para 131).

⁶⁰ درحالیکه این گزارشات در سال ۲۰۱۷ جمع آوری گردیده اند، یوناما تذکر میدهد که گزارشات پیوسته نشان داده است که اتهامات مشابهی در سال ۲۰۱۸، حتی بطور علنی وجود داشته اند.

⁶¹ از هشت تن توقیف شده، پنج تن آن (۶۲ درصد) که در سال ۲۰۱۷ مصاحبه شده بودند، موارد معتبر و انکار ناپذیر شکنجه و بدرفتاری را ارائه نمودند.

⁶² یوناما مصاحبه های ذیل را با توقیف شدگان در مراکز سلب آزادی ولایتی ریاست های امنیت ملی در جریان دو سال دوره گزارش دهی انجام داده است: نه مصاحبه در بامیان، ده مصاحبه در غور و پنج مصاحبه در پروان.

⁶³ در ولایت بغلان از جمله ۱۶ تن توقیف شدگان سه تن آنان و در ولایت کندز از ۱۳ تن، چهار تن آنان موارد معتبر و انکار ناپذیر شکنجه و بدرفتاری را ارائه کردند.

یوناما از فیصدی بلند افراد توقیف شده که توسط پولیس ملی نگهداری می شوند، و نگرانی شانرا در مورد رفتاری که با آنان در ولایات هرات، لغمان، پکتیکا و پکتیا (۴۰ درصد و یا بیشتر از آن)⁶⁴ صورت می گیرد؛ ابراز داشتند، نگران می باشد؛ با این حال، نمونه ی افراد مصاحبه شده برای یوناما بسیار اندک بود تا می توانست نتیجه گیری مفیدی در مورد الگوهای رفتار با توقیف شدگان ارائه می نمود.

جدولی که فهرست پولیس ملی بر اساس ولایت را مشخص می سازد شامل ضمیمه ۶ می باشد.

ج. پولیس محلی افغان

پولیس محلی به منزلت آمدند. آنان به من گفتند که ما تو را به ارتباط قتل یک سرباز پولیس محلی گرفتار میکنیم. به آنان گفتم که از این موضوع هیچ آگاهی ندارم، ولی آنان مرا به قرارگاه شان بردند. قومندان شان از من چندین سوال پرسید. در جواب گفتم که من بیگناه هستم ولی او هیچ اعتنا نکرد. در عوض، او، برای مدت یک ساعت، به شکم و تمام بدنم لگد زد. سپس ما را به نظارت خانه پولیس ملی در ولسوالی فرستادند.

توقیف شده، در قرارگاه پولیس محلی، پروان

پولیس محلی افغان از هر محل استخدام شده و تحت امر و صلاحیت وزارت امور داخله فعالیت می کند.⁶⁵ از اول جنوری سال ۲۰۱۷ الی ۳۱ دسمبر سال ۲۰۱۸، یوناما با نه تن از توقیف شدگان مصاحبه انجام داد که قبل از آنکه به نهاد های ذیصلاح قانونی سپرده شوند، توسط پولیس محلی گرفتار شده بودند. شش تن آنان (۶۶،۶ فیصد) گزارشات مؤثق و معتبری مبنی بر شکنجه شدن و یا سایر اشکال بدرفتاری ارائه کردند که از لت و کوب شدید به عنوان شیوه اصلی شکنجه یاد می کردند. این رویداد ها در پنج ولایت بدخشان، بلخ، فاریاب، کندهار، جوزجان و پروان اتفاق افتاده بود. توقیف شدگان اظهار داشتند که پولیس محلی آنان را از یک تا شش روز نزد خود نگه داشته بودند. پولیس محلی مکلف است تا هر فرد مظنون شورشی را بدون تاخیر به پولیس ملی و یا ریاست امنیت ملی تحویل دهد.

در حالیکه یوناما از فیصدی بلند افراد توقیف شده توسط پولیس محلی که موارد مؤثق و معتبر شکنجه و بدرفتاری را ارائه کردند، نگران است، اما نمونه ی افراد مصاحبه شده که گزارشات معتبر و مؤثق شکنجه و بدرفتاری ارائه کردند از لحاظ موقعیت های جغرافیایی زیاد گسترده و پراکنده بود که نمی شد بر اساس آن نتیجه گیری مفیدی در مورد الگوهای رفتاری با توقیف شدگان توسط پولیس محلی در یک موقعیت مشخص انجام داد.

ج. اردوی ملی افغان

بعدا سربازان اردوی ملی مرا بداخل یک خیمه در قرارگاه شان بردند. آنان بالای من خشمگین بودند. آنان با پیپ پلاستیکی بر کف پاهایم و با اسلحه به سینه و شانه هایم می زدند و شکنجه می کردند. آنان همچنان مرا به رقصاندن در ملأ عام تهدید کردند.

فرد توقیف شده، قرارگاه اردوی ملی، ننگرهار

از ۱ جنوری ۲۰۱۷ الی ۳۱ دسمبر ۲۰۱۸، یوناما با ۳۳ تن توقیف شده که قبل از اینکه به پولیس ملی و یا ریاست امنیت ملی تحویل داده شوند، توسط نیروهای اردوی ملی افغان بازداشت شده بودند، مصاحبه انجام داد. دوازده تن از آنان (۳۶،۴ فیصد) گزارشات مؤثق و معتبری مبنی بر اینکه هنگام توقیف، مورد شکنجه و سایر انواع بدرفتاری قرار گرفتند ارائه نمودند؛ آنان از

⁶⁴ در ولایت هرات از جمله ۱۰ تن توقیف شدگان چهار تن آنان و در ولایت لغمان از ۶ تن، سه تن، در ولایت پکتیکا از چهار تن، سه تن و در ولایت پکتیا از شش تن، چهار تن آنان موارد معتبر و انکار ناپذیر شکنجه و بدرفتاری را ارائه کردند.

⁶⁵ پولیس محلی افغان در سال ۲۰۱۰ ایجاد گردید تا منحصراً بخشی از تلاش های مبارزه با شورش، ظرفیت پولیس را در سطح محل تعمیل کند. در حالیکه بظاهر از طریق پولیس ملی و وزارت داخله گزارش فعالیت شانرا می دهند، مگر پولیس محلی بدلیل فعالیت های وابسته به منازعه شان، عملاً بخشی از نیروهای مسلح محسوب می شوند.

لت و کوب شدید منحيث شيوه اصلي شکنجه ياد کردند. اين واقعات در نه ولايت رخ داد: بلخ، هرات، هلمند، کابل، کندهار، کندز، لغمان، لوگر و ننگرهار.

مثل يافته ها در مودر پوليس محلي، در حالیکه يوناما از فيصدي بلند افراد توقيف شده توسط اردوي ملي افغان که موارد موثق و معتبر شکنجه و بدرفتاري را ارائه کردند، نگران است، اما نمونه ي افراد مصاحبه شده که گزارشات معتبر و قابل موثق شکنجه و بدرفتاري ارائه کردند از لحاظ موقعيت هاي جغرافيايي زياد گسترده و پراکنده بود که نمي شد بر اساس آن نتيجه گيري مفيدی در مورد الگو هاي رفتاري با توقيف شدگان توسط اردوي ملي در يک موقعيت مشخص انجام داد.

خ. توقيف خانه ملي افغان در پروان

وضعيت در بگرام بسيار ناگوار است. اين مکان برای محبس ساخته نشده است. نور، رنگ ديوار و تنظيمات داخل ساختمان صحت رواني توقيف شدگان را متاثر مي سازد. اکثريت آنان مبتلا به مشکلات رواني شده اند. من معلومات دارم که در جريان چهار سال گذشته، ۳۲ و يا ۳۳ تن خودکشي و يا تلاش به خودکشي کرده اند. من چندين بار برای خود آسيب وارد کردم. حتی خودم نيز تلاش کردم که خودکشي کنم.

فرد توقيف شده، توقيف خانه پروان

توقيف خانه ملي افغانستان در پروان در ولايت پروان موقعيت دارد. اين توقيف خانه توسط وزارت دفاع اداره مي شود که قومندان آن يک تورنجرنال اردوي ملي است و امنيت آن بدوش پرسونل پوليس نظامي اردوي ملي افغان مي باشد. در اين محل توقيف خانه رياست امنيت ملي، که بطور جداگانه اداره مي شود، نيز موقعيت دارد که واحد هاي فرعي رياست هاي ۵۰۱ و ۲۴۱ امنيت ملي (رياست تحقيق ملي و مبارزه با تروريزم) در آن فعاليت دارند.⁶⁶

در دوره تحت پوشش اين گزارش، يوناما با ۴۶ تن توقيف شدگان که در محبس تحت اداره اردوي ملي در پروان نگهداري مي شوند، مصاحبه انجام داد. در جريان مصاحبه ها هيچگونه گزارش معتبر مبني بر اينکه توقيف شدگان منازعه توسط محافظين اردوي ملي در آن محبس شکنجه شده و يا با آنان بدرفتاري شده باشد، ثبت نشد. يوناما از اين تصميم حکومت که بعد از ختم سال ۲۰۱۷ محجوزين را ديگر در اين محبس نگهداري نکند، استقبال مي نمايد.

يوناما همچنان با ۴۶ تن از توقيف شدگان، قبل از محاکمه، که در توقيف رياست امنيت ملي در توقيف خانه پروان بسر مي بردند، مصاحبه انجام داد. ۱۲ تن آنان در رياست ۲۴۱ و ۳۴ تن ديگر در رياست ۵۰۱ تحت توقيف بودند. فقط يکتن از توقيف شدگان مصاحبه شده اظهارات مؤثق و معتبري راجع به اينکه در رياست ۲۴۱ مورد شکنجه و بدرفتاري قرار گرفته است ارائه کرد و دو تن ديگر ادعا نمودند که در رياست ۵۰۱ تهديد شدند که بايد اعتراف نمايند.⁶⁷

اما يوناما در مورد وضعيت اين محبس و توقيف خانه ابراز نگراني مي کند. ازدحام بيش از حد، استفاده از حبس انفرادي بحيث يگانه روش تأديبي، محدوديت در ارتباط به ملاقات هاي فاميلي و محدوديت به دسترسي به وکلای مدافع و عدم موجوديت نور کافي از جمله موارد قابل نگراني است. مزيد بر اين، يوناما حين انجام مصاحبه با توقيف شدگان اين توقيف خانه، گزارشات بشماري بدست آورد که نشان مي داد شرايط نامناسب در داخل توقيفخانه و عدم موجوديت برنامه ها و تسهيلات برای توقيف شدگان منجر به بيماري هاي گسترده رواني در ميان محبوسين گرديده است.

⁶⁶ درحاليکه وزارت داخله، از طريق رياست عمومي محابس، مسوليت مديريت محابس را بدوش دارد، (ماده ۱۷ قانون محابس و توقيف خانه ها) حکومت افغانستان بتاريخ ۹ ماه مارچ سال ۲۰۱۲ تفاهمنامه اي را با ايالات متحده امريکا در مورد انتقال توقيفگاه که توسط ايالات متحده امريکا اداره مي شد، بجانب و تحت کنترل نهاد ذيصلاح حقوق افغانستان، امضاء کرد. تفاهمنامه تصريح مي نمايد که اين مرکز بايد توسط يک جنرال اردوي ملي اداره و تحت امر وزارت دفاع ملي باشد.

⁶⁷ تمام واقعات که يادآوری شده است مربوط سال ۲۰۱۷ مي باشد.

د. اطفال تحت توقیف⁶⁸

آنان دو تن بودند، یکی مستنطق بود و شخص دیگری که در کنار من ایستاده بود. فرد دومی با مشت و لگد مرا لت کوب می کرد. من به گریه افتادم. بعداً مستنطق مرا زد. من به زمین افتادم. آن شخص دیگر با لگد بر صورت من زد و گفت گریه نکن. در آن زمان من اعتراف به عضویت در گروه طالبان کردم و استنطاق پایان یافت.

طفل محجوز، ریاست امنیت ملی، سمنگان

یوناما در طول این دوره گزارشدهی با ۸۲ تن از توقیف شدگان نوجوان⁶⁹ که در توقیف نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان قرار داشتند مصاحبه کرد. از این تعداد، ۳۶ تن شان (۹۳.۹ فیصد) شواهد موثق و معتبری مبنی بر شکنجه شدن و بدرفتاری با آنان، ارائه نمودند. مشابه به روال کلی، یوناما کاهش واقعات اتهام شکنجه و بدرفتاری با اطفال توقیف شده در سال ۲۰۱۸ (۳۳،۳ فیصد، از مجموع ۴۲ تن، ۱۴ تن) را در مقایسه با سال ۲۰۱۷، (۵۵ درصد، ۲۲ تن از مجموع ۴۰) مشاهده کرده است. با وجود این، یوناما در مورد این درصدی های نسبتاً بلند در مقایسه با ارقام کلی که بیانگر آنست که در توقیف خانه های نیروهای امنیتی و دفاعی افغان افراد جوانتر در معرض خطر بیشتر شکنجه و بدرفتاری قرار دارند، نگران است.

علاوه بر این یوناما با ۱۶ تن از توقیف شدگان مصاحبه کرده که ادعا می کردند که اطفال هستند ولی بر اساس ارزیابی مقامات آنان افراد بالغ محسوب می شدند و تحت برنامه افراد بالغ نگهداری می شدند.⁷⁰ در حالیکه یوناما هیچ نوع امکانی برای ارزیابی کیفیت و دقت طرزالعمل های تثبیت سن در دست ندارد، اما اکثریت توقیف شدگان طفل گزارش دادند که تثبیت سن آنان فقط بر اساس حدس و تخمین نظر به قیافه ظاهری شخص صورت می گیرد. یوناما تاکید می کند که در چنین طرزالعملی امکان خطا ذاتاً موجود می باشد.

از مجموع ۱۲۸ تن که شواهد موثق و معتبر در رابطه به شکنجه شدن و بدرفتاری با آنان هنگام توقیف در ریاست امنیت ملی ارائه نمودند،⁷¹ ۲۲ تن (۱۷،۲ درصد) اطفال بودند؛ این اطفال از لت و کوب شدید و تهدید به عنوان شیوه های اصلی شکنجه یاد کردند. یوناما این وقایع را در ریاست های ولایتی امنیت ملی در ولایات ذیل ثبت کرد: فاریاب، هلمند، هرات، کابل (منجمله ریاست های ۲۴۱ و ۵۰۱)، خوست، کتر، کندز، لغمان، ننگرهار، پروان، سمنگان و سرپل.

از مجموع ۵۵ تن که شواهد موثق و معتبری در رابطه به شکنجه شدن و بدرفتاری با آنان حینیکه تحت توقیف پولیس ملی قرار داشتند، ارائه کردند،⁷² ۱۴ تن (۲۵،۵ درصد) آنان اطفالی بودند که آنان لت و کوب شدید و تهدید را نیز من حیث روش های اصلی شکنجه ارائه کردند. یوناما این رویداد ها را در نظارت خانه های ولسوالی و ولایتی پولیس ملی افغان در ولایات ذیل ثبت کرد: بغلان، هرات، کتر، کندز، لغمان، ننگرهار، پکتیکا، پکتیا و زابل.

د. محلات سلب آزادی که توسط ریاست عمومی محابس و توقیف خانه های وزارت امور داخله و وزارت عدلیه (مراکز اصلاح و تربیت اطفال) اداره می شوند

⁶⁸ طفل متخلف بکسی اطلاق می شود که سن ۱۲ را تکمیل مگر سن ۱۸ سالگی را تکمیل نکرده باشد. به ماده ۴ قانون رسیدگی به تخلفات اطفال و مواد ۹۵ و ۹۶ گد جزاء مراجعه شود.

⁶⁹ یوناما یادآور می شود که این عدد شامل هفت فرد که خود شان اظهار نمودند که زیر سن ۱۸ قرار دارند می شود. یوناما از مسولین هیچگونه معلومات را در مورد تحلیل های شان در خصوص سن این افراد بدست نیاورد.

⁷⁰ این قضایا از شمار محجوزین اطفال حذف شده است.

⁷¹ ارقام که برای ریاست امنیت ملی ارائه شده است انعکاس دهنده ای این حقیقت است که ممکن هر فرد توقیف شده (در بعضی قضایا شکنجه شده و یا مورد بدرفتاری قرار گرفته است) در چندین محل نگهداشته شده باشد. در طول دوره گزارشدهی یوناما با ۵۸ تن از اطفال تحت حجز مصاحبه انجام داده است.

⁷² ارقام که برای پولیس ملی افغان ارائه شده است بیانگر این حقیقت است که ممکن هر فرد توقیف شده (در بعضی قضایا شکنجه شده و یا مورد بدرفتاری قرار گرفته است) در چندین محل نگهداشته شده باشد. در طول دوره گزارشدهی یوناما با ۳۸ تن از اطفال تحت حجز مصاحبه انجام داده است.

در جریان دوره تحت پوشش این گزارش، و در مطابقت با یافته های قبلی اش، یوناما هیچ گزارش موثقی دریافت نکرد که نشان دهد توقیف شدگان منازعه در مراکز سلب آزادی که توسط ریاست مرکزی محابس وزارت امور داخله و وزارت عدلیه (مراکز اصلاح و تربیت اطفال) اداره می شوند، مورد شکنجه و یا بدرفتاری قرار گرفته باشند.

ر. ملاحظات

یوناما یادآور می شود که ماهیت شکنجه و بدرفتاری که گزارش شده، به صورت کل، متمایز و مختص به مراکزی می باشد که ادعا می شود آن عمل در آنجا صورت گرفته است. عین اتهامات توسط توقیف شدگان مختلف که اغلب متهم به عضویت در گروه های مختلف شده بودند و در زمان های مختلف، اکثراً به فاصله ماه ها، جدا از هم، مصاحبه شده بودند، مطرح گردیده است. علاوه بر این، یوناما با تعداد زیادی از توقیف شدگان مصاحبه کرد که از آنان هیچگونه اتهام شکنجه یا بدرفتاری را دریافت نکرد. بنابراین، زمانیکه بخش قابل ملاحظه ای از مصاحبه های انجام شده الگو رفتاری ویا روال ثابتی را در یک توقیف خانه مشخص آشکار می سازد، یوناما احتمال کذب یا ساختگی بودند دسته جمعی آن همه اتهامات را بعید می داند.

یوناما همچنان قابل ذکر می داند که، در چند مورد، توقیف شدگان اظهار داشتند که آنان و یا دیگران، پس از شکنجه شدن ویا بدرفتاری، از دید مقامات، ناظران حقوق بشر و یا سایر بازدیدکنندگان پنهان نگه داشته می شدند، و یا اینکه مقامات ارجاع آنان به خارنوالی را تا زمان التیام یافتن آثار مشهود جراحات شان، به تأخیر می انداختند.

6. ضمانت های اجرائی حقوق و مقرراتی برای ممانعت از شکنجه و بدرفتاری

تطبیق کامل ضمانت های حقوقی و سایر تدابیر اجرائی در مراکز سلب آزادی از جمله ای موثرترین اقدامات در راستای جلوگیری از شکنجه و بدرفتاری به شمار رفته و بخش عمده ای از هر نوع چارچوب محافظتی را تشکیل می دهد.

یوناما ملاحظه می کند که جزئیات در مورد تطبیق ضمانت های حقوقی و سایر تدابیر مقرراتی که ذیل توضیح شده، در مراکز مختلف سلب آزادی، نزد مقامات مسئول و ولایات از هم متفاوت می باشند. در این گزارش، یوناما یافته های کلی را به اساس معلومات جمع آوری شده در جریان مصاحبه ها، مشاهدات کارمندان حقوق بشر و گفتگوها با مقامات ذیربط ارائه می کند. با توجه به رویکرد متعدد در امر جمع آوری معلومات، یوناما در موفقی نمی باشد تا اطلاعات مشخص آماری را ارائه کند. با آنهم، ماموریت ملل متحد باورمند است که موضوعات مورد بحث موارد ذیل، قابل نگرانی می باشند.

أ. دسترسی به وکلای مدافع

حضور فیزیکی وکلای مدافع در جریان استنطاق نه تنها از عدم اعمال شکنجه و بدرفتاری اطمینان می دهد، بلکه وکلای مدافع می توانند در مراحل ابتدائی [شکنجه و بدرفتاری] مداخله نموده و چنین اعمال را کشف نموده، اجراءات عملی را برای شناسائی و تحقیق مقامات که متهم به شکنجه و بدرفتاری هستند طرح کرده، و اطمینان حاصل نمایند که اعترافات به عنوان مدارک در جریان روند محاکمه مورد استفاده قرار نمی گیرد.

در خلال مدتی که تحت پوشش این گزارش قرار گرفته است، هرچند یوناما بهبود در چندین مرکز سلب آزادی را مشاهده کرد، ولی تعداد زیادی از افراد تحت توقیف کماکان گزارش دادند که مجال دسترسی به وکیل مدافع به ویژه در مرحله تحقیق را نداشته یا با مشکلات مواجه بودند. در مجموع، دسترسی به وکیل مدافع در مرحله ای که متهم به توقیف خانه فرستاده می شود جائیکه تحت اداره ریاست عمومی محابس وزارت داخله یا وزارت عدلیه (مراکز اصلاح و تربیت اطفال) قرار دارد، بهبود یافته است.

یوناما همچنان مشاهد کرد که افراد تحت توقیف کماکان با عدم آگاهی از حقوق شان مبنی بر داشتن وکیل مدافع مواجه بوده یا [افراد تحت توقیف] به این باور هستند که تقاضا برای داشتن وکیل مدافع تأثیرات منفی روی قضیه آنها در مرحله تحقیق خواهد داشت. اکثر این افراد از موجودیت مساعدت های حقوقی بی خبر هستند و در نتیجه تقاضای کمک های حقوقی را نمی کنند.

حق افراد تحت توقیف مبنی بر دسترسی به وکیل مدافع باید 'بلافاصله' پس از دستگیری تامین شود. مسئولین مراکز سلب آزادی مسئولیت دارند تا "زمینه را برای افراد تحت توقیف مساعد سازند که فرصت، زمان و محل مناسب برای ملاقات، گفتگو و مشوره با وکیل مدافع مورد انتخاب شان یا مساعد حقوقی را بدون تاخیر، ضبط یا سانسور و با حفظ محرمانه کامل در هر نوع موضوعات حقوقی داشته باشند"⁷³ و در این راستا باید نقش فعال ایفاء نمایند.

هرچند ارائه تحلیل جامع از سیستم مساعدت های حقوقی در افغانستان از حیطه ای این گزارش خارج است، ولی باید به خاطر داشت که وکلای مدافع در بعضی موارد مشکلات در ورود به تعدادی از مراکز سلب آزادی به ویژه مراکزی که توسط ریاست امنیت ملی، پولیس ملی افغانو اردوی ملی افغانستان می شوند، را به یوناما گزارش دادند. از سوی دیگر، مقامات مراکز سلب آزادی به نبود وکلای مدافع به ویژه مساعدین حقوقی در اکثر ولایات و در بعضی موارد عدم تمایل آنها برای پیگیری قضایای مربوط به منازعه و بازدید از مراکز سلب آزادی، اشاره کردند.

ب. تماس با جهان بیرون/اطلاع به خانواده یا شخص ثالث در مورد دستگیری و توقیف افراد

توقیف بدون اطلاع عمده ترین عامل شکنجه و بدرفتاری می باشد. در نتیجه، معلومات در مورد موقعیت افراد تحت توقیف و تماس با جهان بیرون علاوه بر اطمینان خاطر بخشیدن به خانواده ها و افراد تحت توقیف، مصئونیت مهم دیگر در برابر چنین رفتارها محسوب می شود. این امر زمینه را برای گزارشدهی و احتمالاً اتخاذ اقدامات در مورد رفتار یا سایر شکایات فراهم سازد.

اکثر افراد تحت توقیف که به منظور این گزارش مصاحبه شدند، اظهار کردند که آنها فرصت تماس با خانواده را به ویژه در مرحله تحقیق نداشتند یا به تقاضای شان پاسخ مثبت داده نشد. به اساس مصاحبه های که از سوی یوناما صورت گرفت، تماس با خانواده در مجموع در مراکز سلب آزادی که توسط ریاست عمومی محابس وزارت داخله و وزارت عدلیه (مراکز اصلاح و تربیت اطفال) اداره می شوند، به سادگی فراهم می شود.

محدودیت ها در خصوص ملاقات و یا گفتگو به ویژه به هدف اجرای تحقیق جزائی الزاماً در تناقض با معیارهای مربوطه قرار ندارد. با آنهم، این محدودیت ها باید به اساس ارزیابی جداگانه از خطرات احتمالی وضع گردند و نباید بدون تفکیک تطبیق شود.⁷⁴

ت. معاینات صبحی

کارمندان صبحی در مراکز سلب آزادی نقش کلیدی را در امر جلوگیری از شکنجه و بدرفتاری بازی می کنند. این کارمندان افزون بر معالجه افراد تحت توقیف، مکلف هستند تا هر نوع علایم شکنجه یا سایر انواع بدرفتاری را که در جریان معاینات ابتدائی صبحی یا در آزمایشات بعدی طبی مشاهده می کنند، ثبت نمایند. ثبت به موقع جراحات مدارک مهم برای تحقیق ادعاهای چنین اعمال شمرده می شود. علاوه، کارمندان صبحی باید موارد شکنجه و بدرفتاری را به مقامات صبحی، اداری یا عدلی ذیربط گزارش دهند.⁷⁵

باوجود آن، با توجه به فضای مراکز سلب آزادی (مانند تنش های احتمالی میان افراد وفادار و سلسله مراتب گزارشدهی به مقامات مراکز سلب آزادی و مکلفیت مبنی بر مراقبت و همچنان الزامیت رضایت آگاهانه افراد تحت توقیف)، کارمندان صبحی ممکن با چالش های مواجه باشند. لازم به تاکید است که در تمام مواردی که کارمندان صبحی شکنجه یا بدرفتاری را ثبت و گزارش می دهند، ضمانت های حقوقی اجرائی مناسب که الزاماً شامل احترام به حریم شخصی و محرمانه می شود باید در نظر

⁷³ حداقل معیارها و حداقل قواعد ملل متحد در مورد رفتار با محبوسین ("قواعد نلسون ماندیلا")، A/RES/70/175، قاعده ۶۱.

⁷⁴ موسسه امنیت و همکاری در اروپا، دفتر نهادهای دموکراتیک و حقوق بشر و هیئت بین المللی اصلاح، سند رهنمود پیرامون قواعد نلسون ماندیلا: تطبیق حداقل معیارهای بازبینی شده ملل متحد برای رفتار با محبوسین، ۲۰۱۸، صفحه ۱۲۵، در لینک ذیل قابل دسترسی می باشد (آخرین بار به تاریخ ۲۳ مارچ ۲۰۱۹ به آن مراجعه شده بود: <https://www.osce.org/odihr/389912?download=true>)

⁷⁵ قواعد حداقل معیارهای ملل متحد برای رفتار با محبوسین (قواعد نلسون ماندیلا)، A/RES/70/175، قاعده ۳۴.

گرفته شود تا فرد تحت توقیف یا سایر افراد دخیل در معرض خطرات احتمالی قابل قرار پیش بینی قرار نگیرند. کتاب رهنما در مورد تحقیق موثر و ثبت شکنجه و سایر رفتار یا مجازات های ظالمانه، غیرانسانی یا اهانت آمیز (پروتوکول استانبول)⁷⁶ شامل رهنمودها پیرامون مکلفیت های اخلاقی و مسلكی برای کارمندان صبحی در رابطه به ثبت شکنجه و بدرفتاری می باشد.

در مجموع، از میان مراکزی که یوناما از آن دیدن کرد، اکثر آنها حداقل دارای ظرفیت اجرای معاینات ابتدائی صبحی و معالجه آن بوده که برای تمام افراد تحت توقیف قابل دسترس می باشد. یوناما ابزار برای ارزیابی کیفیت خدمات صبحی ارائه شده و آزمایشات طبی اجراء شده در اختیار ندارد. باوجود آن، این ماموریت ملاحظه نمود که آزمایشات صبحی ابتدائی از افراد تحت توقیف که بلافاصله پس از ورود [به توقیف خانه] صورت می گیرد، چنانچه که در تعدادی از مراکز سلب آزادی مشاهده شد، عملکرد معیاری در سراسر کشور نمی باشد. مصاحبه شوندگان منظمآ گزارش دادند که نحوه آزمایشات فقط سوالات و گزارش [وضعیت صبحی] از سوی افراد بود و معاینه واقعی فیزیکی نبود. یوناما همچنان گزارش هایی را دریافت که مسئولین مراکز سلب آزادی تقاضا های افراد تحت توقیف مبنی بر دسترسی به داکتر را به ویژه در مراحل ابتدائی تحقیقات، با تاخیر مدنظر می گرفتند یا آن را رد می کردند.

همچنان، شماری از افراد تحت توقیف ابراز داشتند که بدرفتاری را که با آنها صورت گرفته بود، به داکتران گزارش دادند. هرچند آنان در بعضی موارد خدمات صبحی را دریافت کردند، هیچ یک از این افراد تحت توقیف از اقدامات پیگیری توسط پرسونل صبحی آگاهی نداشتند.⁷⁷

ث. مدارک بدست آمده از طریق اعترافات/اسناد امضاء شده بدون آگاهی افراد تحت توقیف

تعقیب عدلی معمولاً نسبت به سایر منابع مدارک، بیشتر به اعترافات وابسته است و این امر فضای را ایجاد می کند که احتمال وقوع شکنجه به منظور اخذ اعترافات را بیشتر می سازد. با آنهم، تجربه نشان می دهد که استفاده از شکنجه یا سایر انواع بدرفتاری به عنوان ابزاری برای اخذ اعترافات یک رویکرد خطرناک می باشد. علاوه بر اینکه [شکنجه و بدرفتاری] غیرقانونی و غیراخلاقی می باشد، ابزاری غیر قابل اعتبار و غیرموثر برای جمع آوری معلومات درست می باشد.⁷⁸

همانطوریکه در یافته های گزارش های گذشته یوناما بازتاب یافت، تا هنوز اکثریت مطلق افراد تحت توقیف که برای این گزارش مصاحبه شدند و اظهارات مؤثق و معتبر در مورد شکنجه یا بدرفتاری ارائه کردند، گزارش دادند که اینگونه رفتارها به منظور وادار ساختن برای اعتراف صورت گرفته است. در اکثر موارد، آنها گزارش دادند که این نوع رفتارها پس از اعتراف متوقف می شود.

علاوآ، اکثر افرادی که مصاحبه شدند اظهار نمودند که اسنادی را که در جریان استنطاق یا بعد از آن بدون حضور وکیل مدافع امضاء یا شصت کردند، از آن آگاهی نداشتند یا قادر به خواندن این اسناد نبودند. متن اصول محافظت تمام افراد تحت هر نوع توقیف یا حبس پیشنهاد می کند تا مدارکی که در مغایرت با این اصول به دست آمده است مثلاً از طریق شیوه های استنطاق که توانائی تصمیم گیری یا قضاوت افراد تحت توقیف را آسیب رسانده یا از شرایط موجود برای وادار ساختن به ارائه اظهارات استفاده گردد، در نظر گرفته نشود.⁷⁹

⁷⁶ پروسه استانبول: رهنمود تحقیق موثر و ثبت شکنجه و سایر رفتار یا مجازات های ظالمانه، غیرانسانی یا اهانت آمیز، کمیشنری عالی حقوق بشر، سلسله برنامه های آموزشی مسلكی شماره ۸/بازبینی ۱، ۲۰۰۴، مشخصاً به فقره های ۵۶ و ۶۵ در مورد معضل اخلاقی فراراه پرسونل طبی مراجعه شود.

⁷⁷ همچنان به بخش جبران خساره برای قربانیان شکنجه و بدرفتاری در ذیل مراجعه شود.

⁷⁸ برای مثال، به گزارش گزارشگر ویژه در مورد شکنجه و سایر انواع رفتار یا مجازات های ظالمانه، غیرانسانی و اهانت آمیز، مطالعه ای پدیده شکنجه، رفتار یا مجازات های ظالمانه، غیرانسانی و اهانت آمیز در جهان به شمول ارزیابی شرایط توقیف، فقره ۹۳ A/HRC/13/39/Add.5 مراجعه شود.

⁷⁹ متن اصول ملل متحد برای محافظت تمام افراد تحت هر نوع توقیف یا حبس، قطعنامه شماره ۴۳/۱۷۳ مجمع عمومی، ضمیمه ۴۳. ثبت رسمی مجمع عمومی (شماره ۴۹) در ۲۹۸، اسناد شماره ۴۳/۴۹ ملل متحد (سال ۱۹۸۸)، اصول ۲۱ و ۲۷.

ج. معلومات دادن در مورد حقوق توقیف شده

برای توانمندی به توضیح حقوق افراد، یکی از پیش شرط های ضروری اینست که باید از این حقوق آگاه بود. هرچند یوناما تلاش های فزاینده توسط مسئولین مراکز سلب آزادی در امر ارائه معلومات در مورد حقوق افراد تحت توقیف را ملاحظه می کند، ولی اکثر افراد مصاحبه شده اظهار داشتند که آنها هیچ نوع معلوماتی را در مدت توقیف شان دریافت نکرده اند. یوناما همچنان مشاهده کرد که حتی هنگامی که معلومات مختصر در مورد حقوق افراد تحت توقیف ارائه می شود، این معلومات الزاماً جامع نبوده یا فاقد جزئیات در مورد چگونگی استفاده ای موثر از این حقوق می باشد.

بنابر ماهیت بسته مراکز سلب آزادی، این مراکز عدم توازن قدرت را به گونه خودکار ایجاد کرده و کنترل افراد بالای توانائی های شان در امر استفاده از حقوق اساسی شان را محدود می سازد. مسئولین توقیف مکلف اند تا اطمینان حاصل نمایند که افراد تحت توقیف معلومات در مورد حقوق و مکلفیت های شان را به مجرد توقیف و با لسان و نحوه ای که برای شان قابل درک باشد، دریافت می نمایند.

ضمانت های اجرائی و مقرراتی حقوقی- قضیه اطفال از ولایت جوزجان

یوناما در مورد گزارش های پیم در خصوص نقض ضمانت های اجرائی و مقرراتی حقوقی مندرج قوانین بین المللی و داخلی توسط مسئولین مراکز سلب آزادی، نگران است. بطور مثال، به تاریخ ۱۳ جولای ۲۰۱۸، گروهی متشکل از حدوداً ۲۵۰ مرد که گفته میشد وابسته به گروه خودخوانده داعش/شاخه خراسان دولت اسلامی می باشند، خود را به نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان در ولایت جوزجان تسلیم نمودند و بلافاصله توسط ریاست امنیت ملی جوزجان و ریاست ۵۰۱ امنیت ملی در کابل تحت توقیف قرار گرفتند. از این جمله، ۵۹ تن شان به شمول چهار طفل که سن آنها پائین تر از سن مسئولیت جرمی بود (به اساس قانون رسیدگی به تخلفات اطفال، فردی که سن ۱۲ سالگی را تکمیل نکرده باشد)، اطفال بود.

یوناما ملاحظه نمود که این اطفال به عوض نگهداری در مرکز اصلاح و تربیت اطفال که قوانین داخلی در زمینه صراحت دارد، به مدت تقریباً ۱۰۰ روز به گونه غیرقانونی برای اجرای تحقیقات تحت توقیف ریاست امنیت ملی قرار گرفتند، بدون اینکه به خدمات ضروری مانند مساعدت های روانی و آموزشی دسترسی داشته باشند. افزون بر آن، آنها در مرحله تحقیق هیچ نوع دسترسی به وکیل مدافع نداشتند؛ در جریان توقیف توسط ریاست امنیت ملی، هیچ نوع تماس با خانواده های شان نداشتند یا این تماس ها بسیار محدود بود؛ و تقریباً برای شش ماه به محکمه فراخوانده نشدند.

یوناما تاکید می کند که مسئولیت جرمی باید به گونه انفرادی برای هر متهم تثبیت شود و با این اطفال نباید به گونه گروهی [مانند سایر افراد این گروه] برخورد شود.

7. نظارت، تحقیق و پاسخگوئی

مستند سازی، تحقیق، تعقیب عدلی، و در صورت امکان، مجازات عاملان شکنجه یا سایر اشکال بد رفتاری، در جلوگیری از وقوع چنین اعمال ممد بوده و هدف آن جلوگیری از وقوع مجدد آن می باشد.

قانون بین المللی حقوق بشر تصریح نموده که ادعاهای شکنجه و بد رفتاری، حتی بدون موجودیت شکایت رسمی، به گونه سریع، بیطرفانه و موثر مورد تحقیق قرار گرفته و در صورت امکان، بدون توجه به موقف یا رتبه افرادی که مرتکب این اعمال شده یا اجازه و دستور آن را داده اند، مورد تعقیب قرار گیرند. به اساس حیطه‌ای صلاحیت کمیسیون منع شکنجه ملل متحد "تحقیقات باید شامل تشخیص ماهیت و شرایط چنین اعمال بوده و همچنان هویت هر فردی را که ممکن در انجام این گونه اعمال دخیل بوده باشند، تثبیت نماید."⁸⁰

این بخش میکانیزم هایی را مورد تحلیل قرار می دهد که توسط ریاست عمومی امنیت ملی، وزارت امور داخله، وزارت دفاع و اداره لوی خارنوالی ایجاد شده و همچنین نقش کمیسیون منع شکنجه در زمینه نظارت و بررسی از محلات سلب آزادی، اجرای تحقیقات در مورد اتهامات شکنجه و بد رفتاری و پاسخگوئی عاملین آن را مورد ارزیابی می دهد. به منظور زمینه سازی این تحلیل، یوناما از این نهاد ها خواست تا در مورد تعداد اتهامات شکنجه و بد رفتاری در برابر توقیف شدگان مربوط به منازعه را که در مراکز سلب آزادی تحت مسئولیت شان نگهداری می شوند، و همچنان نتایج این تحقیقات معلومات ارائه نمایند.

ا. ریاست عمومی امنیت ملی

ریاست جندر و حقوق بشر ریاست عمومی امنیت ملی (ریاست ۱۳) مسئولیت دارد تا موارد نقض حقوق بشری را شناسایی و به شکایات توقیف شدگان در مراکز سلب آزادی ریاست امنیت ملی رسیدگی نماید. کارمندان حقوق بشر امنیت ملی تقریباً در تمام دفاتر امنیت ملی در سرتاسر کشور به گونه دائمی حضور دارند. فعالیت های این کارمندان شامل نظارت سیستماتیک از مراکز سلب آزادی ریاست امنیت ملی، انجام مصاحبه های انفرادی با توقیف شدگان و تحقیقات در مورد اتهامات شکنجه و بد رفتاری، می شود. این کارمندان مستقیماً به رئیس عمومی امنیت ملی گزارش می دهند و این امر تا حدی به آنها استقلالیت می دهد، هر چند اعضای آن تحت اثر ریاست عمومی امنیت ملی می باشند که می تواند باعث تضاد منافع بالقوه شود.

یوناما از اقدامات ریاست جندر و حقوق بشر امنیت ملی در مورد آگاهی دهی و آموزش کارمندان این اداره استقبال می کند چنانچه این اقدامات نمایانگر تلاش های واقعی برای افزایش آگاهی و دانش در مورد حقوق بشری به شمول منع شکنجه، می باشد. به عنوان مثال، این ریاست نصاب آموزشی ویژه را برای کارمندان امنیت ملی در مورد حقوق بشر ایجاد کرده و برنامه های آموزشی به شمول بحث روی پروتوکول استانبول را در سراسر کشور روی دست گرفتند.⁸¹ همچنان، یوناما تغییرات مثبت در ارتقای ظرفیت، همکاری و پذیرفتن وظایف نظارت و بررسی توسط کارمندان حقوق بشر ریاست امنیت ملی را در سطح ملی و ولایتی مشاهده کرده است.

در مکتوب مورخ ۲۷ نوامبر ۲۰۱۸، ریاست امنیت ملی به یوناما گزارش داد که از ۱ جنوری ۲۰۱۷ تا ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۸، کارمندان حقوق بشر این ریاست در مجموع با ۱۵۷۲۱ مظنون و متهم به گونه انفرادی و محرمانه در مراکز سلب آزادی ریاست امنیت ملی در مرکز و ولایات مصاحبه کردند.⁸² هر چند ریاست امنیت ملی هیچگونه معلومات تازه در مورد تعداد مصاحبه های که کارمندان حقوق بشر طی دوره باقی مانده‌ی تحت پوشش این گزارش (الی ۳۱ دسامبر ۲۰۱۸) ارائه نکرد، یوناما معتقد است که ممکن این ارقام بیشتر افزایش یافته باشد.

⁸⁰ به کمیته منع شکنجه، بلانکو آباد در مقابل اسپانیا، فیصله ۵۹/۱۹۹۶ مورخ ۱۴ می ۱۹۹۸، پاراگراف ۸،۸ مراجعه شود.

⁸¹ مکتوب شماره ۱۲۸۵۵ مورخ ۰۹/۰۶/۱۳۹۷ ریاست امنیت ملی نزد یوناما ثبت می باشد.

⁸² مکتوب شماره ۱۲۸۵۵ مورخ ۰۹/۰۶/۱۳۹۷ ریاست امنیت ملی نزد یوناما ثبت می باشد.

طی مکتوب بعدی مورخ ۳۰ جنوری ۲۰۱۹، ریاست امنیت ملی به یوناما اطلاع داد که از ۱ جنوری ۲۰۱۷ الی ۳۱ دسامبر ۲۰۱۸ این ریاست ۱۸۴ ادعای نقض حقوق بشری را از سوی توقیف شدگان دریافت کرد. پس از تحقیقات در مورد این ادعاها، ۱۳ مورد این قضایا تایید شد که در آن ۱۹ کارمند مراکز سلب آزادی ریاست امنیت ملی در مرکز و ولایات دخیل بودند.⁸³

از مجموع ۱۹ کارمند، ۱۴ تن شان مورد مجازات تادیبی قرار گرفتند که شامل تبدیلی از وظیفه و سلب رتبه (سه تن)، تعهد کتبی از طرف مرتکبین مبنی بر اجتناب از چنین رفتار در آینده (دو تن)، توصیه کتبی و ثبت آن در سوابق کارمند (شش تن)، و اخطاریه و ثبت آن در سوابق کارمند (سه تن) می شود. قضایای پنج کارمند از مجموع ۱۹ تن به نهاد های قضایی ارسال شد.⁸⁴

متباقی ۱۷۱ قضیه نسبت عدم موجودیت آثار شکنجه، عدم تایید از سوی داکتر موظف، فقدان مدارک، اظهارات متناقض توقیف شدگان یا عدم موجودیت سایر انواع شواهد، رد شد. تحقیقات ریاست امنیت ملی همچنان نشان داد که برخی از این اتهامات در مراکز سلب آزادی امنیت ملی به وقوع نه پیوسته بلکه در زمان بازداشت و استفاده ی از نیرو، زمانی که مظنونین هشدار های نیرو های امنیتی را نادیده گرفته، یا به گونه فیزیکی مقاومت نموده و تلاش به فرار کرده، یا به منازعه مسلحانه پرداخته اند، اتفاق افتیده است.⁸⁵

با توجه به معلوماتی که از سوی ریاست امنیت ملی ارائه شد و در مطابقت با یافته های قبلی، یوناما کماکان نگران است که ریاست امنیت ملی اکثراً ادعاهای شکنجه و بدرفتاری را از طریق طرزالعمل های تحقیقات داخلی خود مورد رسیدگی قرار می دهد و معمولاً نتایج آن با قربانیان و یا به نحوی با مردم شریک نمی شود. به نظر می رسد که اکثریت مطلق این اتهامات – بیشتر از ۹۰ درصد آن – به علت دست نیافتن به شواهد کافی مبنی بر شکنجه و بدرفتاری در زمینه های مختلف، رد می شوند.

عدم استقلالیت اجرایی ریاست جندر و حقوق بشر امنیت ملی و همچنین حداقل شفافیت و نظارت محدود بیرونی از تحقیقات واقعی در مورد نقض حقوق بشر از سوی ریاست امنیت ملی باعث افزایش این نگرانی ها می شود.⁸⁶ در مجموع، این مسایل کفایت، بیطرفی، دقت و موثریت تحقیقات داخلی ریاست امنیت ملی را تحت پرسش قرار می دهد.

حتی اگر یک صحت یک ادعا پس از تحقیقات داخلی تایید شود، جزییاتی که توسط ریاست امنیت ملی ارائه می شود نشان دهنده ای اینست که عاملین اکثر مورد مجازات تادیبی کوچک مانند هشدار کتبی، قرار گرفتند. تعداد بسیار کمی از قضایا جهت تعقیب عدلی به مقامات قضایی فرستاده می شود که این امر باعث پاسخگویی اندک توسط نهادهای قضایی شده است. پس از تقاضا های مکرر مبنی بر ارائه جزییات در مورد اتهامات شکنجه و بدرفتاری، ریاست امنیت ملی حد اقل معلومات را به یوناما در مورد ماهیت و شدت این جرایم یا در مورد نتایج قضایای که برای تعقیب عدلی فرستاده شدند، ارائه کرد.

یوناما همچنان نگران است که برخی از کارمندان حقوق بشر ریاست امنیت ملی ممکن خود را به صورت واضح منحیث کارمند ریاست امنیت ملی معرفی نکنند. یوناما گزارش های منظمی را از توقیف شدگان نمود که طی آن آنان اظهار داشتند که توسط یک "کارمند حقوق بشر" مورد مصاحبه قرار گرفتند بدون این که بتوانند به نهاد مشخصی اشاره نمایند. حتی اگر کارمندان حقوق بشر ریاست امنیت ملی خود را غیر عمدی درست معرفی نکرده باشند، اصول اخلاقی و مسلکی مانند ابراز رضایت آگاهانه، ایجاب می کند تا خود را به گونه واضح معرفی نمایند.

⁸³ یوناما مشاهده کرد که مدت گزارشدهی قبلی که تحت پوشش گزارش سال ۲۰۱۷ یوناما/دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر قرار داشت، ریاست امنیت ملی اظهار داشت که ۱۱۹۸ شکایت را از سوی توقیف شدگان دریافت کرد که در آن توقیف شدگان ادعا نموده بودند که مورد ل ت و کوب و بدرفتاری قرار گرفته اند – این رقم بسیار بلند از آماری است که تقریباً تعداد مشابه توقیف شدگان مورد مصاحبه قرار گرفتند؛ به گزارش سال ۲۰۱۷ یوناما/دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر، پاراگراف ۵۲ مراجعه شود.

⁸⁴ علی رغم تقاضای یوناما، ریاست امنیت ملی معلومات در مورد نتایج ارسال قضایا ارائه نکرد.

⁸⁵ مکتوب شماره ۱۶۱۲۰ مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۱۰ ریاست امنیت ملی که نزد یوناما ثبت می باشد.

⁸⁶ هرچند کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان به شمول از طریق دفتر آمبودس من (بازرس) نیرو های پولیس، دفاعی و امنیتی که شامل تشکیل این کمیسیون می باشد (جهت مزید معلومات، به گزارش ۲۰۱۷ یوناما/دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر صفحه ۵۶ – ۵۷ مراجعه شود)، نظارت بیرونی را از مراکز سلب آزادی ریاست امنیت ملی روی دست می گیرد، آنان در تحقیقاتی که توسط ریاست امنیت ملی صورت می گیرد اشتراک نمی کنند.

ب. وزارت امور داخله

ریاست جندر، حقوق اطفال و حقوق بشر وزارت امور داخله صلاحیت دارد تا از مراکز سلب آزادی نظارت نماید، اتهامات نقض حقوق بشر (به شمول ولی نه محدود به ادعاهای شکنجه و بدرفتاری با توقیف شدگان) را تحقیق کند، و قضایای مربوطه را غرض تعقیب عدلی به مقامات ذیربط احاله نماید. در سطح محلی، وظایف نظارت و تحقیق توسط آن عده کارمندان حقوق بشر وزارت امور داخله اجرا می شود که به قوماندانی های امنیه ولایات و محابسی که از طرف ریاست عمومی محابس وزارت امور داخله اداره می شود، اعزام می گردند.

یوناما از اقدامات وزارت امور داخله مبنی بر ارتقای آگاهی و آموزش پولیس ملی در مورد ضوابط رفتاری و تعهدات میثاق های بین المللی استقبال می کند. وزارت امور داخله همچنان موجودیت چالش ها فراراه جلوگیری از نقض حقوق بشر و رسیدگی به آن به شمول عدم آگاهی منسوبین آن وزارت از قوانین، پالیسی ها و طرزالعمل ها که با بیسوادی نیز ربط دارد، را می پذیرد. آنها عدم آگاهی توقیف شدگان از حقوق خود، نبود وکیل مدافع در برخی از نقاط کشور، روند زمان گیر قضایی، و نبود مراکز سلب آزادی جداگانه و معیاری در برخی ولایات برای زنان و اطفال را به عنوان چالش ها در برابر جلوگیری از شکنجه و بدرفتاری شناسایی کردند.⁸⁷

در مورد پیگیری شکنجه و بدرفتاری، وزارت امور داخله در ابتدا فهرستی از ۱۱۰ قضیه را که شامل جرایم مختلف مانند قتل، لت و کوب، سایر آسیب های بدنی و جرایم جنسی می شود، را به یوناما ارائه کرد. با این وجود، به استثنای یک قضیه که مربوط لت و کوب یک فرد که تحت بازداشت پولیس ملی قرار داشت ولی در مورد وضعیت رسیدگی هیچ جزئیات ارائه نشد، یوناما ملاحظه نمود که با توجه به معلومات ارائه شده، مشخص نیست که سایر موارد شامل تعریف شکنجه و بدرفتاری با توقیف شدگان جنگ که در این گزارش ارائه شده است، می شود یا خیر.

در پاسخ به تقاضای بعدی یوناما برای ارائه معلومات مزید پیرامون اتهامات شکنجه و بد رفتاری، وزارت امور داخله گزارش داد که "طی دو سال گذشته، هیچ قضیه ی شکنجه و سایر انواع بدرفتاری علیه توقیف شدگانی که در مراکز سلب آزادی تحت اداره های ریاست مرکزی محابس وزارت امور داخله، گزارش نشده است". هرچند این اظهارات در مطابقت با یافته های این گزارش و گزارش قبلی قرار دارد، یوناما به گونه دوامدار گزارشات موثق و معتبر را مبنی بر ادعاهای شکنجه و بدرفتاری با توقیف شدگان جنگ که توسط پولیس ملی و پولیس محلی افغان نگهداری می شوند، دریافت نمود و هر دو نیروهای فوق الذکر [پولیس ملی و پولیس محلی] تحت اثر وزارت امور داخله قرار دارند. با این حال، وزارت امور داخله در مورد هیچ نوع معلومات در مورد این اتهامات و یا تحقیقات مربوط به این ادعاها، ارائه نکرد. بنابراین، یوناما با تأسف ملاحظه نمود که با توجه به معلومات ارائه شده، به نظر نمی رسد که وزارت امور داخله اقدامات ملموسی را اتخاذ نماید تا اطمینان حاصل گردد که ادعاهای مبنی بر این گونه رفتار ها بطور موثر مورد تحقیق قرار گرفته و غرض تعقیب عدلی [به نهاد های ذیربط] ارجاع می شود.

ت. وزارت دفاع ملی

ریاست جندر و حقوق بشر وزارت دفاع وظیفه ای نظارت از حقوق بشر در داخل این وزارت را به عهده داشته و مسئولیت هماهنگی ارتقای ظرفیت و برنامه های آموزشی پیرامون حقوق بشر را دارد. هرچند این ریاست از مراکز سلب آزادی به گونه منظم نظارت نمی کند، کارمندان آن از قرارگاه های اردوی ملی بازدید می کنند تا تحقیقات ابتدایی در مورد شکایات مبنی بر شکنجه و بدرفتاری را روی دست گیرند. اگر این ریاست اتهامات را معتبر تشخیص دهند، قضیه را جهت اقدامات بعدی به ریاست حقوق وزارت دفاع محول می کنند. پس از آن، ریاست جندر و حقوق بشر می تواند بازدید های پیگیرانه را از مرکز سلب آزادی مورد نظر انجام دهد.

در پاسخ به تقاضای یوناما، وزارت دفاع گزارش داد که در مجموع ۱۶ شکایت شکنجه و بدرفتاری از طرف توقیف شدگانی که در محبس و توقیف خانه پروان نگهداری می شوند، درج گردیده است. از مجموع این شکایات، شش مورد آن به علت فقدان

⁸⁷ مکتوب شماره ۱۶۸۸۴ مورخ ۵ جنوری ۲۰۱۹ وزارت امور داخله که نزد یوناما ثبت می باشد.

دلایل کافی الزام رد شد؛ در رابطه به شش شکایت در مورد رفتار خشونت آمیز نگهبانان امنیتی در برابر توقیف شدگان، تحقیقات رسمی صورت گرفت و منجر به اتخاذ اقدامات انضباطی (مانند توصیه و اخطار رسمی) شد؛ در خصوص چهار شکایت که شامل لت و کوب، شکنجه و بدرفتاری با توقیف شدگان می شد، تحقیقات رسمی صورت گرفت و در نتیجه عاملین آن در محکمه‌ی نظامی به شش ماه حبس قطعه محکوم شدند.

وزارت دفاع همچنان فهرست ۲۶ قضیه را که شامل سال‌های ۲۰۱۳ الی ۲۰۱۸ می شود، در اختیار یوناما قرار داد که در آن منسوبین اردوی ملی افغانستان محکوم به ارتکاب جرایم مختلف به شمول قتل افراد ملکی، خشونت علیه زنان و سوء استفاده از اطفال شدند. باوجود آن، با توجه به معلومات ارائه شده، مشخص نیست که این قضایا شامل تعریف شکنجه و بدرفتاری با توقیف شدگان جنگ که در این گزارش ارائه شده است، می شود یا خیر.

با در نظر داشت معلومات ارائه شده، یوناما ملاحظه کرد که هرچند وزارت دفاع گام‌های مشخصی را برداشته تا از به محاکمه کشاندن منسوبین اردوی ملی افغانستان مرتکب جرایم جدی شده اند، اطمینان حاصل نماید، به نظر می رسد که اقدامات انضباطی و مجازاتی که برای شکنجه یا بدرفتاری در نظر گرفته شده است خفیف باشد. علاوه بر آن، معلومات پیرامون قضایای شکنجه و بد رفتاری محدود به محبس و توقیف خانه پروان می باشد در حالیکه اردوی ملی دارای قرارگاه‌ها در سرتاسر کشور بوده و در جریان عملیات‌ها، رفتاری و توقیف را انجام می دهند.

ث. اداره لوی خارنوالی

در ماه مارچ ۲۰۱۷، دفتر لوی خارنوالی جمهوری اسلامی افغانستان کمیته داخلی منع شکنجه را تحت اثر ریاست خارنوالی تفتیش داخلی ایجاد کرد.^{۸۸} این کمیته مشخصاً وظیفه دارد تا اطمینان حاصل نماید که اتهامات مربوط به شکنجه و سایر اشکال بدرفتاری به گونه دقیق توسط خارنوالی‌های مربوطه مورد بررسی قرار می گیرند.

در پاسخ به یک مکتوب یوناما، اداره لوی خارنوالی اظهار نمود که از ۱ جنوری ۲۰۱۷ الی ۳۱ دسامبر ۲۰۱۸، این اداره ۱۷۶ قضیه شکنجه و بدرفتاری در خارنوالی‌های مرکز و ولایات را دریافت کرده است. با این حال، به دلیل اطلاعات ناکافی، اداره مذکور قادر به ارائه جزئیات مشخص در مورد ادعاهای شکنجه یا بدرفتاری با توقیف شدگان جنگ نبود. از مجموع ۱۷۶ قضیه، به تعداد ۱۰ قضیه دوباره به نهادهای تنفیذ قانون غرض تحقیقات بیشتر مسترد شد؛ ۳۵ قضیه بنابر فقدان مدارک حفظ گردید؛ و ۸۶ قضیه در ریاست‌های مختلف اداره لوی خارنوالی تحت دوران قرار داشت. علاوه بر آن، اداره لوی خارنوالی ۴۵ قضیه را پس از تکمیل تحقیقات به محکمه ارسال نمود. محاکم ذیصلاح در مورد ۲۸ قضیه فیصله صادر کرد که در نتیجه‌ی آن متهمین در ۲۰ قضیه به حبس تعلیقی محکوم شدند. سه تن از متهمین محکوم به جریمه نقدی شده و پنج تن دیگر آنها براءت حاصل کرد. هفده قضیه دیگر نزد محاکم تحت دوران قرار دارد.

یوناما از تلاش‌های اداره لوی خارنوالی برای حصول اطمینان از افزایش نظارت در تحقیق قضایای شکنجه و بدرفتاری استقبال می کند. با این وجود، این مأموریت ملاحظه کرد که تنها یک قضیه شامل در فهرستی که از سوی اداره لوی خارنوالی ارائه شده، مربوط به منسوب پولیس ملی افغانستانی باشد که مطابق فقره (۱) ماده ۴۵۱ کود جزا که در آن عمل شکنجه جرم پنداشته شده است، به ۱۵ ماه حبس و انفصال از وظیفه محکوم شده است. هرچند جزئیات مشخص این قضیه در دسترس نیست، یوناما ملاحظه کرد که گزارش متذکره حاکی است که شرایط مخففه (مطابق ماده ۲۱۵ کود جزا) در نظر گرفته شده و مجازات را به گونه چشمگیری به کمتر از حداقل مجازات که سه سال حبس، کاهش داده است.

معلوماتی که از طرف اداره لوی خارنوالی ارائه شده، مجال ارزیابی مفصل قضایا را نمی داد. به رغم تقاضای‌های مشخص، معلوم نیست که آیا قضایای گزارش شده شامل تعریف شکنجه یا بدرفتاری توقیف شدگان جنگ که در این گزارش ارائه شده است، قرار می گیرد یا خیر. اطلاعات ارائه شده عمدتاً به اتهامات لت و کوب اشاره می کند بدون اینکه در مورد شرایط یا احکام

^{۸۸} کمیته داخلی منع شکنجه در تشکیل مقام لوی خارنوال از کمیسیون منع شکنجه که به اساس قانون منع شکنجه ایجاد شده است، مجزا می باشد؛ به بخش فرعی (ه) در ذیل مراجعه شود.

قانون مربوطه که به اساس آن فرد محکوم به مجازات شده، جزئیات ارائه نماید. افزون بر آن، هرچند تاریخ فیصله در اکثر قضایا مشخص نبود، برخی از آنها شامل دوره زمانی که تحت پوشش این گزارش قرار گرفته، نمی شد.

ج. کمیسیون منع شکنجه

کمیسیون منع شکنجه در اپریل ۲۰۱۷ به اساس قانون منع شکنجه ایجاد شد.⁸⁹ رهبری این کمیسیون را کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان (کمیسیون حقوق بشر) به عهده داشته و اعضای آن متشکل از نمایندگان وزارت های کلیدی، نهاد های تنفیذ قانون، کارشناسان طب عدلی و متخصصین طبی، حقوقدانان و جامعه مدنی می باشد. مسئولیت های عمده کمیسیون منع شکنجه شامل نظارت از مراکز سلب آزادی شده که در برگیرنده موضوعات ذیل می شود: بازدید [از محلات سلب آزادی]؛ شناسائی و تحقیق ادعا های شکنجه که برای این موضوع کمیسیون منع شکنجه می تواند کمیته های فرعی اختصاصی را توظیف نماید؛ طرح و تهیه برنامه های آگاهی دهی در مورد جلوگیری از شکنجه؛ و ارائه ی پیشنهادات پالیسی پیرامون تطبیق قانون منع شکنجه.⁹⁰

کمیسیون حقوق بشر⁹¹ گزارش داد که اعضای کمیسیون منع شکنجه از بدو تاسیس آن در سال ۲۰۱۷، بازدید های نظارتی از مراکز سلب آزادی را در چندین ولایت به منظور شناسائی موارد شکنجه انجام داد. آنان همچنان فعالیت های آگاهی دهی را جهت بلند بردن سطح آگاهی عامه در مورد فعالیت های شان انجام دادند که شامل نشر بسته ای تصویری از طریق شبکه های تلویزیونی در سرتاسر کشور می باشد. اعضای کمیسیون منع شکنجه آموزش های بیرونی در مورد تحقیق قضایای شکنجه را مطابق به پروتوکول استانبول دریافت کردند.

در رابطه به پیگیری اتهامات شکنجه، کمیسیون حقوق بشر گزارش داد که کمیسیون منع شکنجه طرز العمل های عملیاتی معیاری را تصویب کرد که به اساس آن همه اعضای کمیسیون مکلف اند تا موارد شکنجه را طبق صلاحیت شان به گونه کامل مورد رسیدگی قرار دهند. در مجموع، قضایای شکنجه توسط کمیسیون حقوق بشر مورد رسیدگی قرار می گیرد، اما اگر این قضایا "نیازمند بررسی و هماهنگی بیشتر باشد، موارد متذکره در جلسات کمیسیون [منع شکنجه] مطرح خواهد شد و اعضای کمیسیون قضیه متذکره را مورد بررسی قرار می دهند و دفاتر ذیربط مسئولیت رسیدگی به قضایا را بر عهده گرفته [...] و در جلسه بعدی پیرامون اجراءات شان در زمینه گزارش می دهند".⁹² یوناما در مورد نتایج تحقیقات پیرامون قضایای شکنجه که در جلسات کمیسیون مطرح شد، هیچ اطلاعی دریافت نکرد.

اطلاعات محدود در مورد فعالیت کمیسیون منع شکنجه که تا اکنون در اختیار یوناما قرار گرفته، این مأموریت را قادر نمی سازد تا ماهیت و نتیجه کار این کمیسیون را ارزیابی کند.⁹³ یوناما ملاحظه نمود که این کمیسیون به فقدان استقلالیت کاری مواجه می باشد زیرا نمایندگان ارشد کمیسیون مربوط به نهادهایی هستند که به خاطر موجودیت اتهامات شکنجه و بدرفتاری، باید مورد تحقیق قرار گیرند و این نهادها شامل ریاست عمومی امنیت ملی، وزارت امور داخله و وزارت دفاع می شود. هرچند تشکیل کمیسیون طوری است که آن را منحیث مرجع باصلاحیت برای بحث روی پالیسی ها و نهاد هماهنگ کننده میان ادارات ذیدخل معرفی می کند، عدم استقلالیت این کمیسیون، سوالاتی را در مورد نقش نظارتی و تحقیقاتی و نگرانی ها در خصوص حفظ [استقلالیت] به میان می آورد.

⁸⁹ به کنفرانس مطبوعاتی کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان مورخ ۲۷ اپریل ۲۰۱۷ در مورد تاسیس کمیسیون منع شکنجه مراجعه شود، به https://www.aihrc.org.af/home/press_release/6219 (آخرین دسترسی ۱۹ فبروری ۲۰۱۹)،

⁹⁰ مواد ۱۱ و ۱۲ قانون منع شکنجه.

⁹¹ کمیسیون حقوق بشر به عنوان دارالانشای کمیسیون منع شکنجه نیز فعالیت می کند.

⁹² مکتوب شماره ۱۷۳۴ مورخ ۱۲/۱۰/۱۳۹۷ که نزد یوناما ثبت می باشد.

⁹³ با آنهم، کمیسیون حقوق بشر در مورد تقاضای یوناما مبنی بر معلومات اضافی در مورد طرز العمل های عملیاتی معیاری، الی تصویب اعضای کمیسیون منع شکنجه پاسخ مثبت داد.

یوناما مشاهده کرد که موجودیت اعضای کمیسیون که عضو قوه اجراییه نمی باشند مانند اداره لوی خارنوالی، کمیسیون حقوق بشر و جامعه مدنی، تا اندازه‌ای از این نگرانی‌ها کاسته است. این اعضا می توانند پاسخگوئی نسبی را برای مقاماتی که صلاحیت توقیف را دارند، تامین می کنند. از سوی دیگر، احتمال تضاد منافع و عدم وضاحت در وظایف مشخص کمیسیون حقوق بشر و کمیسیون منع شکنجه باعث افزایش این نگرانی‌ها می شود. به عنوان مثال، دفتر آموذمن (بازرس) کمیسیون حقوق بشر که به عنوان میکانیزم نظارتی برای نظارت بیرونی از نیروی های ملی امنیتی و دفاعی افغانستان تاسیس شده، و کمیسیون منع شکنجه دارای دارالانشای واحد می باشند.⁹⁴ یوناما تأکید می کند که برای میکانیزم های نظارتی بیرونی ضروری است که از نظر کاری، از ادارات دولتی مستقل باشند تا بتوانند قضایای شکنجه و بدرفتاری را به گونه موثر پیگیری نموده و از موجودیت تدابیر محافظتی قربانیان و شهود اطمینان حاصل نمایند.

ح. میکانیزم ملی جلوگیری از شکنجه

این در سطح بین المللی پذیرفته شده است که بررسی غیر جانبدارانه و مستقل رفتار با آنانی که آزادی شان سلب شده است، نقش مهمی در کاهش شکنجه و بدرفتاری بازی می کند. نظارت بیرونی باید متمم بازرسی های داخلی باشد؛ مولفه نظارت داخلی اینست که معمولاً وابسته به مقاماتی اند که از آنها نظارت می کنند.

با تصویب پروتوکول اختیاری کنوانسیون منع شکنجه در ماه اپریل ۲۰۱۸، دولت افغانستان خود را متعهد ساخت تا میکانیزم مستقل ملی جلوگیری از شکنجه را ظرف یک سال از تصویب [پروتوکول مذکور] ایجاد نماید. یوناما این تصمیم افغانستان را که نمایانگر تمایل این کشور برای جلوگیری کامل و موثر شکنجه و بدرفتاری می باشد، استقبال کرد. با آنهم، الی مارچ ۲۰۱۹، یوناما از هیچ اقدام ملموسی که از طرف دولت برای ایجاد عملی این میکانیزم روی دست گرفته شده باشد، آگاهی نداشت.

یوناما تأکید می کند که رعایت پروتوکول اختیاری کنوانسیون منع شکنجه شامل ایجاد میکانیزم ملی جلوگیری از شکنجه و همچنین حصول اطمینان از فعالیت موثر و عدم وابستگی کاری این میکانیزم می شود. چنین میکانیزم باید این توانایی را داشته باشد که نحوه رفتار با افراد تحت توقیف را منظمأ بررسی نماید که شامل بازدید های اعلان نشده از مراکز سلب آزادی می شود؛ پیشنهادات را به دولت جهت بهبود شرایط و برخورد با تمام افراد تحت توقیف ارائه نماید؛ و پیشنهادات و ملاحظات خود را در مورد قوانین موجود و مسوده قوانین ارائه کند. بدین ملحوظ، نیاز خواهد بود که این میکانیزم دارای وظایف مشخص مبتنی بر قانون و همچنان منابع لازم انسانی و مالی باشد. میکانیزم ملی جلوگیری حین اجرای وظایف از سوی کمیته فرعی منع شکنجه ملل متحد حمایت خواهد شد؛ کمیته مذکور به اساس پروتوکول اختیاری کنوانسیون منع شکنجه صلاحیت بازدید از مراکز سلب آزادی در افغانستان را نیز دارد.

ملاحظات

طوریکه در این گزارش آمده است، یوناما شاهد یک سلسله تحولات مثبت به ویژه در مورد تلاش های ریاست امنیت ملی در راستای بهبود نظارت و بازرسی داخلی آن ریاست و همچنان در خصوص تأکید اداره لوی خارنوالی پیرامون محو شکنجه و بدرفتاری می باشد. با آنهم، تعداد از چالش ها فراراه حصول اطمینان از پاسخگوئی مرتکبین این جرایم، کماکان باقی مانده است.

به طور فشرده، روند های که از طریق آن بررسی صورت گرفته و سپس شکایات در مورد شکنجه و بدرفتاری به مقامات صالحه قضایی ارجاع می دهند، کماکان متزلزل می باشد. یافته های یوناما و معلوماتی که ارائه شده حاکی از آن است که اتهامات موثق به شمول قضایای سوء استفاده فاحش از سوی مقامات کلاً یا قسمأ مورد تحقیق قرار نگرفته است؛ این عدم تحقیق حداقل به دلیل موجودیت خلاها در ثبت و مستند سازی یا فقدان سایر تدابیر لازم مانند دسترسی به وکلای مدافع و یا تماس با اعضای

⁹⁴ جلسه یوناما با رئیس دارالانشای کمیسیون منع شکنجه و هماهنگ کننده دفتر آموذمن (بازرس) نیروهای پولیس، دفاعی و امنیتی در تشکیل کمیسیون حقوق بشر، مورخ ۱۹ دسامبر ۲۰۱۸.

خانواده در مرحله تحقیق و یا آزمایشات صحتی جامع، صورت گرفته است. معلوماتی که به یوناما ارائه شده حاکی از فقدان درک کافی از تعریف شکنجه و بد رفتاری توسط مقامات مربوطه می باشد.

علاوه بر این، برای تشخیص اینکه آیا شکنجه یا بد رفتاری صورت گرفته یا خیر، به نظر می رسد که مقامات و محاکم قویاً به آثار فیزیکی مشهود اتکا دارند. طوری که در فوق تذکر داده شد، قانون منع شکنجه صراحت دارد که برای نفی کردن بار اثبات، موجودیت علایم قابل مشاهده شکنجه روی بدن فرد در مرکز سلب آزادی، لازمی می باشد.⁹⁵

بسیاری از روش های شکنجه فیزیکی در این گزارش و گزارش های قبلی (از جمله ضرب و شتم در کف پاها، خفه کردن، وضعیت های استرس و سایر تکنیک ها) هیچ علامه‌ی فیزیکی پایدار از خود بجا نمی گذارند و بعید به نظر می رسد که از طرف طب عدلی تایید شوند. حتی اگر بد رفتاری و شکنجه منجر به زخم های فیزیکی قابل دید هم باشد، توقیف شدگان اغلباً نمی توانند (در بعضی قضایا مایل نیستند) تا نگرانی های شان را برای ماه ها، بعد از اینکه زخم ها بر بدن شان وارد می شوند، در زمانی که اکثر نشانه های فیزیکی بد رفتاری دیگر قابل دید نخواهند بود، مطرح نمایند. علاوه بر این، شکنجه به تعبیری، رنج روحی را شامل می شود. این نوع شکنجه هیچ نشانه‌ای از آسیب فیزیکی از خود بجا نگذاشته، بنابراین این آثار و علایم به گونه خود کار با خطر از بین رفتن مواجه می باشند.

یوناما تأکید می کند که یگانه چشم انداز معتبر این خواهد بود تا افرادی که مرتکب شکنجه یا بد رفتاری می شوند، پاسخگو قرار داده شوند تا بدینوسیله جلو آنانی که مرتکب این جنایات می شوند یا امر چنین جنایات را می دهند، گرفته شود.

رسیدگی به شکنجه و بد رفتاری مستلزم آموزش عالی و دستورالعمل های روشن برای همه مقامات و منسوبینی است که در امر توقیف، بازرسی دقیق از همه محلات سلب آزادی و اتخاذ اقدامات موثر جهت پاسخگویی جهت جلوگیری از استفاده ی آن، دخیل می باشند. بدون اقدامات مانع شونده علیه شکنجه یا بد رفتاری، که شامل خدمات بازرسی، برای انجام مأموریت شان، که از استقلالیت لازم برخوردار باشند و بدون یک روند قوی تحقیق و مستقل، همراه با پیگرد قانونی، مقامات افغان ممکن هیچ انگیزه ای برای جلوگیری از این اعمال جرمی نداشته باشند.

---

⁹⁵ ماده ۲۳ قانون منع شکنجه.

8. جبران خساره برای قربانیان شکنجه و بدرفتاری

کنوانسیون منع شکنجه ملل متحد صراحت دارد که "کشور عضو مکلف است که از طریق سیستم حقوق خود اطمینان حاصل نماید که قربانیان اعمال شکنجه جبران خساره دریافت نموده و دارای حق واجب التعمیل دسترسی به جبران خساره عادلانه و مناسب می باشند." ⁹⁶ 'جبران خساره' در این متن مفاهیم 'جبران خساره موثر' و 'قابل پرداخت' را شامل می شود. ⁹⁷

جبران خساره موثر

قوانین جامع، سیستم فعال رسیدگی به شکایات، نهادهای موثر و قابل دسترس تحقیق به شمول نهادهای عدلی و قضائی مستقل که توانائی ارائه جبران خساره برای قربانیان شکنجه و بدرفتاری را داشته باشد، از پیش شرط ها برای تامین حق دسترسی به جبران خساره موثر می باشد. ⁹⁸

از مجموع ۱۹۷ فرد توقیف شده که اظهارات مؤثق و معتبر را در مورد تجربه شکنجه یا بدرفتاری در توقیف نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان به یوناما ارائه کردند، ۱۰۳ تن (۵۳ درصد) آنان ابراز داشتند که در مورد رفتار آنها به مسئولین به شمول داکتران، کارمندان مراکز سلب آزادی، کارمندان حقوق بشر ریاست امنیت، خرنوالان یا قضات شکایت کردند. باوجود آن، به استثنای ارسال چند قضیه محدود غرض تداوی، تنها دو تن از این توقیف شدگان به اطلاع یوناما رسانیدند که قضایای شان به قرارگاه ریاست امنیت ملی در کابل فرستاده شد. هیچ یک از توقیف شدگان باقیمانده از اتخاذ اقدامات توسط مسئولین در نتیجه شکایات شان، آگاهی نداشتند. افزون بر این، تعدادی از افراد تحت توقیف اذعان داشتند که آنها از پیامدهای درج شکایت هراس داشتند و از اینرو نخواستند که برخورد [مسئولین] در توقیف خانه های نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان را گزارش دهند.

عدم پاسخگوئی مسئولین به شکایات مربوط به شکنجه مشخصاً مایه نگرانی بوده با توجه به اینکه خرنوالان و قضات به اساس قانون اجراء جزائی مکلف هستند که اقدامات جدی را روی دست گرفته تا اطمینان حاصل گردد که مدارک به دست آمده از طریق شکنجه (یا سایر مجاری در مغایرت با قوانین موجود) غیر قابل قبول می باشد. ⁹⁹

باتوجه به مشکلات فراراه مسئولین افغانستان در امر تحقیق موثر ادعاهای شکنجه و بدرفتاری و متعاقباً مسئول قرار دادن مرتکبین شکنجه - چه از طریق تعقیب عدلی یا طرزالعمل های موثر تادیبی داخلی - توانائی قربانیان شکنجه در راستای کسب حقوق مبنی بر دسترسی به جبران خساره عدلی یا اداری موثر کماکان محدود باقی مانده است.

جبران خساره

علاوه بر مکلفیت مبنی بر حصول اطمینان از ارائه جبران خساره موثر برای قربانیان شکنجه و بدرفتاری، افغانستان به عنوان عضو کنوانسیون منع شکنجه باید از دریافت جبران خساره موثر اطمینان حاصل نماید. جبران خساره در این متن تنها به مفهوم جبران خساره مالی نمی باشد؛ حیطه کامل اقدامات لازم برای جبران خشونت ها شامل اعاده حقوق، درمان صحتی و روانی، رضایت (حق دسترسی به واقعیت) و ضمانت مبنی بر عدم تکرار، می شود. ¹⁰⁰ به استثنای حق دستیابی به واقعیت، قانون منع شکنجه شامل این عناصر می شود.

باوجود آن، به رغم تقاضا، اداره لوی خرنوالی هیچ نوع معلومات پیرامون ادعای قربانیان شکنجه مبنی بر جبران خساره مالی (با نوع دیگر جبران خساره) به اساس قانون منع شکنجه را در اختیار یوناما قرار نداده است.

⁹⁶ ماده ۱۴ کنوانسیون منع شکنجه.

⁹⁷ به کمیته منع شکنجه، کمیته عمومی شماره ۳، فقره های ۱ و ۲ مراجعه شود.

⁹⁸ به کمیته منع شکنجه، کمیته عمومی شماره ۳، فقره ۵ مراجعه شود.

⁹⁹ مواد ۲۱ و ۲۲ قانون اجراء جزائی.

¹⁰⁰ کمیته منع شکنجه، کمیته عمومی شماره ۳، فقره ۲.

ناتوانی گسترده قربانیان شکنجه یا سایر انواع بدرفتاری در دسترسی به رسیدگی موثر قضائی همراه با عدم تحقیقات عاجل، موثر و بیطرف نیز مانع دستیابی آنها به جبران خساره شده است.

9. پیشنهادات

پس از نشر گزارش سال ۲۰۱۷ یوناما/کمیشنی عالی حقوق بشر، یوناما از اقدامات اتخاذ شده از سوی دولت افغانستان در راستای جلوگیری و رسیدگی به شکنجه و بدرفتاری با توقیف شدگان منازعه استقبال می کند. با آنهم، استفاده متداوم از شکنجه و بدرفتاری چشمگیر بوده و در مغایرت با مکلفیت دولت مبنی بر جلوگیری کامل این نوع رفتار قرار دارد. از اینرو، یوناما دولت افغانستان را قویاً ترغیب می کند تا به تلاش ها برای محو شکنجه و به ویژه تطبیق پیشنهادات ذیل ادامه دهد:

چارچوب حقوقی

دولت مکلف است تا اطمینان حاصل نماید که تمام افراد تحت توقیف به شمول مظنونین، متهمین و مجرمین جرایم مربوط به منازعه از حقوق و تضمینات قانونی لازم در مطابقت با قانون بین المللی حقوق بشر برخوردار می باشد.

- ضمیمه ۱ قانون اجراء جزائی مورد تعدیل قرار گیرد تا در همخوانی کامل با قانون بین المللی حقوق بشر قرار گرفته به ویژه زمینه ای نظارت قضائی آنی از افرادی که آزادی شان سلب شده، فراهم گردد.
- اطمینان حاصل گردد که مجازات برای شکنجه متناسب با شدت جرم می باشد.
- اتخاذ اقدامات برای توقف آنی اعدام و تعویض آن با حبس در نظر گرفته شود.
- هر نوع موانع در قانون منع شکنجه فراراه دسترسی قربانیان شکنجه به جبران خساره مانند حد فزاینده اثبات، از میان برداشته شود.
- تصویب کنوانسیون بین المللی محافظت تمام افراد در برابر ناپدید شدن اجباری در نظر گرفته شود.

رعایت قوانین و مقررات

دولت مکلف است تا اطمینان حاصل نماید که تمام نهادهای که مسئولیت حاکمیت قانون و سلب آزادی را به عهده دارند، در چارچوب قانون به گونه موثر عمل می کنند.

- تمام توقیف خانه های غیررسمی و غیرقانونی شناسائی شود، استفاده از آنها متوقف گردیده و مسدود شود.
- تمام افرادی که به گونه خودسرانه یا بدون دلایل حقوقی توقیف شده اند، شناسائی و رها شوند.
- هر نوع ناتوانی در ثبت، گزارش یا تحقیق ادعاهای شکنجه یا بدرفتاری و یا در تامین اقدامات حقوقی مندرج طرزالعمل ها یا سایر ضمانت های حقوقی، مورد مجازات قرار گیرد.
- اطمینان حاصل گردد که ضرب الاجل برای توقیف قبل از محاکمه و اجراء قضائی در نظر گرفته شده، و توقیف شدگان در محلاتی که در قانون داخلی پیش بینی شده است، نگهداری می شوند.
- از تطبیق کامل قانون رسیدگی به تخلفات اطفال در تمام قضایای که اطفال متهم به جرایم مربوط به منازعه هستند به شمول محاکم ولایتی، اطمینان حاصل گردد.
- با توجه به توسعه پلان شده توقیف خانه پروان، از شرایط مناسب توقیف در این توقیف خانه در مطابقت با معیارهای بین المللی اطمینان حاصل گردد.

رعایت حقوق و دیگر ضمانت های اجرائی

دولت مکلف است تا اطمینان حاصل نماید که حقوق توقیف شده گان و دیگر ضمانت های اجرائی به گونه موثر توسط تمام مسئولین دولت از آغاز سلب آزادی، رعایت می شود.

- سیستم موثر و معیاری ارسال تطبیق گردد تا تمام افراد تحت توقیف دسترسی سریع به وکلای مدافع یا مساعدين حقوقی داشته و اطمینان حاصل گردد که استنطاق در حضور وکیل مدافع صورت می گیرد.
- منابع لازم انسانی و مالی به سیستم مساعدت های حقوقی اختصاص داده شود.
- به کارمندان صحتی استقلالیت کامل داده شود تا ارزیابی غیر جانبدارانه را در مورد نیازمندی های صحتی مریضان اجراء نموده و در مطابقت با آن عمل نمایند؛ ظرفیت شان در امر ثبت علایم شکنجه و بدرفتاری بهبود ببخشند و ارزیابی های روانی را در مطابقت با پروتوکول استانبول روی دست گیرند؛ و اجرای معاینات طبی از تمام توقیف شدگان را به مجرد ورود به هر توقیف خانه، الزامی سازند.
- اطمینان حاصل گردد که طرزالعمل های عملیاتی معیاری در مورد تحقیق جرایم مربوط به منازعه در همخوانی کامل با معیار های حقوق بشری قرار دارد؛ شامل رهنمود ها در مورد شیوه های مصاحبه غیر اجباری و سایر اقدامات که اتکاء به اعترافات را محدود می سازد، می شود؛ میان تمام مسئولین مجریان قانون توزیع شده؛ و به گونه منظم به روزرسانی (اپدیت) شده و ناظرین از رعایت آن نظارت می کنند.
- هدایات واضح به قضات صادر شود تا اطمینان حاصل گردد که اعترافات که با جبر یا از سایر مجاری غیرقانونی به دست آمده باشد، در اجراءات محکمه به عنوان مدرک استفاده نشده و همچنان اطمینان حاصل گردد که هر نوع اینگونه ادعاها به گونه کامل مورد تحقیق قرار گرفته و افراد مسئول پاسخگو قرار می گیرند.
- ترتیبات عملی روی دست گرفته شود تا اطمینان حاصل گردد که افرادی که آزادی شان سلب شده می توانند با شخص مورد نظر خود تماس گرفته و ویرا از توقیف و محل توقیف خود آگاه سازد و آن شخص زمینه ملاقات وی با خانواده اش را فراهم نماید.
- مجریان قانون مکلف شوند تا مظنونین را بلافاصله در مورد دلایل توقیف شان آگاهی داده و حقوق متهمین را برای متهمینی که در هر توقیف خانه نگهداری می شوند، توضیح نمایند.
- اطمینان حاصل گردد که تمام افرادی که آزادی شان سلب شده، به گونه موثر توانائی آن را دارند تا مشروعیت یا ضرورت مبنی بر توقیف شان را در هر زمانی در پیشگاه محکمه به چالش بکشند.
- اطمینان حاصل گردد که تمام مراکز سلب آزادی سوابق تمام توقیف شدگان را به گونه معیاری و در مطابقت با قواعد ۷ و ۸ قواعد حداقل معیارهای ملل متحد برای رفتار با محبوسین، را در اختیار دارند.

نظارت، تحقیق و پاسخگوئی

- دولت مکلف است تا تحقیقات سریع، مستقل، شفاف و همه جانبه را در پیوند به ادعاهای شکنجه یا بدرفتاری روی دست گیرد تا هر مقامی که مسئولیت ارتکاب، صدور فرمان یا رضایت با همچو اعمال را داشته باشد، پاسخگو باشد.
- به ارتقای ظرفیت میکانیزم های ذیربط داخلی در ریاست عمومی امنیت ملی، وزارت داخله و وزارت دفاع و همچنان اداره لوی خائنوالی ادامه داده شود تا از برخورد با توقیف شدگان نظارت کرده و تحقیقات در مورد هر نوع ادعاهای مبنی بر شکنجه و بدرفتاری را روی دست گیرند.
  - طرزالعمل های واضح برای کارمندان صحتی، قضاء و مجریان قانون طرح و توزیع شود تا هنگامیکه ادعاهای شکنجه و بدرفتاری درج می شود، از آن ها پیروی کند؛ و ترتیبات گزارشدهی مصئون و مستقل را برای آنها فراهم سازد.
  - اطمینان حاصل شود که مجازات اداری داخلی هیچگاه مانع تحقیق و تعقیب شکایات مبنی بر شکنجه و بدرفتاری نمی شود.
  - تفکیک واضح میان وظایف کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان (و دفتر آمبودس من تحت کمیسیون مذکور) و کمیسیون منع شکنجه صورت گیرد.
  - ایجاد میکانیزم ملی جلوگیری از شکنجه در مشوره با کمیته فرعی ملل متحد در مورد منع شکنجه و همخوانی کامل با تمام شرایط پروتوکول اختیاری کنوانسیون منع شکنجه به شمول استقلالیت وظیفوی آن، اولویت بندی شود.

جبران خساره برای قربانیان شکنجه و بدرفتاری

دولت مکلف است تا عملاً اطمینان دهد که قربانیان شکنجه دسترسی موثر به عدالت داشته و در برابر آسیب های مندرج قانون منع شکنجه، به گونه کافی، موثر و سریع جبران خساره دریافت می کنند.

- میکانیزم های موثر سمع شکایات برای قربانیان ایجاد گردد تا موارد شکنجه و بدرفتاری را بدون ترس از ارباب یا انتقام از مسئولین، گزارش دهند.

ارتقای ظرفیت و آگاهی دهی

دولت با همکاری جامعه جهانی مکلف است تا به تقویت آموزش هر فردی که در نگهداری، استنطاق یا برخورد با افرادی توقیف شده دخیل هستند، ادامه دهد.

- به بهبود ارتقای ظرفیت در تمام سکتور عدلی و قضائی ادامه داده شود تا منابع و مهارت های تخنیکی در اختیار مجریان قانون و مسئولین عدلی و قضائی قرار گیرد تا کشف، تحقیق و تعقیب جرایم مربوط به منازعات مسلحانه به شمول روش های مصاحبه غیر اجباری را در همخوانی کامل با معیار های جهانی حقوق بشر انجام دهند.
- برنامه های آموزشی برای مجریان قانون در مورد نیازمندی های حقوقی به شمول جزئیات تدابیر جهت جلوگیری از شکنجه و بدرفتاری روی دست گرفته شود.
- اطمینان حاصل گردد که همه مسئولین ذیربط در تمام مراکز سلب آزادی به شمول کارمندان صحنی آموزش دیده اند تا قضایای شکنجه و بدرفتاری را در مطابقت با پروتوکول استانبول شناسائی و ثبت نمایند.
- سطح آگاهی کارمندان مراکز سلب آزادی به شمول کارمندان صحنی پیرامون مکلفیت مبنی بر ثبت و گزارش ادعاهای شکنجه و بدرفتاری، افزایش داده شود.

ضمیمه ۱: فهرست اصطلاحات و مخففات

کمیسیون حقوق بشر: کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان

ANA: اردوی ملی افغان

ANDSF: نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان

ANP: پولیس ملی افغان

د/عش: واژه د/عش مخفف دولت اسلامی عراق و شام است

DFiP: توقیف خانه پروان

ISKP: شاخه خراسان – دولت اسلامی عراق و شام

پروتوکول استانبول: رهنمودی پیرامون تحقیق و ثبت موثر شکنجه و سایر رفتار یا مجازات های ظالمانه، غیر انسانی یا اهانت آمیز

JRC: مرکز اصلاح و تربیت اطفال

KPF: نیروهای حمایتی خوست

NDS: ریاست امنیت ملی، اداره استخبارات افغانستان

NPM: میکانیزم ملی جلوگیری شکنجه

OHCHR: دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر افغانستان

طالبان: گروه مخالف مسلح که علیه دولت افغانستان و نیروهای نظامی بین المللی می جنگند

یوناما: هیئت معاونت ملل متحد در افغانستان

ضمیمه ۲: منع شکنجه و سایر اشکال رفتار یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی ویا اهانت آمیز

چندین میثاق بین المللی که افغانستان عضویت آنها را دارد، شکنجه و سایر رفتار یا مجازات های ظالمانه، غیر انسانی یا اهانت آمیز را منع قرار داده است. این میثاق ها شامل کنوانسیون منع شکنجه، کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، کنوانسیون های ۱۹۴۹ ژنیو، اساسنامه روم محکمه جزائی بین المللی، و کنوانسیون حقوق طفل می شود.¹⁰¹ مکلفیت دولت مبنی بر احترام به اصل جلوگیری از اینگونه اعمال الزامی می باشد و این بدان مفهوم است که تعلیق یا ناتوانی در جلوگیری از این گونه اعمال هیچگاه قابل توجیه نمی باشد.¹⁰²

تعریف شکنجه و سایر انواع بدرفتاری

تعریف شکنجه در کنوانسیون منع شکنجه با اعتبارترین و پرکاربرد ترین تعریف در اجراءات کنونی می باشد:

"از نظر این کنوانسیون شکنجه چنین ترعیف می گردد: هر عمل عمدی که بر اثر آن درد یا رنج شدید جسمی یا روحی علیه فردی به منظور کسب اطلاعات یا گرفتن اقرار از او و یا شخص سوم اعمال می شود، شکنجه نام دارد. (همچنین) مجازات فردی به عنوان عملی که او یا شخص سوم انجام داده است و یا احتمال می رود که انجام دهد، با تهدید و اجبار و بر مبنای تبعیض از هر نوع، و هنگامی که وارد شدن این درد و رنج و یا به تحریک و ترغیب و یا با رضایت و عدم مخالفت مقام دولتی یا شخصی دیگر که سمت مقام دولتی را داشته باشد، انجام گیرد، شکنجه تلقی می شود. درد و یا رنجی که از مجازات های قانونی ناشی می شود و یا جزء لاینفک و یا لازمه آنهاست، خارج از این تعریف می باشد."¹⁰³

این تعریف دربرگیرنده چهار عنصر می باشد:

(۱) اعمال درد یا رنج شدید؛

(۲) قصد (نیت)

(۳) هدف (مثلاً به منظور کسب اطلاعات یا اعتراف، مجازات، ارعاب؛ اجبار یا تبعیض)¹⁰⁴ و

(۴) دخالت مقام دولتی یا شخصی که در سمت دولتی باشد.

¹⁰¹ دولت افغانستان کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی و اهانت آمیز را در جون ۱۹۸۷، کنوانسیون جهانی در مورد حقوق مدنی و سیاسی را در اپریل ۱۹۹۳، کنوانسیون های ژنیو را در سپتامبر ۱۹۵۶ (به استثنای دو پروتوکول الحاقی)، و کنوانسیون حقوق طفل را در سال ۱۹۹۴ تصویب کرد. اساسنامه محکمه جزائی بین المللی روم که توسط افغانستان در فروری ۲۰۰۳ تصویب شد، صراحت دارد که شکنجه در جنگ های داخلی جرایم جنگی را تشکیل می دهد چنانچه چنین صراحت دارد: "در صورت منازعه مسلحانه که ماهیت جنگ بین المللی را نداشته باشد، نقض جدی ماده ۳ مشترک چهار کنوانسیون ژنیو مورخ ۱۲ آگست ۱۹۴۹، مشخصاً، هر یک از اعمال ذیل که علیه افرادی که سهم فعال در منازعه ندارند، به شمول اعضای نیروهای نظامی که سلاح های خود را به زمین گذاشته باشد و آنانیکه به دلیل مریضی، جراحت، توقیف یا دلیل دیگر از صف محاربه خارج شده باشند، صورت گیرد: [...] شکنجه [...] شمرده می شود" (جزء (۱) (ج) فقره (۲) ماده ۸). عناصر شکنجه در منازعه مسلحانه داخلی اینست که مرتکب درد یا رنج شدید فیزیکی یا روانی بالای یک فرد انجام دهد؛ مرتکب این عمل را به منظور کسب معلومات یا اعتراف، مجازات، ارعاب یا اجبار، یا به منظور هر دلیل تبعیض آمیز انجام دهد؛ اینکه شخص تحت شکنجه بیرون از صف محاربه، فرد ملکی، کارمند صحنی یا مذهبی باشد که به گونه فعال در منازعه ها اشتراک نداشته باشد؛ اینکه مرتکب از شرایط موجود که این وضعیت را به میان آورده، آگاهی دارد؛ اینکه این عمل در شرایط منازعه مسلحانه که ماهیت بین المللی را نداشته باشد، یا برخاسته از آن باشد؛ و اینکه مرتکب از شرایط موجود که باعث وقوع منازعه مسلحانه شده، آگاهی دارد."

¹⁰² فقره (۲) ماده ۴ کنوانسیون منع شکنجه.

¹⁰³ ماده ۱ کنوانسیون منع شکنجه.

¹⁰⁴ کمیته منع شکنجه توضیح داد که "عناصر قصد و هدف [...] دربرگیرنده بررسی موضوعی از انگیزه مرتکب نمی شود بلکه بیشتر باید قصد عینی در شرایط موجود باشد؛" کمیته منع شکنجه > نظریه عمومی شماره ۲ (تطبیق ماده ۲ توسط کشور های عضو)، CAT/C/GC/2 مورخ ۲۴ جنوری ۲۰۰۸، پاراگراف ۹.

رفتار یا مجازات های ظالمانه، غیر انسانی یا اهانت آمیز ("بدرفتاری") نیز اصطلاحات حقوقی هستند و به رفتاری اطلاق می شود که باعث میزان مختلف رنجی می گردد که برای هیچ مقصد مشخصی نباید وارد شود.¹⁰⁵ مکلفیت مبنی بر جلوگیری از بدرفتاری در عمل ممد مکلفیت مبنی بر جلوگیری از شکنجه بوده و تا اندازه ای زیاد مشابه به این مکلفیت می باشد. تجربه نشان می دهد که شرایطی که باعث افزایش بدرفتاری می شود، اکثراً زمینه را برای شکنجه مساعد می سازد و از اینرو اقدامات مرتبط باید برای جلوگیری از همچو رفتارها روی دست گرفته شود.¹⁰⁶

مکلفیت حکومت مبنی بر جلوگیری شکنجه و بدرفتاری طبق قوانین بین المللی

محو کامل شکنجه و بدرفتاری نیازمند اقدامات مثبت – تقنینی، اداری، قضائی و سایر تدابیر – توسط حکومت است تا اطمینان حاصل نماید که از وقوع چنین رفتارها یا اتفاق مجدد آن به گونه موثر جلوگیری صورت گرفته است.¹⁰⁷ کنوانسیون منع شکنجه اتخاذ اقدامات متعدد را صراحتاً الزامی ساخته که شامل موارد ذیل می شود:

- جرم/نگاری: حصول اطمینان از اینکه تمام اعمال شکنجه تحت قوانین جزائی جرم پنداشته شده و جزا های که در قانون پیش بینی می شود، متناسب با شدت شکنجه باشد؛
- تحقیقات و شکایات قربانیان: اجرای تحقیق سریع و بیطرفانه هر زمانیکه دلایل کافی مبنی بر ارتکاب عمل شکنجه موجود باشد؛ حصول اطمینان از اینکه هر فرد حق دارد تا به مقامات ذیصلاح شکایت کند؛ و محافظت از شاکی و شهود در برابر انتقام یا ارباب؛
- آموزش: آموزش و آگاهی دهی در مورد جلوگیری از شکنجه در برنامه های آموزشی برای تمام افرادی که در نگهداری، استنطاق یا برخورد با هر فرد تحت توقیف دخیل هستند؛
- قواعد، اوامر، طرز العمل ها: گنجاندن منع شکنجه در قواعد یا هدایاتی که برای افرادی صادر می شود که در نگهداری، استنطاق یا برخورد با افراد تحت توقیف دخیل هستند و قرار دادن قواعد مربوط را تحت بررسی سیستماتیک؛
- جبران خساره: حصول اطمینان از اینکه قربانی عمل شکنجه جبران خساره دریافت می کند و حق لازم الاجراء به جبران خساره عادلانه و مناسب به شمول ابزار برای احیای مجدد کامل تا اندازه ای که مقدور باشد، دارد؛
- اصل عدم پذیرش: حصول اطمینان از اینکه هر نوع اظهاراتی که ثابت شود که در نتیجه شکنجه بدست آمده، به عنوان مدرک در هر نوع اجراءات محسوب نگردد.

افزون بر این، قانون حقوق بشری بین المللی حقوق و ضمانت های اجرائی را برای افرادی که آزادی شان سلب شده، در نظر گرفته و این تدابیر بخش مهم هر چارچوب محافظتی را به منظور جلوگیری از شکنجه و بدرفتاری تشکیل می دهد. این تدابیر شامل حقوق ذیل می باشد:

- پس از توقیف، اعضای خانواده یا شخص ثالث از محل نگهداری موصوف مطلع گردد؛¹⁰⁸
- مساعدت های حقوقی مستقل، زمانی کافی و تسهیلات لازم برای تهیه دفاعیه به گونه سریع در اختیار وی قرار گیرد؛¹⁰⁹
- دسترسی سریع و منظم به داکتر صبحی و در صورت امکان داکتر مورد نظر خود، داشته باشد؛¹¹⁰

¹⁰⁵ تیپینه، پولونه، کتاب رهنمای گزارشدهی شکنجه، چاپ دوم، مرکز حقوق بشر، دانشگاه ایسیکس، ۲۰۱۵، صفحه ۲۳.

¹⁰⁶ کمیته منع شکنجه، نظریه عمومی شماره ۲، پاراگراف ۹.

¹⁰⁷ مواد ۲ و ۱۶ کنوانسیون منع شکنجه.

¹⁰⁸ به حداقل قواعد برای حداقل معیارهای ملل متحد برای رفتار با محبوسین ("قواعد نلسون ماندیلا")، A/RES/70/175، قاعده ۶۸ مراجعه شود.

¹⁰⁹ فقره (۳) ماده ۱۴ کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی؛ همچنان به کمیته حقوق، نظریات عمومی شماره ۳۲ (ماده ۱۴: حق تساوی در پیشگاه محکمه و دیوان و حق محاکمه عادلانه)، CCPR/C/GC/32، مورخ ۲۳ آگست ۲۰۰۷ مراجعه شود.

¹¹⁰ حداقل قواعد برای حداقل معیارهای ملل متحد برای رفتار با محبوسین ("قواعد نلسون ماندیلا")، A/RES/70/175، قواعد ۳۰؛ ۳۴؛ ۱۱۸؛ به قواعد عمومی شماره ۲۴ در مورد خدمات صبحی مراجعه شود.

- از دلایل توقیف و تمام اتهامات جزائی مطلع گردد؛¹¹¹
  - تا زمانی که به اساس قانون مجرم شناخته نشده، بی گناه محسوب شود و به ارائه اظهارات علیه خود یا اعتراف به جرم مجبور نشود؛¹¹²
  - در مدت زمان معینه به پیشگاه عدالت یا قاضی فرا خوانده شود؛¹¹³
  - مشروعیت توقیف و رفتار [در برابر خود] را به چالش بکشد؛¹¹⁴
  - به گونه خودسرانه یا غیرقانون دستگیر یا تحت توقیف قرار نگیرد؛¹¹⁵
  - از این حقوق از طریق زبانی که برای شان قابل فهم است، مطلع شوند.¹¹⁶
- سایر اقدامات کلیدی که برای جلوگیری از شکنجه و بدرفتاری ممد واقع می شود، شامل میکانیزم های غیرجانبدارانه برای بررسی و بازدید از محلات سلب آزادی؛ میکانیزم های گزارشدهی بدون ترس از انتقام جوئی؛ و حفظ سوابق می باشد.¹¹⁷

¹¹¹ به فقره (۲) ماده ۹ و فقره (۳) ماده ۱۴ کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی مراجعه شود.

¹¹² به فقره (۲) ماده ۱۴ و ماده ۳ کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی مراجعه شود.

¹¹³ به فقره (۳) ماده ۹ کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی مراجعه شود.

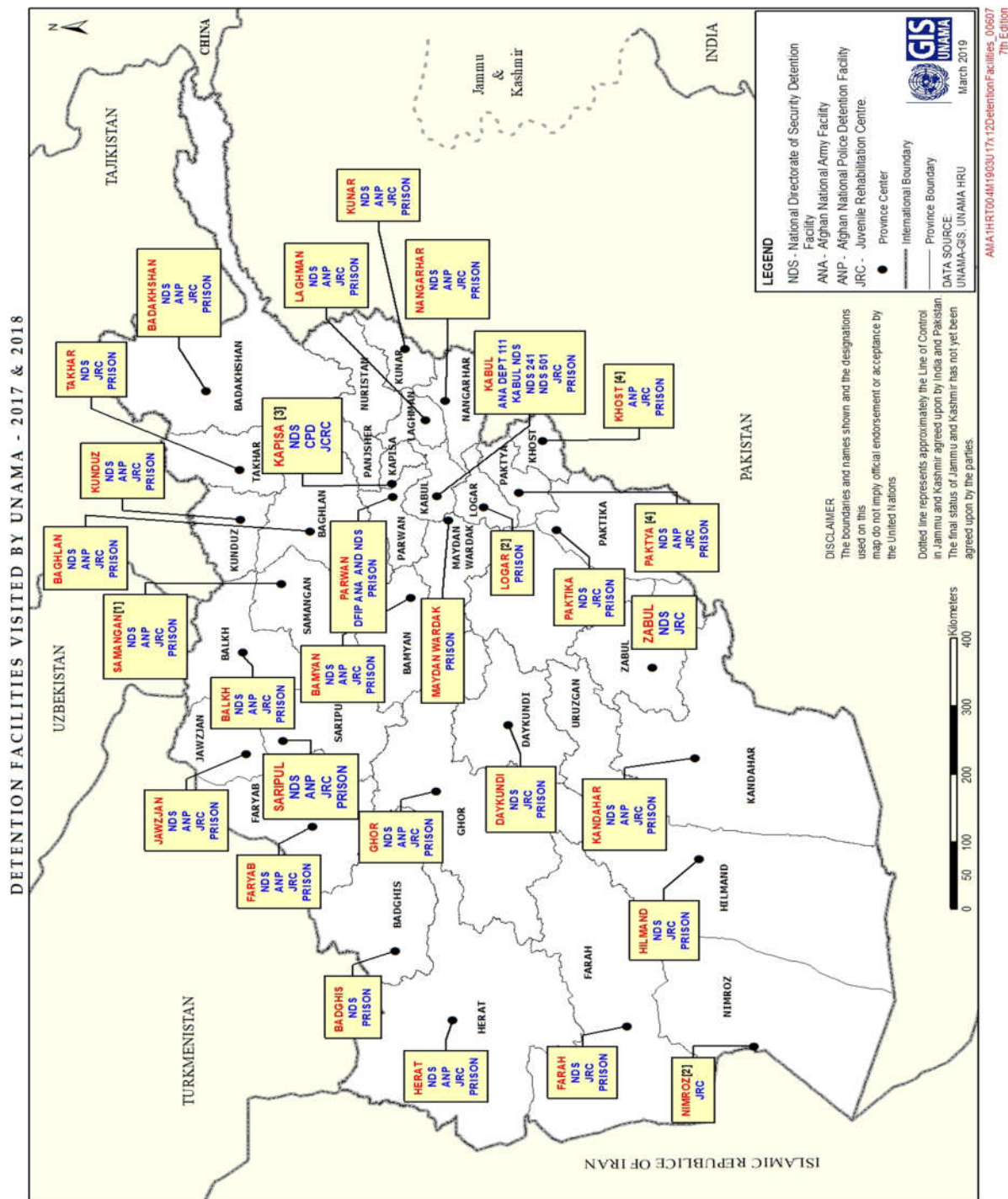
¹¹⁴ به فقره (۴) ماده ۹ کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی مراجعه شود.

¹¹⁵ به فقره (۱) ماده ۹ کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی مراجعه شود.

¹¹⁶ حداقل قواعد برای حداقل معیارهای ملل متحد برای رفتار با محبوسین ("قواعد نلسون ماندیلا")، A/RES/70/175، قواعد ۵۳ - ۵۵.

¹¹⁷ حداقل قواعد برای حداقل معیارهای ملل متحد برای رفتار با محبوسین ("قواعد نلسون ماندیلا")، A/RES/70/175، به قواعد مربوطه پیرامون مدیریت سوابق محبوسین؛ معلومات به محبوسین و شکایات آنها؛ و بازرسی های داخلی و خارجی مراجعه شود.

ضمیمه ۳: مراکز سلب آزادی نظارت شده توسط هیئت معاونت ملل متحد در افغانستان¹¹⁸

¹¹⁸ این لیست شامل مراکز سلب آزادی می شود که یوناما از آنها دیدن نمود ولی برای تهیه این گزارش، مصاحبه‌ای را انجام نداد.

ضمیمه ۴: گزارشات مؤثق و معتبر در مورد شکنجه و بدرفتاری توسط ریاست عمومی امنیت ملی: تفکیک بر اساس ولایت¹¹⁹

توقیف خانه ولایتی ریاست امنیت ملی	تعداد توقیف شدگان مصاحبه شده	توقیف شدگانی که شکنجه یا بدرفتاری در برابر خود را گزارش دادند
بدخشان	۱۹	۰
بادغیس	۸	۱
بغلان	۳۰	۴
بلخ	۳۶	۴
بامیان	۵	۰
دایکندی	۴	۰
فراه	۸	۴
فاریاب	۷	۳
غزنی	۱	۱
غور	۶	۰
هرات	۳۶	۳
هلمند	۵	۵
جوزجان	۱۶	۰
کابل	۲۷	۱۱
ریاست ۲۴۱ امنیت ملی در کابل	۳۱	۱۲
ریاست ۵۰۱ امنیت ملی در کابل	۶۰	۵
کندهار	۶۸	۵
ریاست ۰۳ امنیت ملی در کندهار	۴۵	۱۷
خوست	۳۸	۷
نیروهای محافظت خوست ¹²⁰	۲۳	۴
کنر	۱۴	۳
کندز	۲۹	۳
لغمان	۱۶	۲
لوگر	۷	۲
میدان وردک	۱	۰
ننګرهار	۲۳	۵
پکتیکا	۱۵	۳
پکتیا	۲۰	۰
پروان	۶	۵
ریاست ۲۴۱ امنیت ملی در توقیف خانه پروان	۱۲	۱
ریاست ۵۰۱ امنیت ملی در توقیف خانه پروان	۳۳	۲
سمنگان	۲۷	۹
سرپل	۸	۵
تخار	۱۰	۱
زابل	۶	۲

¹¹⁹ لطفاً این جدول را برای معلومات در مورد بخش های مربوطه در متن اصلی گزارش مطالعه فرمائید. ارقام این جدول مربوط به ریاست امنیت ملی در مراکز سلب آزادی در ولایات و ولسوالی ها بوده و منعکس کننده این واقعیت است که هر فرد تحت توقیف که مورد مصاحبه قرار گرفته (و در بعضی موارد مورد شکنجه یا بدرفتاری قرار گرفته)، در توقیف خانه های جداگانه پولیس ملی افغانستانی می شوند.

¹²⁰ برای معلومات در مورد نیروهای محافظت خوست، لطفاً به بخش "یافته های در مورد شکنجه یا بدرفتاری" در فوق مراجعه نمائید. یوناما در حال حاضر تقاضا ها در مورد معلومات پیرامون ادعاهای نقض حقوق بشری که از طریق ریاست امنیت ملی به این نیروها نسبت داده شده است، را پیگیری می کند.

ضمیمه ۵: گزارشات مؤثق و معتبر در مورد شکنجه و بدرفتاری توسط پولیس ملی افغانستان: تفکیک بر اساس ولایت¹²¹

مراکز سلب آزادی پولیس ملی در ولایات و ولسوالی ها (مشترک)	توقیف شدگان مصاحبه شده	توقیف شدگانی که شکنجه یا بدرفتاری در برابر خود را گزارش دادند
بدخشان	۱۱	۱
بادغیس	۳	۱
بغلان	۱۶	۳
بلخ	۳	۱
بامیان	۹	۰
دایکندی	۹	۰
فراه	۱	۰
فاریاب	۵	۱
غور	۱۰	۰
هرات	۱۰	۴
کابل	۴	۱
کندهار	۲۲	۱۷
خوست	۵	۱
کنر	۱۰	۱
کندز	۱۳	۴
لغمان	۶	۳
لوگر	۴	۱
میدان وردک	۱	۰
ننګرهار	۱۸	۶
نورستان	۱	۰
پکتیکا	۴	۳
پکتیا	۶	۴
پروان	۵	۰
سمنگان	۵	۱
تخار	۲	۰
زابل	۲	۱

¹²¹ لطفأ این جدول را برای معلومات در مورد بخش های مربوطه در متن اصلی گزارش مطالعه فرمائید. ارقام این جدول مربوط به پولیس ملی افغانستان مراکز سلب آزادی در ولایات و ولسوالی ها بوده و منعکس کننده این واقعیت است که هر فرد تحت توقیف که مورد مصاحبه قرار گرفته (و در بعضی موارد مورد شکنجه یا بدرفتاری قرار گرفته)، در توقیف خانه های جداگانه پولیس ملی افغانستان نگهداری می شوند.

ضمیمه ۶: پاسخ حکومت جمهوری اسلامی افغانستان در مورد گزارش یوناما/دفتر کمیشنی عالی حقوق بشر ملل متحد¹²²

ریاست حقوق بشر و امور بین المللی زنان وزارت امور خارجه بعد از دریافت گزارش سالانه پیرامون برخورد با توقیف شده گان و تطبیق برنامه ملی محو شکنجه، بصورت فوری جلسه رسمی را تحت ریاست محترم ادريس زمان معین سیاسی وزارت امور خارجه با اشتراک نمایندگان عالی رتبه در سطح معینان وزارت های محترم دفاع، داخله، امنیت، عدلیه و کمیسیون مستقل حقوق بشر در مقر وزارت امور خارجه برگزار نمود.

جلسه متذکره، موضوع فوق الذکر را تحت غور و بررسی قرار داده و این گزارش را یک فرصت مناسب جهت رفع کمبود های دانسته و خواهان اقدامات بیشتر و بهتر در این مورد گردیدند. اعضا جلسه خواهان مطالعه دقیق و همه جانبه پیرامون موضوعات مطرح شده در گزارش گردیده و فیصله صورت گرفته که بعد از مطالعه، شریک سازی با شعبات مربوطه در جلسه بعدی در سکرتریت منع شکنجه که در کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان برگزار میگردد، نظریات و اقدامات ادارات شان را شریک سازند.

جلسه بعدی که با حضور نمایندگان ادارات مربوطه به شمول نماینده دفتر محترم یوناما در سکرتریت منع شکنجه تحت نظر رئیس کمیسیون مستقل حقوق بشر برگزار گردید. همچنان نامه های رسیده از بعضی از ادارات امنیتی مواصلت ورزیده که فشرده آن قرار ذیل است :

وزارت محترم دفاع :

نخست، از دفتر محترم یوناما در افغانستان جهت نشر گزارش سالانه و یافته های شان پیرامون گزارش شان تشکری نموده و امیدوار هستیم این گزارش باعث بوجود آمدن اصلاحات در نحوه برخورد با محبوسین در محابس و توقیف خانه های نیروهای امنیتی و دفاعی افغانستان گردد. جهت آوردن اصلاحات وزارت دفاع ملی نکات مثبت گزارش یوناما مربوط محبس و توقیف خانه پروان را بیشتر از پیش تقویت و نکات ضعف آنرا اصلاح خواهد نمود.

قسمی که یافته های گزارش نشان میدهد، محبوسین که در محبس و توقیف خانه پروان به سر می برند خوشبختانه هیچ نوع موارد شکنجه و خشونت را تجربه نکرده اند. طوریکه در گزارش ذکر گردیده است، یوناما با (۴۶) تن محبوسین محبس و توقیف خانه پروان مصاحبه انجام داده است که هیچ یک از آنان تجربه شکنجه و بدرفتاری را نداشته اند. این امر نمایانگر تعهد رهبری وزارت دفاع ملی مبنی بر عدم شکنجه و بدرفتاری با محبوسین، تطبیق پلان ملی محو شکنجه و کنوانسیون مبارزه با شکنجه میباشد. همچنان گزارش از اقدامات وزارت دفاع ملی در قسمت عدم نگهداری اطفال در محبس و توقیف خانه پروان تقدیر نموده است.

وزارت دفاع ملی متعهد است تا در هر موردیکه محبوسین از سوی مسؤولین مورد شکنجه و بدرفتاری قرار گرفته باشند، تمام مشمولین چنین قضایا را شناسایی و به نهادهای عدلی و قضایی معرفی نماید. در این زمینه، یوناما همچنان ضمن قدردانی و ستایش از اقدامات دولت افغانستان و رهبری وزارت دفاع ملی مبنی بر تطبیق پلان ملی محو شکنجه، بر اقدامات بیشتر در زمینه تأکید می ورزد.

در مورد محیط محابس، یافته های گزارش یوناما نشان میدهد که محیط محبس و توقیف خانه پروان برای محبوسین مناسب نبوده و همچنان گزارش اضافه می نماید که محبوسین در مصاحبه با یوناما از محیط نامناسب عدم دسترسی به وکیل مدافع و مشکلات در زمینه ملاقات با فامیل های شان شکایت نموده اند.

¹²² . این نص اصلی جوابیه حکومت جمهوری اسلامی افغانستان است، که از طریق ایمیل بتاريخ ۱۵ اپریل ۲۰۱۹، از وزارت محترم امور خارجه در پاسخ به گزارش یوناما دریافت شد.

در این زمینه باید خاطر نشان ساخت که قسمت از مشکلات فوق مانند عدم دسترسی به وکیل مدافع مربوط وزارت دفاع ملی نبوده و این امر مربوط ارگانه‌های عدلی و قضایی بوده و وظیفه وزارت دفاع ملی در قسمت نگهداری محبوسین در مطابقت به معیارهای بین المللی در یک محیط مناسب حال محبوس میباشد.

رهبری وزارت دفاع ملی همیشه تلاش های فراوانی جهت ستندرد سازی محیط محبس و توقیف خانه پروان و فراهم آوری سهولت ها برای محبوسین به خرج داده و متعهد به آوردن هر نوع اصلاحات ممکن در زمینه بهتر ساختن محیط محابس و توقیف خانه میباشد.

به اساس گزارش دفتر محترم یوناما در مورد بدرفتاری با توقیف شدگان در ولایت های بلخ، هرات، هلمند، قندهار، کابل، لغمان، لوگر و جلال آباد صورت گرفته، قابل ذکر است وزارت دفاع ملی در ولایت های متذکره محبس ویا توقیف خانه نداشته، صرف یک محل نگهداری موقت جهت انتقال متهمین به مرکز در بخش قول اردوها موجود است در صورت ارائه معلومات بیشتر یوناما ریاست حقوق بشر وزارت دفاع ملی آماده هر نوع بررسی موضوع میباشد.

به منظور ایجاد سهولت ملاقات محبوسین با سازمانهای بین المللی چون سازمان بین المللی صلیب سرخ صحبت های لازم داشته است و همیشه کوشش نموده است تا سهولت های لازم را به محبوسین در قسمت ملاقات های فامیلی در مطابقت به احکام قانون فراهم نماید.

وزارت دفاع ملی تمام موازین حقوق بشری را مراعات نموده و هرگونه تعلل و غفلت در این زمینه را تحت پیگرد عدلی و قضایی قرار خواهند داد. تمام مواردیکه در قسمت محیط نامناسب محابس در گزارش آمده است، به شکل همه جانبه بررسی گردد و در صورت موجودیت خلا اقدامات اصلاحی لازم را به وجود خواهند آورد.

ریاست عمومی امنیت ملی:

ریاست عمومی امنیت ملی به مثابه یک نهاد کشفی و استخباراتی برای حراست از قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان و دفاع از شهروندان کشور مطابق استقامت کاری به دستگیری مظنونین که مرتکب جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی میشوند، اقدام نموده و طبق احکام قانون آنرا جهت انجام تحقیقات مقدماتی در نظارت خانه های خویش نگهداری میکند. مبتنی بر قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان کنوانسیون های بین المللی و ارزشهای اسلامی و حقوق بشری ریاست محترم عمومی امنیت ملی متعهد است تا کرامت انسانی، حقوق بشری و اساسی شهروندان را در تمام حالات رعایت، مراقبت و احترام نماید.

دفتر محترم یوناما معمولاً هر دو سال یکبار گزارش یافته های شانرا در مورد نحوه برخورد با مظنونین و متهمین در نظارت خانه های ادارات مختلف امنیتی از جمله ریاست عمومی امنیت ملی به نشر می رساند. این گزارش عمدتاً بر اساس مصاحبه با مظنونین و متهمین است که به ارتکاب جرایم مختلف امنیتی گرفتار و تحت توقیف قرار دارند. ریاست عمومی امنیت ملی ضمن استقبال از بازدید های مکرر و دوامدار نمایندگان یوناما از نظارت خانه های امنیت ملی و مصاحبه آنان با تعدادی از مظنونین و متهمین تحت توقیف، بارها از نمایندگان دفتر یوناما تقاضا نموده است تا نتایج بازدیدها و مصاحبه های شان را جهت رسیدگی به موقع به کاستی های احتمالی با ریاست عمومی امنیت ملی شریک سازند تا در تفاهم و تشریک مساعی، حقیقت ادعاهای صورت گرفته از سوی مظنونین و اجراءات ریاست عمومی امنیت ملی در قبال آنها روشن شود. دفتر محترم یوناما بنابر دلایلی از شریک سازی به موقع یافته های شان با ریاست عمومی امنیت ملی خودداری ورزیده است.

میکانیزم نظارت و جلوگیری

ریاست عمومی امنیت ملی در چوکات تشکیلات خویش برای نظارت دوامدار، بررسی های شفاف و عادلانه و نیز رسیدگی به موقع به شکایات از تخطی های حقوق بشری در تمام بخش های خود، یک اداره را بنام حقوق بشر ایجاد نموده که اکثریت مطلق ادارات امنیت ملی نمایندگی های ثابت و مستقل دارد. تمام ناظرین حقوق بشر امنیت ملی در ولایات و مرکز، از سوی نهادهای عدلی و حقوق بشری داخلی و بین المللی به شمول بخش حقوق بشر یوناما، آموزش داده اند و اجراءات کاری شان مطابق روش های مندرج در پروتکل استانبول به صورت مستقل صورت میگیرد. علاوه بر نظارت دوامدار داخلی در امنیت ملی، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، کمیته ملی منع شکنجه و سایر نهادهای حقوق بشری بین المللی از نظارت خانه های ادارات مرکزی و ولایاتی امنیت ملی بازدید میکنند.

میتودلوژی نظارت و جلوگیری

ناظرین حقوق بشر امنیت ملی بطور دوامدار و سیستماتیک بر تمام نظارت خانه های امنیت ملی نظارت شبانه روزی دارند و با مظنونین به صورت انفرادی محرمانه و مستقلانه مصاحبه میکنند. در جریان بررسی شکایت های که از جانب مظنونین در مورد احتمال بدرفتاری و شکنجه مطرح میشود پروسه به گونه ای است که نخست ادعا های مظنونین اخذ گردیده و بر اساس آن سایر منابع اثباتیه جرم (بررسی کمره های امنیتی، چک بدنی شاکي، چک فورم صبحی، اسناد محضر گرفتاری، نظر طب عدلی، اظهارات شاهدان عینی، اظهارات مسولین مربوطه و اظهارات کسانیکه بر علیه شان ادعای بدرفتاری صورت گرفته است) بطور دقیق و همه جانبه بررسی می شوند. در اکثر بررسی ها نمایندگان چندین اداره مختلف امنیت ملی در ترکیب یک هیأت بی طرف توزیف و قضایا را بررسی میکنند زیرا در پروسه بررسی تخطی های حقوق بشری، ریاست عمومی امنیت ملی از حقوق انسانی و اساسی شاکي، شهود، تحقیق کنندگان قضایای نقض حقوق بشری و کسانیکه علیه شان شکایت صورت گرفته است، حمایت میکند.

ارقام بررسی های انجام شده

ناظرین حقوق بشر امنیت ملی از اول جنوری سال ۲۰۱۷ الی ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۸ جمعاً با ۱۵۷۲۱ نفر مظنون و متهم در نظارتخانه های ادارات مرکزی و ولایتی امنیت ملی به طور انفرادی و محرمانه، مصاحبه کرده اند. در جریان این مصاحبه ها، به تعداد ۱۶۶ مورد ادعای تخطی های حقوق بشری ثبت و بررسی گردیده و به تمام ادعاهای که بعد از بررسی های دقیق بیطرفانه و همه جانبه صحت شان با ارایه ثبوت و شواهد کافی تایید شده باشد با درنظرداشت حقوق اساسی و انسانی طرفین و در چوکات قوانین نافذه کشور رسیدگی لازم صورت گرفته است. در جریان بررسی این ادعا ها در مدت یاد شده به تعداد ۱۷ تن از منسوپین ادارات مرکزی و ولایتی در تمام سطوح و همچنین در قطعات نظامی امنیت ملی به ظن تخطی های حقوق بشری با در نظر داشت قوانین نافذه کشور و پالیسی حقوق بشری ارگان امنیت ملی مبتنی بر اصل شدت و خفت تخطی ها، مورد مجازات (معرفی به نهادهای عدلی و قضایی، تبدیلی از وظیفه، توصیه کتبی و اخطار با درج سوانح) قرار گرفته اند.

آموزش، آگاهی دهی و ظرفیت سازی

ریاست عمومی امنیت ملی اطمینان میدهد که هیچ نوع شکنجه و بدرفتاری بصورت سیستماتیک در هیچ بخش امنیت ملی با مظنونین وجود ندارد و بخاطر جلوگیری از تخطی های حقوق بشری در قدمه های پایین که ممکن به خاطر عدم آگاهی عده ای از کارمندان و منسوپین این ریاست با قوانین نافذه کشور ارزشهای حقوق بشری و تعهدات بین المللی دولت افغانستان بوجود آید، امنیت ملی یک بخش خاص آموزش های حقوق بشری را در نصاب تعلیمی پرسونل ایجاد نموده است تا هر منسوب و کارمند امنیت ملی از آغاز تقرر در این ارگان، با حساسیت، وسواس و دقت کامل به ارزشهای حقوق بشری در تمام بخش های نظامی و ملکی اجرای وظیفه نماید.

ریاست حقوق بشر امنیت ملی تنها از تاریخ اول جنوری ۲۰۱۷ تا آخر اکتوبر ۲۰۱۸ به تعداد ۷۱ سمینار آموزش حقوق بشر را برای منسوپین امنیت ملی بخصوص کارمندان بخش عملیاتی و نظارت خانه های ادارات مرکزی و ولایتی دایر کرده است. در جریان این سمینارها علاوه بر تشریح پالیسی دولت افغانستان و امنیت ملی، تمام موازین حقوق بشری با تمرکز بر ارزشهای اسلامی فرهنگی و محتوای پروتکل استانبول به اشتراک کنندگان توضیح داده شده است. علاوه بر آن به تعداد ۲۰ ورکشاپ آموزشی برای ناظرین حقوق بشر این ارگان با اشتراک استادان نهادهای حقوق بشر بین المللی بشمول یوناما در امنیت ملی تدویر گردیده و ۳۳ تن ناظرین حقوق بشر امنیت ملی برای فراگیری دوره های تخصصی حقوق بشر به ورکشاپ های آموزشی که از جانب نهادهای ملی و بین المللی بیرون از چوکات امنیت ملی دایر گردیده بود اعزام شده اند.

نگرانی های ریاست عمومی امنیت ملی در مورد گزارش یوناما:

در گزارش یوناما در کنار اینکه برپه‌بود وضعیت حقوق بشروکاهش ۱۲ فیصدی تخطی های حقوق بشری در امنیت ملی اشاره شده است، ریاست عمومی امنیت ملی از قضاوت مثبت یوناما مبنی بر کاهش تخطی های حقوق بشری در امنیت ملی استقبال می کند اما در حین حال نگرانی های جدی نیز در مورد محتوای این گزارش دارد که قرارذیل است:

1. در صفحه ۵ گزارش یوناما تذکر رفته است که ریاست عمومی امنیت ملی طبق قوانین نافذه کشور صلاحیت دارد الی مدت ده یوم مظنونین را در نظارت های خویش نگهداری نماید اما برخی مظنونین در نظارتخانه های امنیت ملی الی ۱۷ روز نگهداری شده اند. برحسب قوانین نافذه کشور ریاست عمومی امنیت ملی صلاحیت نگهداری ده یوم مظنون را در نظارتخانه خویش دارند. اما در بعضی قضایا نظر به حساسیت موضوع وعدم تکمیل تحقیق از ریاست محترم حارنوالی قرار نگهداری، اخذ می گردد که مطابق قانون اجراءات جزایی کشور یک عمل قانونی به شمار می رود.

2. در صفحه شماره ۷ گزارش یوناما یک تن از مظنونین مصاحبه شده ادعا نموده است که در ریاست امنیت ملی کابل به شدت مورد شکنجه و بد رفتاری قرار گرفته است. ادعای متذکره به دلایل ذیل قابل رد می باشد:

- یکتا ناظر ریاست حقوق بشر امنیت ملی بطور مداوم در ریاست امنیت ملی کابل توظیف می باشد که بطور یومیه از چگونگی وضعیت حقوق بشری در آن اداره نظارت نموده و با مظنونین و متهمین مصاحبه می نماید. در جریان مدت مشابه، چنین بخش های نظارتخانه از جانب مظنونین برای ناظر استقامتی حقوق بشر ارائه گردیده است.
- تمامی بخش های نظارتخانه ریاست امنیت ملی کابل به خصوص محلات استنطاق با کمره های امنیتی تجهیز می باشد که در موجودیت این کمره ها موجودیت هرگونه بد رفتاری با مظنونین منتفی می گردد.
- در کنار نظارت دوامدار ناظرین حقوق بشر امنیت ملی، ناظرین نهادهای ملی وین المللی از جمله کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، صلیب سرخ و کمیسیون ملی منع شکنجه بطور مستمر و بدون آگاهی قبلی از محلات سلب آزادی در مرکز و ولایات بازدید نموده و با مظنونین و متهمین موجود مصاحبه های انفرادی و سری انجام می دهند که تا هنوز موجودیت چنین تخطی های حقوق بشری را در گزارشات شان تأیید نکرده اند.
- همچنان در صفحه ۸ و ۹ گزارش متذکره تذکر رفته است که مظنونین در ادارات امنیت ملی خوست و سمنگان ادعا نموده اند که مورد شکنجه و بد رفتاری قرار گرفته اند، ریاست عمومی امنیت ملی در پیوند به نگرانی های یوناما، اخیراً بررسی دقیقی را به منظور تثبیت خلا های احتمالی میکانیزم منع شکنجه و بد رفتاری سیستم خویش، در تمام ادارات مرکزی و ولایتی امنیت ملی، انجام داد. که مبتنی بر آن به منظور رفع نگرانی از احتمال موجودیت تخطی های حقوق بشری در ریاست امنیت ملی خوست تعداد ۴ تن از منسوبین آن ریاست به شمول هیات رهبری آن از وظایف شان برکنار گردیدند.

3. در گزارش یوناما تذکر رفته است که در حدود ۲۵ فیصد کل افراد مصاحبه شده از جانب ناظرین یوناما ادعا نموده اندن که در مراکز و ولایات ویا ولسوالی های بشکلی شکنجه و بد رفتاری را تجربه نموده اند. ادعا های مذکور بنابر دلایل ذیل از جانب ریاست عمومی امنیت ملی قابل نگرانی می باشد:

- ادعاهای ابزار شده از جانب مظنونین صرف در حد ادعا بوده و اگر بصورت جدی و همه جانبه مورد بررسی و مستند سازی قرار گیرد، ممکن است تعداد زیاد از این ادعا ها کاذب و عاری از حقیقت ثابت گردد.
- در گزارش یوناما تخطی های حقوق بشری بصورت کلی درج شده و در مورد جزئیات آن معلومات ارائه نگردیده است تا برویت آن صحت و سقم آن تثبیت گردد.
- برخی از مظنونین به استناد به علایم و خراشیدگی های خفیف در وجود شان، ادعای شکنجه و بد رفتاری را در نظارت خانه های امنیت ملی مطرح می کنند. در حالیکه یافته های تحقیقات انجام شده توسط ریاست امنیت ملی نشان می دهد که بسیاری از علایم و خراشیدگی های موجود در بدن مظنونین نه از اثر شکنجه و بد رفتاری در نظارتخانه های امنیت ملی بلکه ناشی از مقاومت فیزیکی، برخورد مسلحانه، فرار از ساحه، و عدم توجه مظنونین به هشدار نیرو های عملیاتی در جریان دستگیری بوده است که با در نظر داشت مواد ۱۱۷ و ۱۳۱ کود جزای و مواد

۸۳، ۸۴ و ۸۵ قانون اجراءات جزایی کشور، در چنین وضعیت هیچگونه مسوولیت متوجه نیروهای امنیتی و عملیاتی نمی‌گردد. همچنان در جریان تحقیقات ریاست عمومی امنیت ملی قضایای تثبیت گردیده است که مظنونین و متهمین به منظور بدنام سازی نیروهای امنیتی و کاهش جزای شان در محاکم، اقدام به آسیب رسانیدن به خود شان نموده اند. در بعضی موارد در مشوره با همدیگر به سناریو سازی های قابل باور و اغوا کننده اقدام می‌کنند که تثبیت آن نیاز به غور و تدقیق بیشتر می‌نماید.

4. مستند سازی و اثبات ادعای های شکنجه و بدرفتاری از سوی مظنونین و متهمین ایجاب می‌کند تا محتوای کمره های امنیتی در نظارت خانه ها، فورم های صحی، اسناد محضر-گرفتاری، نظر طب عدلی، اظهارات شاهدان عینی و مسولین مربوطه و بررسی بدنی شاکی، بصورت دقیق، همه جانبه و بیطرفانه اخذ گردد. در بررسی های ادعا های شکنجه منسوب به ریاست عمومی امنیت ملی از سوی یوناما این کار انجام شده نمی‌تواند تا بر مبنای آن نتیجه گیری درست و شفاف صورت گیرد.

5. به ارتباط ادعای شکنجه و بدرفتاری در قطعات ریاست عمومی امنیت ملی باید بیان داشت که این قطعات دارای نظارتخانه نبوده و مظنونین را بعد از گرفتاری به ریاست امنیت ملی همان ولایت تسلیم می‌نماید. همچنین تمامی مراحل جریان عملیات در حضور داشت نماینده محترم حارنوالی بوده و از جانب یک کارمند مسلکی فلمبرداری می‌شود.